

ארי קלט (מורה חדש)

עורך יומי בלתי מוגבל בשפה העברית
העורכת: ד"ר ג. מרטון
העורך האחראי: דוד שן
המאייר: מורה חדש בע"מ. ת"א. רח' הנגב 10.

XIII. EGYFOLYAM
Főszerkesztő: Dr. MARTON GIZELLA
Felelős szerkesztő: SCHÖN DEZSO
Kiadó: Mitrach Chádas Ltd. Tel-Aviv,
Hánegvej 11. - POB 881.
Telefon: Szerkesztőség: 31476
Kiadóhivatal, hirdetés, nyomda: 31077.

UJ KELELET
PARTONKIVÜLI NAPILAP

Alapító főszerkesztő: המיטד והעורך הראשון: ד"ר א. מרטון
Dr. MARTON ERNŐ

De Gaulle és Adenauer sürgeti Európa politikai egységének megerősítését

Megerősítették a tavalyi határozatot az európai egységről

Baden-Baden (IFP). — De Gaulle elnök és Adenauer kancellár tegnap befejezték tárgyalásaikat, amelynek során két alkalommal találkoztak. Az első megbeszélés délelőtt 9 órakor kezdődött és két órán át tartott, másodsor pe-

dig délután 5 órakor ültek össze. A kiadott hivatalos jelentés szerint a két állam férfi rendes megbeszéléseinek keretében állt össze, hogy eszmecsere folytassanak a politikai helyzetéről, különösképpen az állam-blokkok közötti kapcsolatok, a berlini és a német kérdés, valamint a leszerelés vonatkozásában.

„A találkozás alkalmat adott Európa politikai egysége sülése kérdésének alapos megbeszélésére. A két államfő megbeszélte a két államfő közötti megbeszélés 1961 június 18-án hozott határozatát Európa politikai egységének megszervezéséről. Egyet értenek abban, hogy a szabad világot fenyegető veszélyek miatt gyorsítani kell ennek az államszervezetnek a megalakítását” — hangzik a hivatalos nyilatkozat.

A kormány megakadályozza a nagyobbarányú áremelkedéseket

Lévi Eskol pénzügyminiszter szerint a font leértékelése alig félponttal fogja emelni az indexet — A gyárparban az egyes ágak szerint vizsgálják felül az árakat a nyersanyagok valutakülönbözetének elengedése ellenében

Tel Aviv, (Az Uj Kelet tudósítójától). — Lévi Eskol pénzügyminiszter, a Mápáj központjának tegnapi ülésén bizakodó hangon nyilatkozott az új gazdasági tervről. Kijelentette, hogy a leértékelés alig fél ponttal fogja emelni a drágasági indexet és február végéig nem lesznek jelentősebb drágulások. A miniszter szerint a mezőgazdasági termékek ára változatlan maradt és nincs ok arra, hogy a jövőben a mezőgazdasági termékek dráguljanak. Eskol óva intette a háziasszonyokat az élelmiszerhalmozástól mert a túlzásba vitt vásárlásnak nincs semmi oka. Ugyanakkor arra kérte a munkásokat, hogy a gazdasági terv sikeres megvalósítása érdekében álljanak el a fizetésemelési és bérjavítási követeléseiktől.

Egyébként tegnap Eskol és Szapir miniszterek tárgyaltak Ben Jehuda Gállili és Cur képviselőkkel, az Achduti Háavoda megbizot-

taival a gazdasági tervezet részleteinek kivitelezéséről és a munkások fizetésének esetleges javításáról. Az új gazdasági terv körüli politikai harc ugyanis a hét végére a Mápáj és az Achduti Háavoda belső vitájára szűkül. Jeruzsálemben úgy tudják, hogy ezek a tárgyalások egészen a vasárnap délelőttre összehívott minisztertanácsig foghatnak elhúzódni és akkor dől el, hogy az Achduti Háavoda elér-e követeléseit, vagy pedig hétfőn a Kneszetben sorakerülő bizalmi szavazásnál a terv ellen fordul.

Tel Aviv, (Az Uj Kelet tudósítójától). — Tegnap délelőtt a gyárparosok országos szövetsége sajtókonferencián ismertette a pénzügyminiszteriummal létrejött megállapodást, amelynek az a lényege, hogy az áremelés elhalasztása ellenében a konzignációs rakományokban, a kikötőkben, vagy már útban lévő nyersanyagok után nem kell a valutakülönbözetet megfizetni. Tekintettel arra, hogy egyes iparágakban a termelési folyamat hosszabb, másokban rövidebb, azonkívül az üzemek nyersanyag

tartalékai sem egyformák, külön bizottságok fogják iparáganként megállapítani a feltételeket az árak állandóságának biztosítására és csakis a font leértékeléséből származó okok keretében fogják majd engedélyezni a végleges áremeléseket.

Április elsejétől visszaállítják a magyarnyelvű rádióadásokat

Megírtuk annakidején, hogy a magyar rádióadás megszüntetése ügyében a Hitachduti Oléj Hungaria küldöttségét Ben Gurion miniszterelnök is fogadta, aki a delegáció által felsorolt adatok és nyomós okok meghallgatása után a magyar adás visszaállítását helyezte kilátásba.

A magyar jisuv fáradozásainak eredményét adja tudtul az a levél, amelyet Chánoch Givton, a Kol Jiszráél igazgatója intézett

tegnap ebben az ügyben a Hitachduti Oléj Hungariahoz. Az igazgató a Ben Gurion miniszterelnöknel történt megbeszélésre hivatkozva kilátásba helyezte a magyar adásnak 1962 április elsejétől való visszaállítását. A levélben Givton azt is hangsúlyozza, hogy a végleges döntés a pénzügyi fedezet és az adás idejével kapcsolatos technikai problémáktól függ, de egyben kijelenti, hogy a Kol Jiszráél vezetősége min-

dent el fog követni a nehézségek áthidalására. A magyar jisuv vezetősége és a magyar adás hálógatói mindenesetre megelégedéssel veszik tudomásul a Kol Jiszráél igazgatójának közléseit. A levélben jelzett nehézségek ellenére is biztosra veszik hogy a magyar nyelvtérületről származó jisuv által hónapokon át kifejezésre juttatott megnyilatkozások és közbenjárások a magyar adás visszaállítását fogják eredményezni.

A nyugati hatalmak tiltakoztak a Berlinbe vezető légi korridorok zavarása miatt

Moszkva (Reuter). Amerika, Anglia és Franciaország tegnap tiltakozást nyújtottak be a Szovjetunióknak a Nyugat-Berlinbe vezető légikorridorok szabadságának megsértése miatt. A panasz szerint szovjet repülőgépek zavarják a nyugati járatokat.

A Nyugat-Berlinbe vezető légiforgalmat három kor-

ridorban bonyolítják le, amelyek a volt német fővárost Hannoverrel, Hamburggal és Frankfurtal kötik össze. Mindegyik légi korridor 32 kilométer széles. A múlt héten a Szovjetunió jegyzékét intézett a nyugati hatalmakhoz és azt követelte tőlük, hogy a három korridorot kizárólagos használati joggal adják át a Szovjetunióknak a nap bizonyos óráiban. A Szovjetunió eddig is fordult hasonló követelésekkel a Nyugathoz, de a múltban legfeljebb egy korridor használati jogát kérte. Ez volt az első eset, hogy a szovjet követelés mind a három korridorra vonatkozott. A szovjet kormány, amely ebben a kérdésben két jegyzék is intézett a Nyugathoz, közben repülőgépeket küld a korridorokba. Tegnap egy MIG típusu orosz gép húzott el Sir Christopher Steel, Anglia bonni és nyugat-berlini nagykövetének repülőgépe alatt. A nagykövet ezután elmondotta, hogy a korridorban „szokatlanul nagy számban cirkálnak” orosz gépek.

közötti megállapodás nem teszi lehetővé a korridorok kizárólagos használatát egyikük számára sem. — Ugyanakkor hangsúlyozták, hogy a szövetséges kereskedelmi és katonai gépei szabad közlekedését minden időben biztosítani kell.

Tudod mit? „Telma”-leves nagyszerű!

Figyelem, nygyetem!

Nem hiszem, hogy akad még háziasszony, aki nem tudja mit válasszon, de ha igen; ö-hozza szölok:

Főzéshez, sütéshez és különösen saláták készítéséhez nincs párja az „Ec-Házajit” „Extra” - C. D. olajának, mert az finomabb, ízletesebb, egészségesebb.

AMCOR 12 KORON cégnél TEL-AVIV JEHUDA HALEVI 43

A LEGKITÜNBŐB KÖSER FELVAGOTT AZ ORSZAGBAN

GOMBALÉVES

A BLUE BAND TELMA GYÁR KÉSZÍTMÉNYE

MEGHALT MENAN ETIOPIAI CSÁSZÁRNÉ

Addis Abeba (Reuter). Menan császárné, Hailé Szelassie etiopiai négus felesége, szerdán éjjel, hosszú betegség után meghalt. A császári udvar gyászát húsz ágyúlövéllel adták tudtul. Menan császárné, aki köztudottan vallásos érzelmű volt, 70 évet élt és hat gyermeknek adott életet. Unokahuga volt a császárnak, aki 1911-ben vette el feleségül és vele együtt 1930-ban koronázták meg.

Jeruzsálem (Az Uj Kelet tudósítójától). Az arany mozaikkövekből kék alapon kirakott Juda oroszlánja fölé a jeruzsálemi Abesszin-ház oromzatán félárbóca bocsátották a zászlót amikor megérkezett a hír Menán abesszin császárné haláláról. A követi rangban lévő főkunzulhoz egymásután érkeztek meg a jeruzsálemi meglehetősen kiterjedt abesszin kolónia vezető személyiségei, köztük papok is, hogy részvétüket fejezzék ki és az addisz-abebei gyászszertartással párhuzamosan a jeruzsálemi szertartások kérdéseit megbeszéljék.

A császárnét Jeruzsálemben jól ismerték. Amikor 1936-ban Olaszország megtámadta Abessziniát, a császári pár és az udvar több vezető személyisége elmenekült Addisz Abebából és mielőtt száműzetésük végleges helyére, Angliába értek volna, hosszú hónapokat töltöttek Jeruzsálemben. Ez idő alatt személyi kapcsolatok is alakultak a császári pár és jeruzsálemi személyiségek között. A kapcsolatok természetesen igen szívélyesek voltak jeruzsálemi vezető zsidó körökkel is, annál is inkább, mert mind a császár, mind a császárné Salamon ki-

rály és Sába királynő leszármazottjának tekintik magukat. A császárné már abban az időben is betegeskedett és több jeruzsálemi orvos kezelésének vetette alá magát. Mintegy másfél évvel ezelőt ismételt látogatást tett Jeruzsálemben, kifejezetten orvosi kezelést végett, majd ezt követően a kezelés folytatása és ellenőrzése során Rachmilevits professzor, a jeruzsálemi héber egyetem világhírű belgyógyász és szívspecialistája Addisz Abebában is felkereste a császárnét.

Ma egyébként Jeruzsálembe várják Bazilios abesszin patriárchát, aki az óvárosból jön és a Mandelbaum-átjárónál fog izraeli területre lépni.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy drága férjem, édesapánk

TESZLER ÉLIÁS 71

folyó hó 13-án (adar 9.) hajnalban hirtelen itthagyt bennünket. — Örök nyugalomra helyeztük azt nap a rison-lecioni új temetőben. A GYÁSZOLO CSALAD

Felejthetetlen feleségem

KATZ LEA 71 (Pozsony)

SIRKÓAVATÁSA

a slosim leteltével, febr. 19-én, hétfőn d. u. 2.30-kor lesz a kirját-sauli temetőben. — Külön busz indul: Tel-Aviv, Sderot Chén 15. sz. háztól, d. u. 2 órakor. Férje: Katz Menáchem

Felejthetetlen, drága feleségem, édesanyám, nővérünk és sógor-nőnk

Koralek Bella 71

Givátajim - Kisküfélegyháza

SLOSIMJARA, február 20-án (א' אדר א') kedden délután 3 órakor AZKARAT tartunk a kirját-sauli temetőben. Találkozás a temető bejáratánál. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik mélyszégyes fájdalunkat részvételükkel igyekeztek enyhíteni. A gyászoló család

Felejthetetlen, drága jó szüleink — apánk és anyánk —

Izrael Jicchák 71

volt nagyenyedi — Natanja-Dora — sahter

Izrael Fáni 71

és neje AZKARAJÁT ÉS SIRKÓAVATÁST február 25-én (ב' אדר א') vasárnap d. u. 3.30-kor fogjuk megtartani a BnÉ-Brák—zichron méiri temetőben, 60-as autóbussz indul a telavivi Tácháná Merkázitól. A gyászoló család

AROMATIC CIKÓRIA

tejjel a legegészségesebb gyermekeknek.

OLIVETTI SZAMOLÓGÉPEK

és IROGÉPEK meghódították az egész világot és az utóbbi években már Izraelben is vezetnek. Kaphatók a fölerakattal: „DELTA” IMPORT IRODA, Tel-Aviv, Bét Hádár és a fontosabb szaküzletekben

HIREK

AZ ÚJ KELET
ELOFIZETÉSI DÍJA
HAVONTA 5.80 FONT
Tel-Aviv, POB 831.
Főkiadóhivatalok:

HAIFA:
Schapira-u. 13. Tel. 2459
JERUZSÁLEM:
Javec-u. 7. - Tel. 26046.

5722 ádár áf. 12.
1962 február 16., péntek.
Gyertyagyújtás ideje:
Jeruzsálem 4.49
Tel-Aviv 5.07
Haifa 4.58
5723 ádár áf. 13.
1962 február 17., szombat.
Heti szidra: Tócave.
Haifara: „Atá Ben Ádám”
Jechezkiél 43. 10.
Szombat kimenetele:
Jeruzsálem 6.93
Tel-Aviv 6.91
Haifa 6.93

— Weizmann asszony meglátogatta a héten Paula Ben-Guriont. Vera Weizmann asszony, az első államelnök özvegye tegnap meglátogatta a jeruzsálemi Hadassza kórházban beteg fekvő Paula Ben-Gurion asszonyt. Mordecháj Namir tel-avivi polgármester és felesége ugyancsak látogatást tettek a miniszterelnök beteg feleségénél.

* Dr. Hermann Dezső előadása a Bné Herziben február 19-én a Palga szállóban: „Demokrácia Oroszországban?”

Butort

közvetlenül a készítőnél
VÁSÁROLJON.
Tervező mérnökünk
díjmentesen áll rendelkezésére.
WIE kárpitos és
butorizlet
T.-A., Dizengoff 157, tel. 222605

— Kábítószerárásokat tartóztattak le Tel-Avivban. A tel-avivi rendőrség kábítószer elleni osztálya tegnap grizetbevett egy druz és egy arab fiatalembert, akiknél kábítószerkelet találtak. Egy sár-ami druz lakásán megtartott házkutatás alkalmából kismennyiségű hasis jutott a nyomozók kezébe. A másik vádlottat, egy 18 éves jafai fiút a nyitott utcán fogták el és a motozás alkalmából többszáz font értékű, 13 és fél gramm ópiumot találtak nála.

KÖLCSÖNT

5.- fonttól 500.- fontig
AZONNAL FOLYÓSÍT
aranyékszere, vagy más
értéktárgyakra. **RAJNA**
LOMBARD TIFERET
TEL-AVIV, Sd. Rothschild 31.

— Tíz az afrikai rendőrség. Tegnap hajnalban tűz ütött ki az afrikai rendőrségen. A tüzet egy petróleumkályha okozta. A lángyelvek villámgyorsan elharapóztak és mire a tűzoltók megérkeztek, súlyos kár érte a táviró berendezést, a telefonközpontot, a naplóvezető pultját és ezen kívül számos irat is eihavadt. Abraham Mazruk közrendőr, aki csekélyen részt vett az oltási munkálatokban kezén és arcán égési sebeket szenvedett.

Dominika

a fiatal Trujillo
kiadatását kéri

Santo Domingo (Reuter)
A dominikai köztársaság azzal a kéréssel fordult Franciaországhoz, hogy tartóztassa le és adja ki neki Rafael Trujillo juniort. A dominikai külügyminisztérium hivatalos közleménye nem jelöli meg, hogy a fiatal Trujillót milyen büntetésekkel vádolják. — Mint ismeretes, az idősebb Rafael Trujillo diktátor meggyilkolása után, 1961 májusában, fia vette át a dominikai hadsereg főparancsnokságát, de novemberben lemondott és Párisba emigrált, miután ellenőrzést követően Balagar elnökkel.

— Nem száz, hanem tíz font lesz egy jegy az „El Cid” bemutatójára. Annak idején jelentették, hogy a Rotary-klub március elején jótékony célú előadás keretében fogja bemutatni az „El Cid” c. új filmet a tel-avivi Allenby moziban. A Rotary vezetősége tegnap arra kérte a sajtót, igazítsa helyre a múlt héten tévesen közölt hírt, amely szerint egy belépőjegy ára száz font lesz. A helyreigazítás szerint egy mozijegy csak tíz fontba kerül. A díszbemutató bevetelét a Seich Munisnegvedben épülő ifjúsági központ felállítására fordítják.

KELEN PA'L

25 éves
JUBILEUMI
HANGVERSENYE

vasárnap, március 4-én este 8.30-kor **HAIFA**
a Bét Rothschild termében
GRANDIOZUS MŰSOR

— Belefűlt a vízmedencébe egy jeruzsálemi kislány. Tragikus gyermek szerencsétlenség történt tegnap Jeruzsálemben, amikor a 8 és fél éves Mirjam Mose, aki az Agron utcában lakik belefűlt a Mamillanegyvedben lévő vízmedencébe. A szerencsétlenség a déli órákban történt, amikor egy arra járó kislány észrevette, hogy Mirjam Mose megcsúszott a medence párkányán és a vízbe zuhant. A kislány nyomban értesítette a rendőrséget és a tüzoltókat, akiknek azonban csak a szerencsétlenül járt leányka holttestét sikerült kiemelni a medencéből.

* Csak tudni kell hol? „Hadash”-nál vannak a legjobb könyvek. — „Hadash” Házjarkon ötvenkilenc.

MEGERKEZTEK
a legújabb modelű
LONGINES
SVAJCI ÓRAK
SCHWARZ E.
(Temesvár)
Tel-Aviv, King George 16

* Pedikűr szalon, benőtt körmök kezelése, láb-szortelenítés, tanítvány kiképzés. Klára, T.-A., Geula 39.

— Kneszet-albizottság alakult Éjlát problémáinak kezelésére. A Kneszet gazdasági bizottsága Jozsef Lévi éjláti polgármester kérésére külön albizottságot állított fel, amelynek az lesz a feladata, hogy kivizsgálja Éjlát valamennyi gazdasági problémáját és a város fejlesztésével kapcsolatosan véleményezést és javaslatokat fog előterjeszteni. Az albizottság élén dr. Benjámin Avniél, a gazdasági bizottság elnöke áll, míg további tagjai valamennyi párt képviselőiből tevődnek össze.

* Tízszáz tílín, mezusa, imakönyvek magyar fordítással is — a legolcsóbban, Ungár Majsnál, a tel-avivi nagytemplomnál, az Allenbytől második stand.

S. DZSIGAN

Tiberiáson
a magyarájukat Kézkedveit
„AZGUT” penziója
Hágai-utca — Telefon 20119.
Egész éven át kitűnő, bőséges orth. vgy. ellátással, kényelmes szobákkal várja kedves vendégeit. — Kedvező árak.
Kivánságra diéta is.
Előjegyzés ajánlatos.

— Dr. Chájim Soskesz elutazott. Dr. Chájim Soskesz, a neves amerikai újságíró, aki 8 hetet töltött az országban, tegnap Párizsba repült. Dr. Soskesz 30 előadást tartott Izrael különböző városaiban és többek között találkozott Ben Cvi államelnökkel és a kormány több tagjával. A világkörül úton lévő amerikai zsidó újságíró Párizsból Moszkvába majd Leningrádba utazik és onnan tér vissza az Egyesült Államokba.

— Megjelentek a rehabilitált Tuchacsevszki marsall irásai. Moszkvából jelentik: — A Vörös Csillag, a szovjet hadügyminisztérium hivatalosa tegnap részleteket közölt Michail Tuchacsevszki marsall irásából, amelyek eddig sohasem láttak napvilágot, jóllehet a 30-as években készültek. A Tass hírügynökség is hírül adta, hogy a marsall irásai most megjelentek. Tuchacsevszki marsall Sztálin nagy tisztogatásai során kivégezték, de a kommunista párt legutóbbi kongresszusán Nikita Chruscsev rehabilitálta.

Keresünk azonnalra
mosodánk részére
mosót
és
vasalót
Személyes jelentkezés:
HOTEL SHARON
Herzia, tengerpart

— Elutaztak az Ampal igazgatótanácsának tagjai. Az Ampal befektetési vállalat igazgatótanácsának 20 tagja tegnap elutazott. A távozó vezetőségi tagok elégedettségüket fejezték ki az Ampal vezetésének ülésein és kijelentették, hogy mindent elkövetnek, hogy előteremtsek a kongresszuson megszavazott 50 millió dollárt, amelyet különböző fejlesztési vállalatokba és tevékenységbe fektetnek be. A. Dickenstein, az Ampal elnöke, valamint a vezetőség néhány tagja még néhány napig az országban marad tanácskozás céljából.

— Pöcegödörbe esett egy éjláti levélkihordónő. Kellően és könnyen végzetessé válhat baleset érte Charlotta Slomi éjláti levélkihordónőt, aki levélkihordás közben megcsúszott és egy teli pöcegödörbe zuhant. Az asszony nem vezette el lélekjelenlétét és könyökövel a szűk pöcegödör falának támaszkodva, sikerült felszínre tartani magát mindaddig, amíg a járőrököt kimentették szorult helyzetéből. Éjláton 2 asszony és 4 férfi dolgozik levélkihordónőként.

— Elmarad a liberális internacionálé Izraeli kongresszusa. Richard Moore, a liberális internacionálé főtitkára, aki tegnap az országba érkezett, bejelentette, hogy az internacionáléhoz tartozó országokban mutakozó belső nehézségek miatt elmarad a liberális internacionálé kongresszusa, amelyet jövő héten tartotak volna meg Jeruzsálemben. Moore 5 napot tölt Izraelben és a kongresszus előkészítése helyett a liberális párt vezetőinek megmagyarázza a halasztás okát. A kongresszuson egyéb ként az internacionáléhoz tartozó 60 állam delegátusai jelentek volna meg.

A Liberális Párt
magyarájú tagozata
országos aktivista
értekezletét

1962 febr. 20-án, kedden délután 4 órakor tartja a rá m á t - g á n i B é t H á e z r á c h b a n (Bialik u. 42)
Az esti 7.30-kor kezdődő műsorral egybekötött **ünnepélyes záróülésre** a delegátusok hozzátartozóit, tagjainkat és vendégeinket ezúton hívjuk meg.
A rendezőség.

* Az Idősebb Dolgozók Szövetsége ünnepélyes és hangulatos irodalmi és művészi estet rendez február 17-én, szombaton, „Purim Kátán” előestéjén, 8 órakor a tel-avivi Malon Palga (Allenby 2. sz.) dísztermében Fürth Margit a neves író és költő jubileuma alkalmából. — A nívós kultúreszt műsorából: Züszman Alfréd: Kőszöbő Fürth Margit előadása; Magyarországi üdülmenyek. — Rosenfeld Zsigmond, az Izraeli Opera baritonművésze: opera- és operett-részletek. Friedmann Ráchel operatársnő: áriák és népdalok. Pollák Karczag Aranka: tangóharmonika kíséret. J. M. Chum találókérdés-versenye, értékes díjakkal. — Ferenc József és Ella művész házaspár: ének és zongora. Dr. Benedek Pál konferál. Költészhözjárulás 1 font. — Az egész jsvut szeretettel hívja és várja a Vezetőséget.

Fodrász szalonunkat
február 20., keddtől
Petách-Tikva,
Mohliver u. 12.,
sz. a. helyezük át

Szeretettel várjuk
kedves vendégeinket
JUDITH-MIRJAM

— Izraelbe érkezett az ORT elnöke, William Haber professzor, az ORT világszervezet elnöke felesége kíséretében háromnapos látogatásra az országba érkezett. Haber professzor, aki ismert közzgazdász és a michigani egyetem eladótanára, az amerikai munkaügyi miniszter emberi erő-gazdálkodásügyi tanács adója és tagja a Kennedy elnök mellett működő, a fejlődésben lévő országok foglalkozó tanácsadó bizottságnak.

— Dán rendezőt hív a Kámeri színház. — Gerson Plotkin rendező, a Kámeri színház igazgatósági tagja tegnap Párizsba és Kopenhágába utazott. A dán fővárosban Plotkin tárgyalni fog Beiskov rendezővel, a dán állami színház igazgatójával, aki áprilisban Berthold Brecht „Galilei” című darabját fogja rendezni a Kámeriban. Kopenhágából New Yorkba megy Plotkin, ahol a Zsidó Világkongresszus felkérésére az Izraelben építendő „Szórványok háza” ügyében fog tevékenykedni.

ABADI ERVIN
HÁRFA UTCA
című új regényének
ELSŐ KIADÁSA
három hét alatt
ELFOGYOTT!
A könyv második kiadása sajtó alatt

Külföldre küldendő példányokra sajnálatunkra több rendelést egyelőre nem vehetünk fel. **LAPID - M. GROSSMANN** Rámát-Gán, Maale Haneser 6.

— Felvették az utazási dollárt és itthon maradtak. Dr. Rubin tel-avivi járásbíró tegnap ötnapos vizsgálati fogságot rendelt el két fiatalember ellen, akik meghamisították az utazási adó blankettát, hogy ezáltal a külföldre utazók számára kiutalt valutát felvegyék. Az egyik fiatalember, Nizsim Jáis, édesanyja és saját útlevelét hamisította meg és ezáltal 83 font sterlinget vett fel az egyik bankból. A másik fiatalember, akinek nevét nem közlik, hasonló módon 150 dollárhoz jutott.
* Legszebb női táskák évától, Tel-Aviv, Allenby ut 90. — Készítési árak.

Kedvezőtlen
mérleg...

Washington, (Reuter). — A Szovjetunió többet költ az Amerika Hangja Kelet-Európába szóló rádióadásainak megzavarására, mint amennyibe ennek a rádióhálózatnak a fenntartása Amerikának kerül — közölte tegnap Eduard Murrow, az amerikai hírszerző ügynökség igazgatója a rádióban sugárzott nyilatkozatában. Az Amerika Hangja költségvetése 111 millió 500 ezer dollár, míg amerikai szakértők véleménye szerint a Szovjetunió évi 120 millió dollárt ad ki az adások megzavarásának technikai költségeire.

— Kollektív szerződés az asztalosiparban. A famunkások szervezete szerdán este kollektív szerződést írt alá a kisiparosok egyesületének vezetőivel. A kollektív szerződés ezer munkahelyen dolgozó 7 ezer asztalosra és épületasztalosra vonatkozik és 1962 január elsejéig retroaktív érvényű. A kollektív szerződés, amely különböző szociális juttatásokat biztosít az asztalosoknak, már tegnap reggel életbelépett.

* Vásároljon részletre, kamatmentesen, cipőfüzőtől szobabútorig mindent. Korlátlan hitel, részletfizetés a vevő lehetősége szerint. — Új oléknak különleges kedvezményeket és feltételeket. **T á m Ch á j i m**, igazgató Titinschneider, T.-A., Allenby 27., udvarban.

Utólérhetően a
SHAVIT
pót
KÁVÉ

— A Semen gyár Tnachversenyének díjkiosztása. — Jelentették, hogy a haifai Semen gyár chanukakakor nagyszabású Tnach találókérdés-versenyt rendezett fogvasztói között. A találóversenyben 5340 személy vett részt és tegnap sorsolták ki az első díjat, egy külföldi utazást, amelyet Bruria Warzberg a haifai Kirját Smuel negyedben lakó asszony nyert. Az első díj átnyújtásakor rendezett ünnepségen résztvett Jiché Alsech rabbi, a nemzetközi biblia találókérdés-verseny nyertesé is, aki villám-találókérdés-versenyt rendezett a jelenlévők között. A nyerteseket a Semen gyár készítményeivel jutalmazták.

— A new-yorki múzeum igazgatója dícséri az izraeli festőművészeket. William Weitz, a modern művészetek new-yorki múzeumának igazgatója, aki öt napot töltött Izraelben, elutazott. A múzeum igazgatója, aki több látlatot tekintett meg, távozásakor elégedettségét fejezte ki az izraeli művészek fejlődése és alkotásai kiváló felépítése miatt. W. Weitz javasolta az izraeli festőművészeknek, hogy képeiket küldjék el New Yorkba, ahol hajlandó azokat bemutatni.

* Szakkönyvek, nyelvkönyvek, szótárak, szepirodalom, legnagyobb választékban: **Allenby könyvtár**, Tel-Aviv, Allenby 11.

Készítse elő
külföldi utazását!
Biztosítsa idejében hajó- és repülőjegyeit. Ujítsa meg útlevelét.
Forduljon bizalommal a
„CITOUR”
utazási irodához
Tel-Aviv, Brenner-u. 2.
Telefon: 67959.
Magyarországi
utazások intézése
Az Ibuzs
izraeli képviselője
Magyarul
beszélünk
Európai és ciprusi társasutazások. — A legközelebbi ciprusi kirándulás március 9-18. Részvételi a limasszoi karneválon

— Brit Risonim tel-avivi szervezetének közgyűlése előtt a vezetőségnek magyar nyelvtérletről származó tagjai összejövetel keretében óhajtták a Brit Risonim tagjait és a magyarájuk ászkánokat tájékoztatni a szervezet eddigi munkájáról és a további kilátásokról. Ez értekezlet február 18-án, vasárnap este nyolc órakor lesz a Liberális Párt King George-utca 48 szám alatti székházában. Felszólal: Salomon Mihály, dr. Engelberg Dezső és Spielmann Eliezer.

* **Freudmann-Radó** olaj-festmény kiállítás. — Megnyitót február 17-ikén, este 18 órakor: Bét Háománim, Natanja, MacDonald utca. Naponta 17—20.30, szombaton 10—13-ig is, március 4-ig.

Tiberiáson
IZLETES, ORTODOX KOSER
MAGYAR KONYHA
CVI NISZANOV
gyönyörű kert-szálló-penzióban
JEHOSUA FRIEDMANN
vezetése alatt
KIRJÁT SMUEL, TEL. 20971.
Kivánságra diéta. — Kedvező árak. — Állandó meleg víz a szobákban

* A haifai Brit Risonim purim-estje. Haifa és környéke vátik cionistáinak immár hagyományossá vált rendezvényére az idén az eddiginél is nagyobb érdeklődés mutatkozik a nagyközönség körében. Ebben az évben ugyanis a mintegy 300 személyt befogadó „Lév Hádár” új termében tartja meg a „Brit Risonim” purimi nesejét, amelyen a népszerű kitűnő konferanszié, Freddy Dura irányítása mellett gazdag művészi és szórakoztató műsor várja a megjelenteket. — A rendezőség a belépőjegyek árát mérsékelten állapította meg. A szociális célok szolgálatáért a belépő estet (terített asztalok mellett), március 17-én, szombat este 7.30 órai kezdettel rendezik.

Rámát Gánban
kora reggel
házhöz kapja
az
ÚJ KELET-et
ha előfizet megbízottunknál:
Hákol Lánóár, Bialik 51.
Tel. 71368

„Keresztények üztek, csúfoltak zsidók”

— Emlékezés a 25 éve elhunyt Somlyó Zoltánra —

Nyolcvan évvel ezelőtt született és 25 esztendeje halott Somlyó Zoltán, az „átkozott költő”. A magyarországi sajtó szép megemlékezéseket közölt a két évforduló kapcsán a nagy magyar-zsidó költőről, aki egész életében ájult a zsidóság között, élt és álmodott.

Ady nemzedékéhez tartozott, de költészetét nem uralta a kor zsenijének alig elkerülhető hatása. Egyéniség volt, a maga formanyelvén, Adynál cikornyátlanabban, bár kisebb hangerevével, iskolázottsággal és szeszélyvel énekelt.

Több mint ötven évvel ezelőtt, 1911-ben jelent meg első verskötete, az „Átkozott költő” és azóta ráragadt a név, ő jelképezte a költőt, akít a sorsharag vadul tép, büntet és fekete mélységekbe taszít.

Devecseri Gábor, a tehetséges költő és műfordító az egyik magyarországi irodalmi folyóiratban a kettős jubileum alkalmával megemlékezést írt Somlyó Zoltánról. Devecseri gyermekkorában ott lakott Lágymányoson, azon a környéken, ahol Somlyó Zoltán. Gyakorta látta a költőt, amint kimért, méltóságteljes lépésekkel haladt végig az utcán, kezében ezüstfejű bottal. Így hordta fájdalmas önmagát a költő, ott Budán, ahol szegényes otthona volt.

En másféleképpen láttam őt nap-nap után. Szinte futott a pesti utcán, nagy fekete szemében a kétségbeesés tüze. A házak mentén somfordált, kopogt volt, testét régi-régi raglán borította feje hullámszőrű, fekete kalap. Csak olykor állt meg, ha szép nő jött vele szembe. Még meg is fordult utána, teljesen, rohanásának ellenkező irányba és fekete nagy szemét hozszan rajtafelejtette. Olyan szomorúan nézte a parfümflakóba burkolt, suhanó üneményeket, annyi heves, elfojtott vágyakozással, hogy sírni kellett tőle.

A pesti útjain sokszor láttam én, kávéháztól-kávéházig, szerkesztőség-től-szerkesztőségig száguldozt. Annak a kávéháznak az ablakán, amelynek törzsvendége voltam, gyakran benézett és ha olyanokat látott, akikkel szívesen beszélt, vagy dolga akadt, be is penđerült a forgóajtón.

Mindig rövidre fogta a vizitét, csak amúgy félsz-

Írta: Zoltán Dezső

ken ülve ereszkedett le az irodalmi asztalok egyikéhez szót váltani ezzel, vagy amazzal. Soha nevetni nem láttam, soha kedélyeskedni. Mindig tengermély szomorúság ölelte át. Nem tudott megszabadulni a szomorúságtól, talán nem is illett hozzá, az átkozott költőhöz. Versei mindenütt megjelentek, de megbízható sűrűségben csak a zsidó újság, az Egyenlőség közölte őket. Mindenki tudta, hogy Szabolcsi Lajos szükken mérte az ezüstpénzt a versekért. Két-három-négy pengővel tisztelte meg Somlyót, Zelt Zoltánt, fiatalabbakat talán még annival sem. Hányszor lestük, lélegzetvisszafojtva az ismétlődő jelenetet, mikor Szabolcsi Lajos, aki szintén a nevezett kávéház állandó vendége volt, ott ült polgári társaságával az egyik nagyablak mélyedésében és szemöldökét is alig mozgatta meg, de még a szivarhamuja sem bukkolt a mélybe, amikor a költő csendben az asztalához telepedett, szerényen, az egyik sarokba. Néhány szót váltottak és a korpulens Szabolcsi vastag testére csavarodó mellényének zseibe mélyítette kövér ujjait és úgy kotorta elő a kis kerek ezüstpénzeket és még arra sem ügyelt, hogy e megalázó műveletnek ne akadjon tanúja.

Nehéz volt barátkozni vele, olyan zord és szomorú volt. Pedig szerette a fiatalokat, csakis jó szót suhintott feléjük. Nem is tudunk mit kezdeni vele, ha úgy megállt asztalunknál, vagy kegyesen leült hozzánk. Pedig de szeretünk, de sokszor mormoltuk

örökszép sorait. Verselt még kívülől is tudtuk, átbeszélgett, átfűstölt éjszakák hazafelé vezető útjain zoltárként pergettünk gyöngyöző szavait, a legmegejtőbbet, a „Hajnali imádság”-ot.

„Szik könyökutcán hazamegyek, most hajnali három óra, Istenem, vezess a jóra!”

Békevirágok e szürke kövek és béke e hajnali ég. Istenem, szerets-e még?

Züllennem, hullanom rendeltetett és lehull, aki arraval... Légy velem, mindenható!

Hajnali percek szemeznek alá s a harang a szívembe sikolt... Istenem, sok bánatom volt!...

Keresztények üztek, csúfoltak zsidók, és a nők se szerettek nekem semmi jót. Eldobtak, mint az odvas diót...

Húsz évvel szerettem, húsz évvel vakon; ma sápadt és zord halavány alakom — Istenem, a szivedben lakom?!

Nincs éjjelem, nincs és nappalom sincs, csak e hajnali ég, csak e kék... Istenem, vezets-e? Istenem, szerets-e? Istenem, megversz-e még?

Ezt a halhatatlan versét, melynek varázsa egész életén át követi az embert,

Ascher Oszkár, a nagy szavalóművész, gazdag repertoárja egyik legkedvesebb

darabjának tartja. Ascher úgy szavalja ezt a verset, hogy amikor a végére ér, anélkül, hogy a hangját leeresztené, előlről kezdi és megint elmormolja, mint ahogyan az imákat mondják.

Az átkozott költőt, kit keresztények üztek, csúfoltak zsidók, egész életében csak a beavatottak szük köre értékelte igazi nagyságában, de ki tudott volna kezdeni bármit is vele, hogy sorsát jobbra lendítse? Magával volt elfoglalva mindegyik, aki verset írt, koszorús költők sora

bablevésbe főzte a habérlevelét és nem tudta kifizetni a házbért, a mosnót. Akadtak persze költők, akiknek sikerült bekerülni irodalmi szerkesztőségekbe fixfizetéssel, vagy nagy lapok irodalmi rovataihoz. De mily kevesen voltak ezek és mennyi erkölcsi teher, emberi megfontolás súlya nyomta vállukat. Mind-egyik szerkesztő tudta, hogy Somlyó irtózatot helyzetben van, de elfogadták e megmásíthatatlan tényt a sorstól, végzetes rendelkezést tekintették a költő nyomorát. Így élte le lobogó révületben, kinmarta lélekkel életét ez a nagy zsidó költő azon a Budapesten, ahol annyi hitsorsosa, fajtestvére dagadtra tömött pénzárccal, dölyfős gazdaságban hitte, hogy jósorsát az égietől érdemelte ki.

Alig lehet gondolni, még most is, negyed évszázaddal távozása után, nem gerjedő haraggal, kegyetlen sorsáért, alig lehet feledni lobogó nézését, hangjának bánatát és verseinek melegét. Micsoda kitárulkozás, egyszerű, nemes sorok, igaz költői igézet feleségéről írt verse: A bécsi asszony.

Hogy elsimítsa a redőim, mikor az életre haragszom: eljött hozzám egy téli estén a karcsú, lenge bécsi asszony.

Lépése lassú volt, de biztos, körültekintett a szobába. Aztán megfordult... És fény sugárzott amerre elhaladt a lába...

Beszél... beszél... Kedves hibáit megcsókolom meleg kis ajkán, ő a hegedűm, a gitárom, a hárfám és a balalajkám.

Tán én is magyarabb lettem, mert nincs boldogabb földön s égen, mint én, amikor a bécsi asszony réam nevet: a feleségem...

Láttam én a feleségét, a bécsi asszonyt, a kedves mosolyút. Ott ült a Zeneakadémia nagytermének proscenium pályájában, oldalán a kisfiával, az akkor 16 éves Somlyó Györggyel, a költő halálának első évfordulóján rendezett emlékestén. Néztam a bécsi asszonyt, feketebe öltözötten, özvegyi kimérségében hallgatta az ismert verseket elevenedni nagy szavalóművészek ajkairól. Mellette a kisfiú, a kreolbőrű, csak a nagy szeméi emlékeztettek az apára.

Huszonegy év telt el azóta, Somlyó György híres író lett, költő és műfordító. Nem környékezik ájult éh-

segek megérdemelt megbecsülésben és jó anyagi körülmények között él. Verseit nem mormolják az emberek, de okos, nívós írásait elolvassák. Nem átkozott költő, mint édesapja volt.

Somlyó Zoltánt, akít a sors sohasem kimélt, a nagy katalizmatól megóvta. Nem is illik életéhez, hogy a sors ilyen kimélettel volt vele. És megóvta őt emlékeinknek is a végzet. Soha nem halványult emlékezzél, dédelgető szeretettel gondolunk rá. Azal a szeretettel, ahogyan csak költőt lehet szereni. A mi költőnk.

A HETI SZIDRA

— T'CAVE —

Es te hagyj meg Izráel fiainak, hogy hozzanak eléd világítás céljára tört, tiszta olajat, hogy örökmécesst gyujtsanak vele. (S'mot 27/20)

Nem véletlen, hogy amikor bölcsünk a Tórát hetiszakaszokra osztották, ezt a szidrá — amelyben Mose Rábenu neve egyetlen egyszer sem fordul elő — ádár hó hetedikével kapcsolták össze, amely a hagyomány szerint Mose Rábenu születésének és egyben elhalálozásának napja.

Más vallásoknál — lehávdil — az alapító személye áll a kultusz középpontjában. Minden ünnep az ő magánéletének egy-egy állomása. A legnagyobb ünnep az ő születésnapja, sorrendben utána következik halálának napja. A böjtnapok az ő szenvedéseit és fájdalmait jelzik. Az embernek az az érzése, hogy miatta, az ő tiszteletére jött létre minden, ő, személy szerint a „vallás” legfontosabb tényezője. Aki ruhája szegélyéhez nyúl, tulvilági üdvben részesül, amiből nyilván az következik, hogy ő a tulvilág gazdája. Pajpái csak az ő példáját követik, amikor a bünböcsenatot és a tulvilági üdvöt úgy árusították, mint a piaci portékát.

A zsidóság ezzel szemben elveti a személyi kultusz minden formáját. Nem ünnepejük meg Mose Rábenu születésnapját, nem ünnepejük meg halálának évfordulóját. Sem ő, sem tanítványai, sem a későbbi bölcsök nem iktattak ilyen dátumot az ünnepek sorába. Nem hálálkodunk azért az önfeláldozásért, amelyet az egyiptomi kivonulásnál, majd később a Szináj hegynél és a negyven éves sivatagi vándorlás során tanusított.

Báál Haturim szerint a szidra azért nem említi Mose Rábenu nevét, mert a hegyről lejövet, az aranyborjú láttán, heves kifakadásában, önmagát átkozta meg. „Es most, ha megbocsádot büniket!... ha pedig nem, törölj ki engem könyvedből, amelyet írtál”. Az igaz ember átkának akkor is van fogantatja — folytatja a Báál Haturim — ha feltételes formában hangzik el.

Amikor bölcsünk ádár hetedikét („zajin ádár”) T'cavé hetiszakasszal kapcsolták össze, tulajdonképpen azt demonstrálták, hogy Mose Rábenu öntkozására a zsidó nép áldásává vált. A vers maga („törölj ki engem a te könyvedből”) meggyőzően mutatja be Mose Rábenu szeretetét és önfeláldozását népe iránt, ugyanakkor a vers segítségével megelőzték a személyi kultusz és megmentették a zsidóságot az elpogányosodástól.

A legenda, amely hűségesen tükrözi vissza a nép lelkiületét, Mose Rábenu halálával kapcsolatban éppen a véges lény, a halandó parányi mivoltát domborítja ki.

A Midrás az Irást idézi: „Es mondta az Örökkévaló Mózesnek: Ime közelednek napjaid, hogy meg kell halnod.” Majd így folytatja: Tulajdonképpen azt kellett volna mondania „te most meg fogysz halni”, ez viszont úgy hangzott volna, mint egy isteni gezára. Az Örökkévaló ezért hangsúlyozta az időt („közelednek napjaid”) mondván, lejárt az idő, ez az oka annak, hogy meg fogsz halni.

Egy másik helyen a Midrás így bölcselkedik: „A halál napja („jom hámitá”) nem ismer megalkuvást. Mose Rábenu példája is ezt mutatja: hiszen felszállt az égbe, lába a fellegeket taposta, olyan volt mint egy angyal, szemtől-szembe beszélt az Örökkévalóval és az ő kezéből vette át a Tórá, mégis, amikor vége közeledt, az Örökkévaló így szólt hozzá: „Ime, közelednek napjaid, hogy meg kell halnod”.

A legenda még ennél is tovább megy: Mose Rábenu makacs ragaszkodása az élethez, emberi gyengéit mutatja. Az egyik legenda például arról szól, hogy imával akarta a halasztást kierzakolni, az Örökkévaló azonban utasította az összes mennyei kapuőröket, hogy ne engedjék be könyörgését, illetve, hogy ne továbbítsák hozzá. Azt is olvassuk, hogy a naphoz, a holdhoz és a csillagokhoz futkosott protekcióért. Olvassuk arról, hogyan pörölt, hogyan alkudozott az Örökkévalóval. Az összes legendák kicsengése: Mose Rábenu ember volt, anyaszülte lény („J'ud isá”) és ezért, amikor eljött az ideje — minden érdeme, szentsége, minden nagysága és rendkívülisége ellenére — meg kellett halnia.

„Es te engedj magad elé járulni fivéredet Aront és fiait vele, Izráel fiainak köréből, hogy pappá avasd nékem őket...” (28/1).

Tudjuk, hogy a papi rendet eredetileg az ujszülöttek képezték, ezzel a verral viszont a Tóra a szent hivatást Aronra és utódaira ruházta át.

Bölcsünk azt olvasták ki a sorok közül, hogy Mose Rábenu elégedetlen volt. Sérelmet látott abban, hogy nem ő, hanem Aron kapta a főpapi kinevezést és fájlalta, hogy Aron dinasztiát alapít, amennyiben hivatása örökségként átszáll fiaira, míg az ő pozícióját a fiai nem öröklik.

A pozsonyi rabbinasztia második tagja, a K'táv Szofer úgy véli, hogy Mose Rábenu ereje és nagysága a Tórában, azaz a tudásban rejlett, már pedig a tudás nem száll apáról-fiúra. „A Tóra — írja a pozsonyi rabbi — nincs az égen, hanem a földön, ezért ha a fiu maga nem tesz erőfeszítést és nem tanul, hiába imádkozik érte az apja, — az ima nem segít. A papi méltósággal más a helyzet. Mert a papi korona örökölhető. Ezért volt ez a hivatás fenntartva Aronnak és fiainak örök időkre.”

A dinasztikus öröklés kérdése a különböző időkben a legkülönbözőbb formákban merült fel. Báál-Sém halála után például a hivek egy csoportja a fiát (akinek Reb Cvi volt a neve) akarta trónra ültetni. A tanítványok azonban, akik eilenezték ezt a lépést, így érveltek:

— Az örökölhető szerzett jog („cházáká”) elve mindenütt alkalmazható, még a főpap és a király esetében is, egyetlen kivétel — a próféta. Sose halottunk arról, hogy a próféta fia örökölte volna az apja tulajdonságait és ő maga is prófétává lett volna. A prófécia nem megy át örökségbe, az ihlet forrása csak azok számára tárul fel, akik valóban méltóak erre...

Füstbe ment milliók

Évenként és fejenként 1260 cigarettát szívtak el Izrael lakói 1960-ban. A rákövetkező esztendőben — tavaly — 1240-re csökkent az évi fejadag.

Kevesebb cigarettát szívtak a jisiv az elmúlt évben az igaz, viszont több pénzt költött a dohányzásra. Mert 1960-ban 64.6 millió fontba került Izrael polgárainak a füstölés, 1961-ben pedig 71.5 millió fontot adtak ki kevesebb cigarettára.

Ami nyilván azt jelenti, hogy egyesek leszoktak a dohányzásról, akik pedig nem szoktak le, azok drágább cigarettákra tértek át.

Rettentő pénz megy hát füstbe Izraelben is minden esztendőben.

Ezerkét-száznegyven cigarettát fejenként és évenként, óriási mennyiség. Száz cigarettát egy hónapra. Három-négy cigarettára naponta, holott csecsemők is vannak az országban, sőt betegek és antinikotinisták is akadnak szép számmal.

Rádásul még csak nem is pontos a statisztika. Több tétel hiányzik belőle: szivarok, pipadohány és azok a külföldi luxus-cigaretták, amelyek részben a vám megkerülésével, vagyis csempészetün érkeznek az országba.

Nem kis mennyiség ez sem.

Erdekes, hogy a kormány, amely annyiszor inti a lakosságot takarékoságra, sohasem csinál propagandát a dohányzás ellen. Szemmel láthatólag nem sajnálja, hogy évenként 75 millió font megy füstbe. Ami azt jelenti, hogy évenként és fejenként 36 izraeli font száll fel a levegőbe. Fejenként három

Izrael lakói fejenként és évente	1240	cigarettát szívnak
Amerikaiak	2400	"
Franciák	2200	"
Hollandok	2150	"
Angolok	2000	"
Németek	1202	"

Van egy német statisztika a kezében, amelyből kiderül, hogy a németek fejenként és évente alkohorra 180, dohányra 121, külföldi utazásokra 121, kozmetikákra 30 márkát adnak ki, viszont a tudományok fejlesztésének magán-pénzből való támogatására 92 pfenniget adnak ki.

Kár, hogy nincs a kezünkben hasonló statisztika Izraelről.

En nem dohányzom, ám tíz esztendővel ezelőtt annyit szívtam el, amennyi egy normális férfinak 120 esztendőre elég.

Igy hát nem vagyok objektív: ma antinikotinista vagyok, tíz évvel ezelőtt pro-nikotinista voltam.

Nikotinistákkal és antinikotinistákkal úgy van az valahogy, mint egy régi galili vallásos faluban volt a szombati fejés problémája körül. Vagy 25 évvel ezelőtt két pártba szakadt a falu. A vallásosok azt tartották, hogy szombatot szabad a tehenet megfajni, a még vallásosabbak viszont azon a véleményen voltak, hogy semmiképpen sem. Ahogy éppen dült a vihar a faluban, keresztülment rajta egy émeki cháluc:

— Legyél te a döntőbíró — mondták neki.

A cháluc vállalta és így kezdett hozzá a döntőbíró-sági eljáráshoz:

— Akiknek van tehenük — mondta — álljanak jobb felé, akiknek nincs, álljanak balfelé.

Aztán megkérdezte azokat, akiknek volt tehenük: — Mit mondtok ti? — Szabad.

Majd azokat kérdezte meg, akiknek nem volt tehenük:

— Most megmarlak téged.

— Hiszen megszabítottalak? — Az nem tesz semmit. Fajtám és fajtád között örök az ellenségeskedés. Allahra esküszöm, hogy megharaplak.

Mikor hallotta a proféta, hogy a kígyó Allahra esküdött, odatartotta a kezét, hogy a kígyó marja meg, nehogy megszegje esküjét. A kígyó belemart a proféta kezébe, a proféta szájához emelte a kezét és kiszívta a sebet, aztán kiköpte a földre. A kópésból egy nővény nőtt ki, amelyet lohánynak neveztek az embe-

rek.

— Ebben a növényben benne van a kígyó mérge és a proféta könnyörleletes szíve." —

Különböben mindenki elmondta már véleményét a dohányzásról, akinek csak adnak a szavára. Talán a legjellemzőbbek azok a szavak, amelyeket Tolsztoj és Bernard Shaw mondtak a dohányzásról. Két szocialista. Mindegyik a maga módján. Tolsztoj olyan szocializmust akart, amelyben senkinek sincs pénze, Bernard Shaw viszont olyat, hogy mindenkinek a zsebe tele legyen pénzzel. Csak természetes, hogy Tolsztoj volt a dohányzás ellen és Bernard Shaw mellette. Tolsztoj mély erkölcsi komolysággal, kérlelhetetlen szigorral beszélt a füstölésről.

— A nikotin — mondta — elaltatja a lelkiismeretet. A dohányzás szükséglete abból a hajlamból ered, hogy elaltassa a megbánás érzését. A dohányfüst elködösíti az intelligenciát és kiinduló pontja minden gonosz cselekedetnek: gyilkosságnak, lopásnak, rablásnak és szerencsejátékoknak." —

Ezzel szemben Bernard Shaw, amikor egy újságíró megkérdezte tőle, szokott-e munkaközben dohányozni, a maga paradoxális módján így felelt: — Azt nem. Azonban szoktam néha dohányozás közben dolgozni.

Irta: Jámbor Ferenc

Irta: Gidály Kálmán

Egy világjáró muzsikós naplójából

TRINIDAD SZIGETÉN

Micsoda színes világ ez!

Száz és egyfajtája az embereknek: Japánok, kínaiak, négerék, hinduk, malajok és majd minden európai nemzet fiait, lányait... és mindezek keverékei! Itt aztán senki sem veteti a másiknak szemére származását, hisz maga sem tudhatja, milyen vér folyik ereiben. De nincs is faji gyűlölködésnek még nyoma sem ezen a szép, buja szigeten, amelyet, mint a karibi-szigetek legtöbbjét, Kolumbusz fedezett fel a Csendes Óceánon való harmadik útjelése alkalmával, 1498-ban. A kikötő hátában emelkedő három kúp alakú hegységről nevezte el e számára új földet La Trinidadnak, a szent hágyarra fordítva szemel mágyarokat jelent; így is tanulták adva buzgó katolikus hitének.

Ebben a nemzetek kavalkadéjában még talán az afrikai négerök őrzik meg leginkább — akaratlanul is — fajtisztaságukat, hiszen csak 1834-ben szabadultak fel és addig nem nagyon vehették ki részüket ebből a heje-hujás, gondtalanul igazgaltos vérvörverésből...

Evszázados elnyomatásuk egyik legfájdalmasabb pontja volt, hogy nem használhatták ősi harcsereiket, a dobokat. Felszabadulásuk után mohó vágygal ébresztették újja a ritmust. Tam-tamok hangjától rezgett az egész sziget... Ma — mint egy bosszúból — a négerök a sziget legjobb zenészei. Szellemi befolyásukat rendkívül érdekes módon érvényesítik a sziget életének majd minden vonalán. Fémhordók aljából hangszereket formáltak maguknak oly módon, hogy a hordók alját krétával, vagy festékkel felszórták különböző részeken és ezeket a részecskéket

Ma, 1962 február 16-án lesz öt éve, hogy revidnyi Reviczky Imre ezredes hirtelen meghalt. Azok, akik a nagy szerencsétlenségben mégis abban a szerencsében részesültek a sorstól, hogy mint munkaszolgálatosok az ő nagybányai parancsnoksága alá kerültek, életük végéig nem felejtetik el, mit jelentett ez a „chászid umot háolám” (a világ népei közül való jámbor) az üldözött, meggyötört és halálraítélt magyarországi, illetve erdélyi zsidók egy részének. Sokan élnek ma itt Izraelben, akik kizárólag az ő emberiségének és bátor kiállásának köszönhetik, hogy egyáltalán életben maradtak?

Azok részére, akik nem ismerték, hadd álljon itt mutatón néhány eset. annak bizonyítékául, hogy milyen egyedülálló ember-szeretetet és tisztaszívűséget tanusított Reviczky ezredes a történelem legsötétebb és legkegyetlenebb korszakában. Egyik, másik történet szinte úgy hangzik, mint a híres szentéletű rabbik kőre font legenda.

A hadkiegészítő parancsnokként történt kinevezése után azonnal elrendelte, hogy a munkaszolgálatosokat betegségük esetén — éppen úgy, mint a honvédeket — kórházi ápolásban részesítsék. Hetenként egyszer személyesen fogadta a muszások hozzátartozóit, akik kérésüket, panaszukat előterjeszthették és ha erre mód volt, kérésüket teljesítette, panaszokra orvoslást talált.

Egy este az ezredes meglátott egy munkaszolgálatos csoportot, amely nem a hadkiegészítőjéhez tartozott. Megkérdezte tőlük:

„Hova mentek, fiúk?” — „Keressük a századunkat” — válaszolták. Reviczky utának szökött és házára mutatott: „Csak kopogjatok be hozzám.”

Megjegyzendő, hogy a muszások szökésben voltak.

Egy másik alkalommal éjjel 1 órakor egy nagyváradi muszós mérnök felesége bekopogtatott Reviczky ablakán. A tisztiszolgálatos nyitott ajtót. A fiatalasszony közölte, hogy halaszthatatlan ügyben szeretne beszélni az ezredessel. Miután a tisztiszolga felkeltette, az ezredes kijött és az asszony elmondta, hogy férjét másnap a menetszázaddal a frontra viszik s kérte az ezredest, tartsa vissza, mert ő állott állapotban van. Az ezredes teljesítette kérését, sőt a tisztiszolgájával elkísértette az asszonyt a szállásra, nehogy éjnek idején egyedül keljen hazamennie.

Egyszer egy muszós kihallgatásra jelentkezett: „Ugy hallottam, hogy a máramarosszigeti gettót a

Irta: Gidály Kálmán

úgy domborították, hogy a dobverők ütérére minden egyes rész a hangskála különböző hangjait szólaltatja meg. A nagyobb hordókól készült hangszerek melegebb, a kisebbek meg magasabb regiszterben hangzanak. Aztán összeálltak nyolcan-tizen, a különböző nagyságú, de jó összehangolt ilyen hordó aljából készült hangszerekkel. Így született meg a Still-Band, melynek átvitt értelmű fordítása: népi zenekar.

A rendkívül rövid, kettő, esetleg négy taktusú, folyton ismétlődő, monoton, ősi afrikai melódiákról áttértek a spanyoloktól, braziloktól átvett hosszabbakra, változatosabb komponált dallamokra, de megőrizték robbanékony, vérforraló afrikai ritmusukat. Így született meg a spanyol stílusú melódia és az afrikai ritmus szerencsés ölekezéséből: a calypso. Innen, Trinidadból indult világhódító útjára...

Ma már nincs földünknek olyan pontja, ahol ne táncolnának és ne énekelnek a calypso. Énekeik rendkívül népszerűek világszerte. Legsikeresebb művelője ennek a dalformának a nálunk is jólismert Henry Belafonte. Mig az egész világnak szóló calypso szövegek tartalma nem egyéb, mint ártatlan, vagy csipősebb szerelmi történetek, addig a sziget szövegéről — mintegy belső, saját használatra — a legsikeresebb melódiákra Trinidad és az egész angol világ politikai és társadalmi melléfogásait figurázza ki ötletesen, csúfondárosan, néha nem kis bosszúságára a hatóságoknak. A trinidadai karnevál, amely

január elsején veszi kezdetét és tavaszig tart, változatosságával, heveségével, színes féktelességével, a Rio de Janeiro-ival és a nizzai-val kel versenyre. Még márciusban is tele vannak a kirakatok a vidám, jelmezes felvonulásokról, utcai táncokról, calypso-versepekről készített fényképekkel.

A lakosság sokrétűségét tükrözi vissza a főváros építkezése is. Viktoriánus fantáziával épített angol kertés házak, holland építkezések, magas, meredek lebukó vörös pala tetővel, lapos tetejű arab házak, spanyol palotácskák sok hajlított, díszes veszáccsal kerített balkonnal és mind ezek közé ékelte 4-5 emeletes amerikai árúházak, majd arabb Tamás bátya kunyhójára emlékeztető faházak lepik meg a látogatót.

Megtaláljuk itt majd minden vallásnak a templomát is. Anglikán templomok, baptista imaházak, katolikus katedrális, mohamedán mecsetek, díszes buddhista templomok és az 500 fős zsidó közösség szép zsinagógája hirdeti a testvéries együttélését nemzeteknek és vallásoknak ezen a trópusi szigeten, melynek urai egymást váltva voltak már spanyolok, hollandok, franciák, míg 1802 óta a sziget angol fennhatóság alatt áll.

Ósházajuk iránt érzett remiszenciacióból eredően nevezték el a kisebb városokat is lakóinak nemzetisége szerint. A hinduk lakta kisváros Fyzabadnak nevezik; van itt angol St. Mary, spanyol San Fernando, karibi Siparia, francia Plaineise és Russiac. Egy picit kis szigetet, mely legközelebb fekszik Venezuelához, csupa ritmus nevel ruháztak fel: Chachacare... Az ember tánca perdülné a név hallatára... Ebből után elindultam Port of Spain főutcáján. Mintha színes emberhullám karjaira vettem volna magam.

Egy hindu illet kirakata előtt hajónk orvosát — diákori barátomat — dr. Guttmannt találtam, az elefántcsontból faragott buddhák, kések, állatok nézőlétecsében elmerülve. Aztán együtt mentünk tovább.

— Azt írja ez a prospektus — mondja a doktor és mutatja a kezében lévő színes fűzetke — hogy a trinidadiak rendkívül barátságosak... eddig még nem vettem észre.

— Nem? Várj csak, nézd, ott jön egy csinos fekete lány, nevéssünk rá.

Ringott felénk, széles csupasz vállain nap sugarak táncoltak. Mikor két méternyire lehettünk tőle, két őz-szeme közé nevéttünk... Akkora mosolyt kaptunk vissza, hogy széddültem belé. Elmenőben még vissza is fordult. Így bizonyította be egy trinidadai fekete kis-lány a prospektusok hitellességét.

175 — 200

Az „OHEL” színház bemutatja:

„HÁKTUBÁ” („A HAZASSÁGLEVEL”)

Irta és rendezte: Kishont Ferenc.

Szereplők: Méir Margalit Rónai András Chájá Saron Tova Pardo Sáfírír Zákái Betty Szegál Slomo Páz

1962 II 16 Uj Kelet 5

GYENGEK.

— Elbeszélés —
Irta: Gács Teri

Egy szék, egy asztal, egy ágy és sok-sok ragyogó fehér márványszobor volt a mester egész vagyona. Az ágy rozoga volt, a székek lyukas volt az ülése, de a szobrok királyi kincset képviseltek. A Biblia alakjai, a római-görög mitológia piasztikus testű istenei, hajladozó nimfák, hosszúszakállu groteszk törpék, Watteau korabeli szerelemes pásztorkok, kacérmosolyu grisettek néztek le nagyra nyílt márványszemeikkel a piszkos, falra szegezett polcokról. Egy egész márványban életre kellett társadalom, az emberiség történetéből.

Ritkító ellentétben állott a polcok mesés gazdagsága a szoba szegényes butorzatával. A mester becézte őket polcokról. Egy egész márványban életre kellett társadalom, az emberiség történetéből.

Ritkító ellentétben állott a polcok mesés gazdagsága a szoba szegényes butorzatával. A mester becézte őket polcokról. Egy egész márványban életre kellett társadalom, az emberiség történetéből.

— Adj ezt nekem. A mester ijedten rázta meg a fejét: — Ne kérje. Nem lehet. Hová gondol? Meglepett, hideg tekintettel nézte rá az előbb még gyermekesen mosolygó szemek. — Nem lehet? Hát még ezt is megtagadja? Hiszen csinálhat helyébe másikat. Diadalmas mosoly villant át a mester arcán. Most itt volt a perc! Itt van valaki, aki azt mondta, hogy szereti őt, neki elmondhatja.

hellyel kínálta az asszonyt és mivel több szék nem volt, ő maga odatelepedett a lábái elé, számolynak kínálva reszkető testét, úgy nézett fel rá, imádó áhítattal.

Az évek során elszkótt a könnyed társalgástól, hát beszélt, beszélt arról, ami őt eddig élte. Elmondta a márványszobrok történetét. Mindegyiknek az eredetét. Mi serkentette a megteremtésére, hogyan rajzolódott ki agyában az eszme, milyen lázas türelmetlenséggel dolgozott valamennyin és milyen boldog volt, ha egy-egy munkája elkészült. De soha, soha ilyen lázas türelmetlenséget, ilyen boldogságot nem érzett, mint most, hogy az asszony eljött hozzá.

A kicsi asszony hallgatta, hallgatta, nem túlságosan figyelt a szavakra. A tekintete nyugtalanul röpönt ide-oda, egyik szobortól a másikra. Kis piros szája kinyílt és az elővillanó éles, kis fehér fogak valami kapzsi kifejezést adtak az arcának. Anélkül, hogy a mester szavaira egyetlen szóval választott volna, felmutatott picit kezével az egyik pástorleányra:

— Adj ezt nekem. A mester ijedten rázta meg a fejét:

— Ne kérje. Nem lehet. Hová gondol?

Meglepett, hideg tekintettel nézte rá az előbb még gyermekesen mosolygó szemek.

— Nem lehet? Hát még ezt is megtagadja? Hiszen csinálhat helyébe másikat.

Diadalmas mosoly villant át a mester arcán. Most itt volt a perc! Itt van valaki, aki azt mondta, hogy szereti őt, neki elmondhatja.

elmagyarázhatja, hogy miért él inkább nyomorultan, miért gyűjti halomra a mesterműveit. Itt a perc, hogy szavakba öntheti azt az eszmét, amelynek él, amely miatt egész életét átengedte. Lázás-pirosan kigyúlt arccal, diadalmas örömlággal a szemében magyarázta az asszonynak: — Nem lehet. Nem lehet.

Amit a művész egyszer megteremtett, azt megismélni nem tudja. Minden művel veleszkad egy darab lélek, egy darab képzelet a belső világából, az beköltözik a hideg kőbe, életet önt a merev márvány tagokba. Ezt megismélni nem lehet, mert a lelkeknek az része, amely a művészt egy eszme megvalósítására serkentette, nincs meg többé benne, beleköltözött a munkájába. Láttam már nagy művészeket rohamosan haladni a dicsőség felé. Alkottak világhírű műveket, felülmúlták önmagukat, de szándékosan, tudatosan megismélni még egyszer azt a még félszeneg megnyilatkozást, megtelepő, kezdődő tehetséget és a fejlődés fokait, melyek előző munkáiban megnyilvánultak, ezt még nem tudta senki. Ezért nem adom el a szobraitam. Mindegyik a lellem egy-egy darabja és látni akarom formákba öntve az egész lelkeket.

Nézze, ott az kicsi torzarcú gnóm! Az a kezdet. Rajta a gyávaság bélyege. És mindegyikhez tapad valami folytatás. Egyre magasabbra törő ambíció, növekvő önbizalom, ifjú erő. kacagó boldogság, néma mámor, vagy borús hangulat, mind egy-egy elröppent percre a lellem életének.

És én ezt kiadom a kezemből? Szétszakítom és szétválasszam egymástól, hogy akkor, amikor majd

a lellem utolsó foszlánya is valamelyik munkámmal szakad, még azt se láthatom, hogy mi lett belőle?

A mester extázisban volt. Testi, lelki izgalom fűtötte. Nem vette észre, hogy az asszony unottan bábrál a kesztyűivel. Csak akkor eszmélt, amikor már az ajtajánál állta. Ijedten szölként utána.

— Hova megy? — Megyek. Maga azt mondta nekem, amikor felhozott engem ebbe a maga márványbirodalmába, hogy értem mindenre képes és most ezt a csekély kérésemet is megtagadja! Hát tartsa meg, ha az magának kedvesebb.

A mesternek lehányatott a feje. Küzdött... egy egész élet felfogása... de az asszony... az asszony... nem, nem tudja elengedni. Megfogta a kezét és elhúzta az ajtó felé.

A kis pástorleány lekeült a kicsi, kacér asszony kezébe. A mester úgy érezte, hogy azok a kicsi, fehér kezek szentségtörően belemarkolnak a lelkébe. Érezte, de hát... az asszony nagyon szép volt.

Másnap megint eljött. Mosolyogva dugta be kacérszőke fejét az ajtón. A kezé meg ott vergődött a mesterében, de a szemé már végigsiklott a márványalakok során, megkereste a kis pástrosfüst és szomorú gyermekesen gügyögte:

— A kis pástorlány busul, sir a párja után és a kis kezét felnyújtotta a kis pástortüfűért.

A mester minden tagjában benne volt még a tegnapi minden emléke. Nem

tudott ellentálni. Ő is úgy érezte, hogy a pástortüfű is szomorodik, jobb, ha az asszony azt is viszi.

Az asszony pedig jött napról-napra, egyre szebben, egyre káprázatosabban öltözve és minden nap voltak kívánságai. Egyszer a grisettek nem tudtak táncolni a törpék muzsikája nélkül, máskor a törpék nem akartak muzsikálni, mert hiányzott nekik a szobortársaság valamelyik tagja. Mindez olyan gyermekes, naiv bájjal tudta elmondani, hogy a mester mindent odarakott volna kicsiny lábái elé.

Néha jókedvű, hamis mosolygással jött s a mester nem tudott ellentálni. Máskor szomorúan hajította félre szép fejét és röhögés arccal könnyek nedvesítették. Ilyenkor a mester még kevésbé tudott ellentálni.

A polcok pedig egyre jobban ürültek. A kis szobrok rendetlen összevisszaságban költöztek a régi tanyáról. Végül nem maradt más, mint egy, a többinél nagyobb, acélos izmú görög szoboristen, a mester utolsó munkája. A mester úgy érezte a lelke rejtegett mögötte, hogy a szobor itélkező arccal néz le rá, a szomorú, kizsákmányolt lelki mesterre.

Az asszony pedig napokig nem jött el. A mester hiába várta és mondhatatlanul szenvedett. Nagysókára azután ismét betoppant. Szőnkül leült és sírni kezdett.

Örült örömmel szorgoskodott körülötte a mester.

— Hol voltál olyan sokáig? — tudakolta lázasan.

Az asszony még jobban sírt. — Rossz vagyok, rossz! Mindent elvittem már tőled s még sem tudok megnyugodni. Nálam a lelked nagy része és még sem tudok boldog lenni. Nem jöttem, mert féltem, hogy nem állok meg és az utolsó is elkérmém, hogy elhagyja a számát az átkos kérés még ezért az utolsóért is... de tovább nem bírom... itt vagyok... add nekem.

A mester rémülten könyörgött. — Ne kívánd. Mindent odaadtam. Ez az utolsó. Ha ezt elveszed, akkor semmi sem marad. Ha ezt elveszed, lélek nélküli ember vagyok. Mióta ismerlek, nem tudok dolgozni, most csak te... te vagy nekem... ne légy önző... könyörüld...

Az asszony csak egyra sírt. A mester nem nézhetett. Mondhatatlan kín vonaglott végig az arcán. Letérdelt az asszony elé és megfogta a kezét.

— Jól van. Vidd! De ígérd meg... fogadd meg... esküdj meg rá... hogy mindig eljössz... mindig itt leszel körülöttem. Az ajkaid mosolya, a hajad kabátó il-lata, a szemed mámoros nézése majd mindent pótol nekem. Itt leszel körülöttem a te ezerszínű lényeddel, mely nélkül nem tudok tovább élni. Ígérd meg nekem... fogadd meg... esküdj meg rá... és akkor vidd... vidd... vidd...

Az asszony boldog volt, nevetett már. Igért, esküdött, fogadott mindent. Forró csókkal, izzó öleléssel hallálkodott, azután a szoboristen le kezében pajzánul kilibbent a szoborból, csókot intett az ajtó felé, kacér székszékeléssel perdült le a lépcsőn és soha többé nem jött vissza.

Emlékezés Reviczky ezredesre

(Folytatás az 5-ik oldalról)

hadnagyot. „Vegye tudomásul, az különb ember, mint maga — mondotta neki nevezetelen. — Főhadnagy ur, ez többé elő ne forduljon”. És megadta az engedélyt az eltávozásra.

A környező gettókba ezrével küldte a muszos behívókat olyan fiatal zsidó fiuknak, akik egyébként a deportálás sorsára jutottak volna.

Amikor a szovjet csapatok Nagybányához közeledtek, a német katonai parancsnokság üres vagonok tömegét küldte a muszosok bevonulására. Ma szinte hihetetlennek tűnő bátor ötlettel az üres kocsiakat tüzfával rakatta meg és muszosok helyett tüzfát szállított Németországba. Egyébként e tettéért letartóztaták, majd a sopronkőhidai fogházban halálra ítélték, ahonnan pár nappal kitűzött kivégzése előtt szabadították ki a szovjet csapatok.

Még ezt megelőzően a németek gyors visszavonulása közepette egy német robbantó osztag jelent meg egy őrnagy vezetésével Reviczkyknél. „Parancsot hoztam a legmagasabb katonai parancsnokságtól a 8000 román munkaszorgalatos és a levették azonnali bevonására. A hidakat és a Phoenix-vegyműveket fel kell robbantani.” Válasza a következő volt: „A város parancsnoka én vagyok, vegyék tudomásul itt robbantani nem fogunk.” A levették és a román munkaszorgalatosokat, akik természetesen zsidók voltak, szelnek eresztette.

Emiatt természetesen nagyon sok ellensége akadt a tisztikarban és a keretlenség között. Feljelentések özöne jutott a kolozsvári hadtestparancsnoksághoz Reviczky leváltása céljából.

Az elhalt ezredes özvegye, aki ma is Budapesten

II. Cimbalom u. 4/b. szám alatt lakik, férjét állandóan biztatta, bátorította életveszélyes zsidómentési tevékenységében. Ő is hős volt, akárcsak a férje. Rendszeresen látogatta a zsidó beteget, tortákat sütött részükre és ahol erre szükség volt, diétás kosszal látta el őket. Lakásán néhány zsidó család menedéket talált a gettó előtt.

Az elhalt ezredes emlékére a Farkasréti temetőben zsidó társadalmi segítségével méltó síremléket emeltek. Pénzkeret hiányában a tervezett sírfeliratot nem vésték fel sírkövére. Szentes Anna gyönyörű verssorait akarták rávézni a sírra:

**Jelezd meg Istenem homlokát jellel,
Hogy tüzben és vérben meglátsam,
Hadd ismerjek rá a tisztára, szentre,
Az emberre, kit annyira vártam.**

Az ezredes valóban hős volt, legendás hőse a hitleri történelem sötét korszakának. Ember az embertelenségben. A muszosok ezrei részére az ő személye jelentette az egyedüli reményt életbenmaradásukhoz. Nevet akkor is, ma is — ha felidézük magukban a múltat — imába foglalják.

Pár hónappal ezelőtt Izrá-elben emlékerdőt avattak a magyar muszosok mártírjainak megőrkítésére. Az emlékerdőben Reviczky nevére 50 fát ültettek azon a helyen, ahol a Chásmoneusok dicső szabadságharcukat vívták. Az emléktünet-ségek során az ünnepi szónokok Reviczkyról, mint az egyetlen legőnfeladozóbb hősről emlékeztek meg.

Örizzük meg emlékét. emlékezzünk áldásos tevékenységére, emlékezzünk rá, ahogy a muszosok annak idején hívták — „Imre apánk-ra!”

Az ostiai ókori zsinagóga

Irta: Ásér Hírám építésmérnök

Az Új Kelet január 12-iki számában dr. Bato Jomtov tollából megjelent „Régészeti és zsidógyűlés” cikkéhez, mint az ókori zsinagógák szakértője, ohajtom a helyszínen eszközölt felméréseim és tanulmányaim alapján az építményt és annak lényegességeit az eziránt érdeklődő, magyarul olvasó közönséggel ismertetni.

Az ókori Ostia Romától 29 kilométerre fekszik, ott, ahol a Tiberis a Földközi tengerbe torkollik. E városka volt Róma tengeri kikötője és külkereskedelmi központja öt évszázadon át. Az egykori zsidó településen e vele együtt a zsinagóga is, a város körülvevő falon kívül, a kikötőhöz vezető kapu, a Porta Marina mellett fekszik. Az ásatások mai, még be nem fejezett állása mellett is már világosan megkülönböztethető az a három építészeti változás, amelyen a zsinagóga öt évszázados fennállása alatt átmélt és amely változás többé-kevésbé az összes ókori zsinagógákon észlelhető.

Belső méreteiben a zsinagóga körülbelül 22 méter hosszú és 12 méter széles, tehát igen tekintélyes építmény, melynek 60 centiméter vastag falai helyenként másfél méter magasságban maradtak fenn. A zsinagóga belső része két oszloppal, három hajóra volt osztva. Ez a hosszúság épület, amelynek a Jeruzsálem felé eső délkeleti rövidebb falán az előcsarnokból e há-

rom hajónak megfelelően a három bejárat volt, a zsinagóga első periódusát mutatja, amennyiben a frigyláda még nem a főbejáratral szembeni falon volt elhelyezve, hanem a terem közepén és a tradícióknak megfelelően egy hordozható falada formájában nyert elhelyezést. Az ostiai zsinagógánál ugyanis, a bejáratral szembeni falon egy ajtó vezetett a mögötte elterülő udvarra, amely mind egy lényeges része tartozéka az ókori zsinagógáknak.

Ugy a falak építési módja mint az oszlopok fejezeteinek formája azt mutatják, hogy az épület a rendes időszámítás utáni első évszázad elején, de esetleg már az időszámítás előtti I. század végén épült. Hiteles okmányaink vannak arról, hogy Rómának és környékének már a rendes időszámítás előtti második században tekintélyes számú zsidó lakossága volt. A zsinagóga gazdag belső kiképzése a hatalmas, öt és fél méteres márványoszlopok, a falak részbeni és a padló egész márványburkolata, amely több helyen még fennmaradt, az ottani jisivu gazdagságát bizonyítja.

A zsinagóga második periódusát mutató átépítésnél a főbejáratral szembeni falon lévő és az udvarra vezető ajtó be lett falazva és elépítve azzal a terjedelmes, habár csak kétlépcsős emelvényrel, amelyen a frigysekény immár végleges elhelyezést nyert. A frigyládának ez az áthelyezése a terem közepétől a bejáratral szembeni falra a rendes időszámítás utáni második század végén, esetleg a harmadik század elején történnelhetett és az összes császárszék-korabeli zsinagógáknál, mint jellegzetesség megfigyelhető.

Harmadik periódusában az ostiai zsinagóga radikális változáson ment keresztül. A nyugati oldalhajójában és a bejáratától számított második és harmadik oszlop között öt lépcsős emelvény egy félkörű folyó lett beépítve a frigyláda beo-gadására úgy, hogy a frigysekény előtt álló hívó arccal Jeruzsálem felé nézett: tehát ellenkezőleg a második periódus elrendezésével. A fülkének a két oldalán egy-egy kisebb oszlop van felállítva, amelyek a császárság utáni kor jellegzetes, hanyatló és a bizánci kor architektúráját mutatják. Ez a két kis oszlop tartja azt a gerendázatot, amelybe a hettágú gyertyatartó, a hullaf, sofár és az etrog láthatók domborművtel kivitelben. Ez a gerendázat tartotta a függönyt (perochet), amely a tradícióknak megfelelően ettől a korszaktól kezdve leengedhetetlen tartozéka a frigyládának.

— (A folytatás következő számban)

Az átépítés a rendes időszámítás utáni negyedik század végére mutat, de egyben arra is, hogy az ostiai jisivu számbelileg éppúgy mint gazdaságilag erősen hanyatlóban volt, mert a frigysekénynek egy oldalsó, kisebb hajójában történő elhelyezése arra enged következtetni, hogy az egykor hatalmas épületnek csak egy kis része volt az Isten-tiszteletre berendezve.

Nem hiszem, hogy a tavasszal folytatandó ásatás, amelyhez a sorok írója meghívást kapott, a zsinagógáról itt adott képet megváltoztathatná. Viszont kibővítheti azt.

Level a vasfüggöny mögül

„Igen jól vagyunk. Egy ellenzékének se görbül meg a hajaszála sem. Szeretett vezérünk még a mostani-nál is ragyogóbb jövő felé vezet bennünket. Kiss Lajos, aki ennek az ellenzék-zóját állította, holnap te-metjük.”

A Hápoél Tel-Aviv edzője emlékeiről és az izraeli labdarugósportról beszél

Kalmár Jenő a sportfegyelem megszilárdítását és a játékosok életkörülményeinek megjavítását tartja a legfőbb feladatnak

Prága, 1930. Csehszlovákia — Magyarország, válogatott labdarugó mérkőzés: Az Európa Kupa elődöntője, Csehszlovákia 1:0-döntője, a magyaroknak rá vezet, a magyaroknak még volt a döntetlen a döntőbejutáshoz. A csehek tátofejűek, a magyarok 10 emberrel játszanak. Kalmár Jenő a támadó középpályás, szöke feje félméterrel magaslik ki a mezőnyből, amikor elfejeli a labdát. Még 20 perc, még 15 perc, még 10 perc van hátra, már úgy néz ki, hogy a csehek győznek, a stadion óramutatója veszedelmesen halad előre. A 81. percben Kalmár hozza fel a labdát. Látja, hogy szabad az út, előre tör és mintegy 45 méterről ballábbal hatalmas bombát küld a cseh kapura, amelyet a világhírű Planicska oroszlánként véd, de hiába, mert Kalmár lövése védhetetlenül vágódik a bal felső sarokba. Planicska a levegőben uszva dobja magát a labda után, de nincs mentés. Gól! 1:1. Kalmár Jenő 45 méterről lött gólt a cseh csodakapusnak, ezzel a magyarok egyenlítették és megszerezték a jogot a döntőbejutáshoz.

Erről a gólról sokáig irt a sport világsajtó. Aki látta annak felejthetetlen emlény volt. A film pereg tovább.

TEL-AVIV 1962

Elmultak az évek, mindketten megöszültünk, de Kalmár Jenő ma is friss és legendáshírű tudását csak közismert szerénysége mulja felül. Közül 25 év után a tel-avivi HOH sportgyűlésen találkozunk újra. A nagy játékos, világhírű edzőt és komoly sportembert nehéz szólásra bírni.

Nem kényerem a beszéd — mondja Kalmár Jenő, dolgozni szeretek, élek halok a labdarugásért. Ravasz taktikához kell folyamodni, hogy mégis szólásra bírjam. Előbb beszélgetünk a multáról, régi játékosokról, barátairól a világhírű Hungária vezetőiről, Brüll Alfrédrel az elnök ről, aki a deportálásban pusztult el, dr. Fodor Henrikről, Weisz Ágíróról, Preszlerrel és a többiekkel, akik nagygyá tették az MTK-át, majd a hivatásos labdarugás bevezetése után a Hungáriát. Lassan lassan észre veszi Kalmár és akarata ellenére interjú ad.

A kölyökkort kihagyjuk — mondja. — Pesterzsebetről 1928-ban kerültem a Hungáriába, aztán hamarosan a magyar válogatottba.

Legszébb emlékeim? Igen, a prágai mérkőzés, a Hungária nagy portyája Páris - Havana - Mexikó -

Kuba. Játsoztunk 18 mérkőzést, megnyertünk 17-et. Egyszer kikaptunk a kubai válogatott csapattól (előzőleg megvertük). Havában 55 fok melegben játszoztunk.

A nagyváradi mérkőzésre emlékszik?

Hogyne — mondja mosolyogva. A félelmetes híri NAC ellen játszoztunk. A váradiak híres ötösfogata: Glanzmann - Kovács - Rónai - Bodola - Kocsis. (Erről a mérkőzésről másnap ezt irtam a nagyváradi Estilapban: Barátki, Kalmár — NAC 4:3 (1:3). A váradi csapat már 3:1-re vezetett, amikor Kalmár és Barátki pazar játékával győzött a Hungária 4:3-ra. Kalmár 25 méterről fejejt gólt, Barátki pedig az utolsó tíz percben egymaga 3 gólt lött volt csapatának. Rég volt, talán 30 éve.

Kalmár a multba réved. — Hamar megsérültem — mondja — a Ferencváros elleni mérkőzésen, összeszefutottam Amsel Nácival a Fradi kapusával és eltört a lábam, sokáig nem tudtam futbalozni, később Franciaországba, Roubaixba kerültem. Mindig a lapos adogatós futballt szerettem, ez volt a Hungária stílusa is, a támadó középpályás játék sebb volt, de aztán forradalmosították a labdaugást, jött a WM rendszer, majd újabb rendszerek váltották egymást a modern labdarugásban, de a régi sebb és stílusosabb volt.

Mi a véleménye az izraeli futballról?

Sok fiatal és tehetséges játékos találtam, de sok a hiba. Elsősorban az átgazolási rendszert kell megváltoztatni. Lehetőséget kell adni a tehetséges fiataloknak a további fejlődésre. Meg kell erősíteni a sportfegyelmet. Javítani kell a játékosok megélhetési lehetőségét. Több edzési lehetőség kell nyújtani.

Valamit a játékosairól?

Ezt nem. Inkább arról, hogy a munka gyümölcsé kezd megérni. A hajrában a Hápoél fiataljai magukra találtak, szépen és jól futballoztak, sikerült is egyenlő pontszámmal a második helyre küzdeni magunkat.

Mi történt a kupában?

Sajnos ez megtörtént. Játékosaink elbizakodottan kezdtek, mikor akartak — már nem sikerült semmi. Így szokott ez lenni, viszont drága, de értékes lecke volt számukra. Megtanulták, hogy minden mérkőzést egyformán komolyan kell venni.

Mi a véleménye a bajnokságról?

— Erről még korai volna beszélni. Mint említettem csapatom most kezd kialakulni és ha a fiatalok úgy játszanak a tavaszi fordulóban, mint most a hajrában... Meglátjuk...

A négyesemközti beszélgetésünk induló interjú lassan kibővül. A HOH társadalmi törvényszékére érkező sportbarátok körülvesszük bennünket, minden kinek van egy-két meleg

szava. Kalmár Jenőhöz, mindenki szeretettel üdvözli, ölegetik. Régi pesti sportbarátok, MTK, Hungária szurkolók, akiknek ma is megdobban a szívük, amikor Kalmár Jenő nevét hallják vagy látják. Emlékek elevenednek fel.

Emlékszik Kalmár ur a bécsi Rapid elleni 6:4-es mérkőzésre, amikor 30 méterről lött két gólt a Rapidnak.

Kalmár csak szerényen mosolyog. Mindenkihez van egy-két kedves szava.

A többi majd a társadalmi törvényszéken — mondja. — Örvendek, hogy a HOH megrendezte, mert ez is hozzájárul majd az izraeli labdarugósport további fejlődéséhez. Jó ötlet volt.

Heller Mose

NYUGI

Irta: Kishont Ferenc

Mindenekelőtt foglaljon helyet, kérem és nyugodjék meg, nincs semmi ok izgalomra, örvöngésre, emberi állapottól való kivételzésre, üljön le már, az Isten szerelmére, az idegesség nem segít semmit, őrizzük meg hidegvérünket, az anyja Krausz! És lesz szíves nem ilyen vádló szemekkel nézni ránk, mi épp annyit tudunk, mint maga, mindnyájan Isten kezében vagyunk, ne bántsá a másét. A lényeg: nyugi! Rileksz! Először is nem értékelték le a fontot, vegye tudomásul, egyáltalában szó sincs fontleértékelésről. Csupán a dollárt emelték. (Ez egy teljesen bizonytalan amerikai fizetőeszköz, amelynek az árfolyama úgyszólván minden félévben változik. 1952-ben másfél fontot ért, 1958-ban kettőt, ma már három. Hogy lehet megbizni egy ilyen szeszélyes valutában?) Azonkívül az Ön esetében úgysem változik semmi. Mennyi fizetést kapott eddig? 374.103 fontot? Legyen egészen nyugodt, továbbra is 374.103 fontot fog kapni, egy fillérrel sem többet, vagy kevesebbet. Minden marad úgy, ahogy volt. Bizalom, fegyelem, dollár-máskánta — ez az, amire Önnek szüksége van ezekben a történelmi napokban.

Amennyiben a kedély némileg mégis borús, legyen szabad megjegyeznünk, hogy az olvasó csakis önmagára vehet. Alig néhány héttel ezelőtt kiirtuk itt, az ujságban, hogy a Pénzügyminiszter Ur kijelentette, hogy nem lesz leértékelés, tehát minden észpüz ember rohan és felvásárol, amit szemé-szája lát, mert leértékelés lesz. Persze, maga, fiam, inkább hitt egy kormányának, mint nekünk. Érdekes.

Hogy egész objektívek legyünk, meg kell értenünk Eskol apót is. Mit akarnak tőle? Ki hallott már arról, hogy egy öreg „zsebest” megkérdézzenek:

— Tessék csak mondani, uraságod tényleg ki akarja lopni a pénztárcámat?

Nyilván csak azt felelheti:

— Marhaság.

Az az érzésünk, hogy a kérdező a balaga közöttük. A pénzügyminiszter is ember, végső fokon. Különben is javára szóljon, hogy a leértékelést borjú nyúzók pöntekén hajította végre, hogy ne rontsa el a közönségnek a hetet. Kétségtől nagymértékű belátásról van itt szó, liberális humanitárius nézőpontból.

Hogy ne is beszéljünk gazdasági függetlenségünkről, amely úgyszólván már megvalósultnak tekinthető.

A lényeg tehát — nyugi!

A kormány tökéletesen uralja a helyzetet! A kormány szilárdan állja összes kötelezettségeit! A kormány úgyszólván összes kötelezettségeinek eleget fog tenni! A kormány kötelezettségeinek jórészt tiszteletben fogja tartani, a lehetőségekhez mérten! A kormánykötelezettségek problémája kétségkívül súlyos probléma, de a kormány, ha nem is most mindjárt, de egyszer majd, felül fogja őket vizsgálni, aztán majd meglátjuk, mit lehet csinálni, valami majd csak lesz, még sohase volt úgy, hogy valahogy ne legyen, hehe...

Polgárember, aki tiszteletben tartja a hatóságok jól megfontolt határozatait, tartózkodik ezekben a napokban minden olyan cselekedettől, amely pánikhangulatot idézhet elő. Öntudatos, nemzethű polgárember elmegy kora hajnalban a bankba és beáll a sorba, de nem tolakszik, nem kapabál, nyugodtan, fegyelmzetten várja, amíg a pénztárhoz ér, onnan csendes, uri módon kiveszi a pénzt az utolsó fillérig és átmege az utca másik felére, az első üzletbe — átmege, mondtuk és nem átszalad — és ott felindultság nélküli, tartózkodó tónusban felvásárolja az üzlet összes áruát, mielőtt felmenne az áruk és mindezt imponáló nyugodtsággal hajítja végre, mert tudja, hogy a legnagyobb hiba volna pánikot ébreszteni és megrakja a teherautót az üzlet előtt, anélkül, hogy fölösleges figyelmet, vagy csoportosulást, vagy tumultust ébresztene és szép tempóban hazahajt, jó polgárhoz illően, nincs hisztérika, nincs balagán, nincs pánik, csak kezitcsokolom.

Egymás között...

— MAGYAR-ZSIDÓ KURIR —

A közeli hetekben jelenik meg Kishont Ferenc új angolnyelvű könyve, „Noach's Ark Tourist Class.” A kötetet Jochánán Goldmann fordította. Kishont előbbi angolnyelvű kötetét, a „Look back Mrs. Lot” című sikeres művét nyolc ország fordította le, köztük Franciaország, Hollandia és Dánia. Az író sikeresorozatahoz tartozik az is, hogy a „Blumilch csatorna” című pályadíjnyertes hangjátékát eddig a zürichi, brémeni, belgrádi, stockholmi, brüsszeli és római rádió sugározta. Február 26-án a római televízióban „Akinék tolják a szekert” című Kishont vigjátékot adják elő, március 12-én pedig a „Népek Testvériségének Hónapja” keretében a berlini rádió a „Fekete-fehér, igen-nem” című szatirikus Kishont-zindarabot közvetíti.

A nagyváradi származású Stern Ráfáel, aki egy évvel ezelőtt alijázott Kubából, Beér-Séván telepedett le. Stern Ráfáel 14 évig élt Kubában, ahol hét könyvet irt és most tárgyalásokat folytat Délamerika egyik legnagyobb könyvkiadó vállalatával a buenos-airesi Santiago Rueda-val, legújabb — immár nyolcadik — spanyolnyelvű könyvének kiadása érdekében. A 700 oldalas könyvben a kubai forradalom történetét írja meg. Mindeddig nincs még irodalma a kubai forradalomnak és így Stern Ráfáel műve az első a maga nemében. Stern egyébként más történelmi tárgy tanulmányon is dolgozik, amelyet Izraelben akar megjelentetni.

Gervai Sándor „B'Talmé Hágár” című könyve kilenc magyar zsidó író és költő életutját és irodalmi munkásságát ismerteti a héberül olvasó izraeli közönséggel. Ez a szerző egyik leg-sikerültebb műve, amely irt egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik. Már eddig számos gálili mosáv és kibuc fordult Gervai Sándorhoz, hogy küldje el tagjai részére a könyvet.

Az országba érkezett dr. Schimmerling Andor párisi építész és várostervező, aki Asdod város tervezésének elkészítésével van megbízva annak a francia társaságnak a részéről, mely Izráel közösen építi a várost. Dr. Schimmerling temesvári származású és özvegy édesanyja dr. Schimmerling Arminné, valamint huga Trude, dr. Kertész Pál ügyvéd felesége, Izráelben élnek.

A rámát-ávivi Bét Brodetzky nagytermében a közelmultban megalakult magyar WIZO-szervezet színelvonalas előújságot tartott, amelyen dr. Berg József „Az új olé vátik szemmel” problémáról beszélt és Moesári Judit verseket szavalt. Még egy WIZO-hír: Askelonban megalakult a WIZO magyar csoportja, mely Berger Rezsint választotta meg elnökének. Az askeloniak egyébként széleskörű vezetőséget állítottak a szervezet élére.

Grünwald Fülöp és dr. Scheiber Sándor szerkesztésében megjelent a magyar zsidó oklevéltár hatodik kötete. Ezt a kötetet Sopronnak szentelték és az ottani városi archivumban lévő összes zsidó vonatkozású okmányokat tartalmazza. A kötet egyébként Grünwald Fülöpnek, a zsidó múzeum igazgatójának, „lokalpatriotizmusát” jellemzi, hiszen a kitűnő tudós Sopron város szülőltje, és édes apja, Menáchem Grünwald, 60 évig volt az ortodox hit-

község főabbija. Grünwald Fülöp és dr. Scheiber Sándor egyébként már hozzá is fogtak a magyar zsidó oklevéltár hetedik kötetének szerkesztéséhez.

A budapesti Petfi Színház nemrégiben átalakult zenés, úgynevezett „musical” színházzá. Sorozatban mutatja be régi darabok zenés változatát. E sorozat keretében Molnár Ferenc egyik legkevesebb sikerült műve, az „Üvegpipó” került bemutatásra. A magyarországi kritika megállapítja, hogy „Molnár Ferenc még gyenge műveibe is beleloplja az érzés erejét. Ez az ő egyik titka”. Meg kell jegeyzni egyébként, hogy közel egy évtizeden keresztül Magyarországon nem mutattak be Molnár darabokat és csak a megváltozott ényhebb atmoszféra teszi ezt most lehetővé.

Beszámoltunk 2 hét előtt arról a változásról, amely a londoni Irodalmi Ujság szerkesztésében végebe ment. Mint kiderült, nemcsak Faludy György vált ki a szerkesztéséből, hanem a szerkesztőség maga Londonból Párisba költözött. Az új szám már ott jelent meg, a szerkesztő a magyar zsidó Enczi Endre lett, aki Budapesten is szerkesztője volt az Irodalmi Ujságnak. Mint író a harmincas években tünt fel „Száz ezer ember” című regényével. Az első párizsi Irodalmi Ujság vezércikkét egyébként Fejtő Ferenc irta, aki több mint két évtizede vezető alakja a franciaországi baloldali emigrációnak és az AFP hírügynökség főmunkatársa. Fejtő egyébként nemrégiben Izráelben is járt egy zsidó problémákat tárgyaló társadalom-tudományi esszé-kötete megjelenése alkalmából.

Budapesten megjelent Barabás Tibor „A könyv hatalma” című testes munkája, amely a kitűnő írónak 25 éves írói-publicisztikai legjobb irtásait tartalmazza. Kritikák, megemlékezések, írói portrék, tanulmányok váltják egymást, hűséges képet adva Barabás szemléletéről, esztétikai felfogásáról és írásművészetéről.

Az elmúlt héten tartotta meg a HOH teadéltánját Haifán Lóránt Klári és Monostori Ada közreműködésével, akik mellett, mint vendéglőadó Fürth Margit szerepelt. A közönség zsűfőlétség megtöltötte a termet és az előadókat magasszínvonalú előadásukért, valamint a háziasszonyokat sok szeretettel ünnepelték.

Az erdélyi származású André Bondy (Herskovits Bandi), az ismert kitűnő karmester és zenevirtuóz, az izraeli zeneszövetség könnyűzene osztályának az elnöke lett. A népszerű André Bondy — aki gyakran szerepel magyar rendezvényeken — megválasztása alkalmából ismerősei és barátai gratulációkkal árasztották el.

A napokban nyílt meg Tel-Avivban a Járkon utcán az Astar luxusszálloda, amelynek tervezési munkálatait a pozsonyi származású Ervin Sádán végezte. A tehetséges fiatal építész-mérnök, aki most 35 éves, 1949-ben alijázott és tanulmányait, melyet Pozsonyban kezdett meg, a haifai Technionon fejezte be. Tervezői munkássága során számos pályázaton vett részt és több díjat nyert.

Esküvő, bár-micvá, örömnünepi összejövétel rendezése előtt nézze meg az újjáalakított modernül berendezett **250 személyes** helyiségünket.

TUV-TAAM Akiba 72. Tel. 76377. Busz: 54. 59. 56. 61. **BNÉ-BRAK**

Előjegyzések d. e. 10-től este 8-ig

כשר למהדרין מן המהדרין

MIRELE EFROSZ

3 felvonásos színmű.

Főszereplő: **ESZTER PERLMAN**

HAIFA, február 16-án, pénteken, Ora, este 8.30-kor
 RAMAT-GAN, febr. 17., szombat, Rama, 6.45 és 9.15
 MIGDAL, február 19., hétfő, Eszter — este 8.30-kor
 RISON-LECION, február 20., kedd, Tiferet, 8.30-kor
 RAMLE, február 21., szerda, A jalon, este 8.30 órakor
 KFAR-SZABA, február 22., csütörtök, este 8.30-kor
 KIRAT-MOTZIN, február 23., péntek, Orot, 8.30-kor

Jobban... rosszi! már töled megnyuked nagy dukok bol-em, mert lom meg ikérmém. zamat az ezért az tovább vagyok... ten kö- Mindent soló. Ha semmin ezt elvi- ember lek, nem ost csak est csak... könyö- De igérd g... esgy min- idig itt az akjad ábitó il- oros né- otól ne- nyeddel, dok to- neg ne- ... akkor id... g volt, ... eskü- ölelés- után a kezében szobá- az ajtó- észlés- eson és vissza.

göny

ZENEÉLET

Uzi Wiesel cselló-estje

Az ifjabb izraeli muzsikusok közül örvéntesen nagy a tehetséges vonások száma, mintegy pótolni akarva azt a súlyos hiányt, mely koncertáló hegedűsökben és csellistákban az utóbbi időkben nálunk mutatkozott. Ha nem is a legfiatalabb generáció tagja a 35 éves Uzi Wiesel, kétségtelenül a legtehetségesebbek közé tartozik. Az őszi Casals-versenyen tudvalevően egyike volt a második díj nyerteseknek és az egyedüli izraeli.

A ZOA termében Ruth Menza zongorakíséretével és közreműködésével megtartott hangverseny az első itteni önálló estje volt ennek a kitűnő csellistának, ami szintén bizonyítja, milyen rendkívül lelkiismeretesen készül nyilvános fellépésére. Az a nagy műgonddal, mellyel minden általa előadott számot kidolgoz, felépit és előad, megérdemli ezt a ténnyt. Műsora is egy nagyon komoly, önmagával szemben magas igényeket támasztó művész arcképet tárja elénk: Boccherini; Adagio és Allegro; Beethoven: Hét változat Mozart; „Varázsfuvolájából” (Pamina és Papageno kettőse); Brahms 2-ik szonátája. Szünet után Schumann: „öt darab népszerű stílusban”; Pártos Ödön: Balladája és Chopin: „Introdukcio és polonaise”; Feuermann átiratában.

Boccherini Allegro-jában művészi felütésben igyekezett követni nagy mestereit, Pablo Casalsnak beállítást, ami kisebb eltérésektől eltekintve (amelyek azonban alkalmasak az egész mű jellegének megváltoztatására!) sikerült neki. — Beethoven fiatalabb éveiben (1792-től egészen a most hallott hét változat megírásáig, 1801-ig) négy művében dolgozott fel Mozart opera-áriákat, közöttük az egyik hegedűre és zongorára (Figaro lakodalmából) szinte teljesen ismeretlen maradt a koncertközönség számára. — Wiesel rendkívül muzikálisan, igen szép tónussal és nagy elmélyüléssel adta elő. Brahms még kissé idegen volt számára, de valóban meghatótt Schumann, saját vallomása szerint legtermékenyebb életében, 1849-ben írott öt „népszerű” stílusban írott darabjainak előadásával. Mennyi igaz lira, tiszta költészet, őszinte romantika sugárzott ifjú művésztünk játékból, aki ezekben az egyszerű darabokban is feltárta kedélyvilágának gazdagságát előtűntünk! Nem kevésbé kongeniálisan adta elő Pártos Ödönnek 1955-ben írott, mélyszántó, rendkívül hangulatos, mégis koncentráltan kifejezett balladáját. Felütés, hogy Uzi Wiesel vonótechnikája az őszi verseny óta mennyit fejlődött, ami mutatja, milyen nagy ambícióval dolgozza fel magát.

Hangversenye komoly művészi eseményt jelentett, egy értékes, gondolkodó és nagytudású művész magas színvonalon álló megnyilatkozását. — Ruth Menze felütésben személytelen maradt zongoraszólamában.

SZONATA-EST

Frid Géza, Amszterdamban élő kiváló zeneszerző, zongorista és kritikus egyet len nyilvános hangversenyt adott Tel Avivban a ZOA termében, Alexander Moszkovszky hegedűművészrel négy szonátát adva elő. Két klasszikus mű: Mozart c-moll és Beethoven c-moll szonátái közé két korszerű mű lett iktatva: Jozsef Tál és Frid Géza szonátái.

Az orosz születésű hegedűs évtizedes kamarazene multra tekinthet vissza: közel két évtizede volt a Székely Zoltán vezetésével álló „Magyar vonósnégyes” tagja. Holland állampolgár ő is, mint mostani partnere, de mindkettő „nemzetközi” színvonalon és stílusban muzsikált. Moszkovszky óriási rutinja, biztonsága és sokoldalúsága könnyedén áthidal minden technikai, vagy stílusbeli akadályt. Amellett korához képest nagy lendülettel és biztonsággal hegedül, mindenképp az abszolút szellemi fölényvel, mely sok technikai részt töm be előadásában.

Frid Géza mindkét művészetben — mint zongorista és zeneszerző — ragyogóan állta meg a helyét. Bartók egykori növendéke nemzetközi hírnévre örvend és szerénységénél csupán művészete nagyobb, — ami pedig nagy szó az ő esetében! Zongorázása csodálatosan egyszerű, közvetlen, természetesen és olyan puritán, mint akár nagy mintaképű, Bartóké volt egykor. Amellett hogy ideálisnak igyekszik hegedűs-partnerével összeolvasni, amint ő veszi át a szólókat, a zongora egy színében és árnyalatokban gazdag, meleg és érzelmesen szubjektív hangszerré válik, kifejezőmódja tömör, logikus és rendkívül intenzív. Látászik, hogy a lelke mélyéből fakad minden mondat, minden frázis, minden árnyalat. És egy mély, átfogó zenei kultúrából, mely Beethoven izzón drámai c-moll szonátájában megkapóan nyilvánult meg. — Frid Géza tud nagyon finoman a háttérben maradni (Mozart), éles logikával megvilágítani (Tal), csapongó fantáziáját csillogtatni, mint saját szonátájában és fenn, lobogni, mint Beethovené. Nagyszerű zongorista, s nem kevésbé kiváló kamaramuzsikus!

Háromtételű szonátája igen egyéni alkotás, még akkor is, ha nagyon messzi távolból ők után kutatva, bizonyos rapszódikus csapongásaiban Lisztre bukkanhatunk. Az első tétel három alkotóeleméből fonódik szabadon össze: egy improvizáló, egy markánsan ritmizált és egy „moderato semplice” megjelölésű egyszerűen daloló részből. A hegedű kromatikus menetei jellemzők az egész szonátára harmonizálására. A második, andante-tétel nagyon hangulatos románc, a gyors zárótétel a hegedűt tört akkordjaival virtuózan szárnyal, szellemes, frapáns modorban, lírikus epizódoktól meg-megszaktatva. A mű igen eredeti és nagyon jól hangzik.

Művészeinknek oly meglepő sikerült volt, hogy a végén Frid szonátájának utolsó tételét ráadásul meg kellett ismételnük. A közönségre a koncert mély hatása gyakorolt.

ENESCU-FILM

A románok dicséretremélően ápolják honfitársuknak, századunk kimagasló zenei egyéniségének, George Enescunak emlékét. A Ron konzervatórium termében már a második Enescu-film mutatták be, ezúttal Mirjám Levite rendezésében megtartott délutáni előadás keretében. A filmen hallhattuk játszani Menuhnt, és Ojsztrachot, valamint Pablo Casalsot és beszélő Chacsaturjánt, Sosztakovicsot, Nadja Boulanger, Cortot-t és más zenei nagyságokat. Oh, hálás utókor: az Enescu emlékeztetőre forgatott filmben — csak magát a jubilánst nem hallottuk hegedülni...

OLASZ MŰVÉSZEK

Az Újságírók Székházában, a Bét Szokolovban az Olasz Kultúrintézet és a tel-avivi „Dante Alighieri” társaság nyilvános hangverseny keretében mutatta be Gina Maria Rebori (szoprán), Arrigo Tassinai (fuvola) és Maria Regina de Vasconcellos (zongora) számait, együttesben és külön is. Műsorukon túlnyomórészt régi olasz mesterek szerepeltek. Milyen szép volna, ha a külföldi izraeli egyesületek is követnék a mi olaszaink példáját művészeink támogatását illetően!

Pataki László
FILHARMONIA
Tel-Aviv, február 20., kedd 7. sorozat, 1. est.

Küldjön vámentes IKKA csomagot p ú r i m r a.

Az 1. sz. (januári) listán feladott megrendeléseket február 7-én osztották ki. A februári (2. sz.) listát, purim előtt történő kiosztásra február 20-án zárjuk. Az árváltozásokról a megrendelőhelyek szolgálnak felvilágosítással. Kívánságra készséggel küldünk árjegyzéket.

MEGRENDELŐHELYEK:

JERUSALEM: Vajda Mose (délután 4-6 óráig) a TUV TAAM cukrászdában, King George 9.
TEL-AVIV: G. Kemény, Ben Jehuda 27. I. emelet, d. e. 10-18 óra délután 5-7 óra között. Telefon: 55052.
HAIFA: Léber ékszerüzlet, Nordau 21., d. u. 4-7 óráig.
Levelezést kizárólag: G. Kemény, Tel-Aviv, Ben Jehuda 27., címre kérünk.

IKKA az egyetlen vámentes és minden egyéb költségtől mentes küldési lehetőség.

A GROSZ ELIEZER
héber-magyar szótár
a raktáron lévő készletből ismét beszerezhető 6.— font egyidejű lefizetése és további öt havi 3.— fontos részletfizetésre.

Rendelje meg az alanti szelvényvel: T.-A., POB 5179; ugyanakkor küldjön be 6.— fontot Grosz Eliezer 42376 postai csekk számlájára.

Vágja ki, adja postára

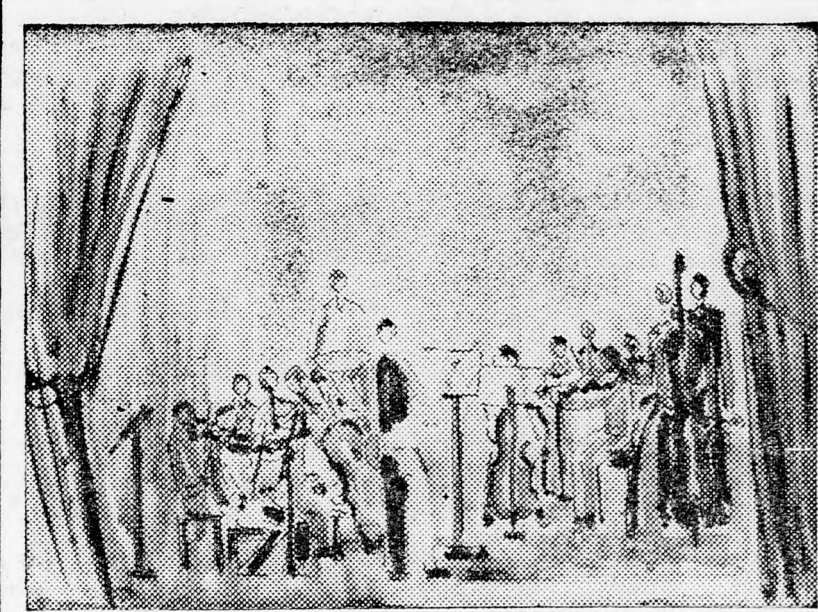
T. GROSZ ELIEZER, POB 5179., T.-A.
Megrendelem héber-magyar szótárát
Név:
Cím:

KIÁLLÍTÁSOK

TEL-AVIV:

JOSZEF KOSZONOGI a Rubinstein teremben

Koszonogi egyike nemcsak Izrael vátik, de élbeli festőinek is. Számos kiállítás folyamán háromszor nyerte el a Dizengoff-díjat (1938, 1944 és 1954-ben); 1950-ben Amszterdamban rendez önálló tárlatot, ahol szintén díjat nyer. Képei a világ minden táján mű-

KOSZONOGI: Koncert

zeumokban és magángyűjteményekben találhatók. Érdekes, hogy ez a neves művész megmaradt ifjúkori formanyelvénél, az akvarellnél. Véleménye szerint az akvarell jobban felel az izraeli klímának és napfénynek és talán ez egyik oka, hogy annyira konzervatív módon magá-

vá tette ezt a kifejezőmódot.

A Koszonogi akvarell azonban nem akármilyen akvarell, megvan annak nemcsak a sajátos technikája, de egyéni íze-zamata, lelkesége is. Minden Koszonogi vászon költői mű, amely különleges álomvilágba ve-

a ködös, párák, néha misztikummal telített levegőt, amely mégis átlátszó és szellős, mintha láthatatlan, tisztító szellem suhanna át rajta. Mert Koszonogi minden festménye tisztult atmoszférát lehel, békét és harmóniát. És az a különleges könnyedség, ahogyan a színeit aplikálja, főleg a kékek és a sárgának az árnyalatait, úgyhogy azok mindig ragyogó összhatást képeznek, szintén egyik egyéni jellegzetessége ennek a komoly, kiforrott művésznek.

Minthogy alakjai álomvilágban járnak, logikus, hogy jobbra csak körvonalazottak, stilizáltak, sőt gyakran közel állnak az absztrakthoz, annak az előnyeivel, hátrányai nélkül. Ami a témakörét illeti, szinte természetes, hogy ennyi költői átlényegülést mutató művész kiállított képei nagyrészenek témája a zene és a hullámzó tenger.

Egy ilyen régi, tősgyökeres és „befutott” izraeli festőtől — főleg a nevével ítéve — nehezen képzelhető el az ember, hogy magyar származású. Pedig Magyarországból alijázott egész fiatal korában, 1926-ban. Gyönyörű lakása és műterme van Tel-Avivban és nyáron a cefai művészegyedben lévő műtermében dolgozik. m. g.

JERUSALEM:

Az „Ablakos” MARC CHAGALL

Az „ablakos” díszítő-jelzőt majdan úgy fogják „epiteton ornans”-ként emlegetni Chagall neve előtt, mint az „ökörszemű” melléknevet Juno istennővel kapcsolatban, a mitológiában. A mester alkotásainak az „Ablakok” a főművei. A zsidó művészettörténet, melybe a mester máris bevonult, nagyon büszke lesz „a mi ablakos Chagallunkra”, aki „értünk s nekünk” teremtette a tizenkét törzs ablakát az éjn-káremit új Hadassza-központ zsinagógájára számára.

Mikor megláttam az „Ablakok”-at, felöltött bennem, hogy azok is — „új olék”: lelkiük a hitbe gyökerezve a galutban született, de testük megfürödve az ország napsugaraiban, itt lesz hosszú életű! Chagall „Ablakai” sem úgynevezett bibliai versek pontos idézésére (és kivitelezésére!), mint általában az új olék. Pedig „nálunk” a betűk a legfontosabbak! Azok idézni tudása népi mivoltunk fennmaradásának örök történelmi garanciája.

Az „Ablakok” építészeti hordozó felülete is kifogásolható: a templom térsége kicsiny! A temérdek szín, optikai és művészeti hatás, melyeket az „Ablakok” árasztanak, az arra érzékenyeket az élmény szempontjából túlperzseltetik, mint a roncsoló röntgen a túladagolt dózis esetén. Az üvegablakok hatásának helyes kihasználásához nélkülözhetetlen a „felocsúdási felület”, az ablakok közötti megfelelő válaszfal rész. Ezt a gótikus dómok színes ablakainak tervezői (pld. a ciszterciák) tudták és alkalmazták! Chagall mentiségére szolgáljon, hogy őt a dr. Jozsef Neufeld építész által kivitelezett zsinagóga már kész tények elé állította. Így vette át dr. Mirjám Freund a Hadassza amerikai elnöknőjének a rendelését: 12 drb., egyenként 3 m 38 cm magas és 2 m 51 cm széles vitrázs elkészítésére. Segítője, Charles Marq, 1960 júliusában itt járt. Ő és Brigitte Simon Marq, a reimsi műhelyekben színessé áldották és anyagba varázsolták azt

CHAGALL: József a nyáját őrzi

el fognak jönni Jeruzsálembe a „csillagok” is, a népek reprezentánsai: csodálni és magasztalni!

CHAGALL FOGADÁSA A BECALELBAN

A perzsaszönyeggel leborított emelvényen az ünnepezt mester, a francia konzul, dr. Leron a Becalél baráti körének elnöke és Cvi Lurie, a Becalél igazgatótanácsának az elnöke foglaltak helyet. A recepció kulminációs pontjaként Lurie úr átadta a mesternek a Becalél pergament oklevélét. Elégtétellel állapított meg, hogy a multkor Lifschitz-fogadtatás alkalmából az általunk reklámtált szönyeg, pódium és oklevél, ez alkalommal már nem hiányoztak! Az oklevél átnyújtási módját azonban kifogásoljuk: az oklevél

A mester jiddisül köszönte meg az ünneplést a humor ama virtuóz csillogásában, melyet festvérek között szokás használni. Elnéztük őt: galambosz, szelíd tekintetű, egyenes tartású. Galambszürke öltönyéhez, világoskék ingéhez, kobaltkék nyakkendőjéhez stílusosan alkalmazkodtak áldott kézfejének kidomborodó kék erei. Az „Ablakok”-ban is szívesen szerepelteti a kéket. Ezeknek az „Ablakok”-nak az a különlegességük, hogy amíg a katedrálisok hívőire a színes ablakokon átszűrődő külső fény hat, addig a jeruzsálemi Chagall-ablakok a hit belső fényét hivatottak kifejleszteni... Aki „így” szemléli azokat, az és csakis az értheti meg Chagall mesterművét.

Gábrí Fischer

Hol van Joszele?

Nem kell visszanyulni Izsák feláldozásának bibliai történetéhez, annak illusztrálásához, hogy mily szent a gyermek és mennyire ti-los „hozzányulni” a zsidó hagyomány szerint. Nem szabad „feláldozni” semmilyen oltáron, a legszen- tebb hit nevében sem.

Erzékenyebb ebben a te- kintetben a zsidó közvéle- ménny, mint más népek köz- véleménye. Ösödök óta nagy szerepet játszik népünk éle- tében a szülők odaadó zele- tetében gyermekeik iránt és fordítva: a „tiszteld apa- dít és anyádat” parancso- latát a gyermekek számára. Nem kevésbé fontos és szent hivatás a zsidóknál a gyermek lelkének megörze- sése a zsidóság számára.

Nemcsak vallási, ha- nem primer nemzeti ügy is ez nálunk. Így például, ha izraeli hazafi azt hall- ja, hogy egy zsidó család elhagyta az országot, vagy is kiridázott, — sajnálatla- lólag a gyermekekre irán- nyul, akiket kedvek és aka- ratuk ellenére távolítottak el hazájukból a szülők. S ha e gyermekek valamelyi- ké felhárad a rákényszerít- ett jerida-sors ellen (meg- szökik a szülőktől, fello- pódzik egy izraeli hajóra), büszkének vagyunk rá, min- den rokonszenvünk az övé. De még nem fordult elő és nem is fordulhat elő, hogy nemzeti fanatikusok kísér- letet tegyenek zsidó gyer- mek erőszakos elszakításá- ra, elrablására a szülőktől jeridája esetén. Az izraeli közvélemény nem tűr el ilyen beavatkozást. Bár- mennyire is fájlalja a gyer- mekek kivándorlását.

Joszele Schuhmacher el- rablása vallási fanatikusok által, súlyos és veszélyes precedenst teremtett. Nem véletlen ugyanis, hogy e- precedens után más, cso- portos kísérlet is történt olé-gyermekek „elrablásá- ra” az Alijáv Noár intéz- ményéből vallásos nevelő- intézetbe.

Igaz, Joszele Schuhma- cher elrablása nevelő nagy- apja hozzájárulásával történt. S miután a szülők bízták a nagyapára a gyer- mek nevelését, nem lehet el vitatni az öreg Náchmán Starkesz jogát ahhoz, hogy ragaszkodjék unokája val-

Irta: POLITICUS

lásos nevelésének folytatá- sához. De túlzottnak, sőt alaptalannak bizonyult a „legdöntőbb” érv, amivel sikerült meggyőznie a né- hai Frank rabbit és talán a gyermek rejtegetését vál- laló tényezőket is, nevezet- esen, hogy a Schuhmacher szülők el akarják hagyni az országot és ez a szán- dék a hitehagyás veszélyét hordja magában a gyer- mek számára is. Ha kez- detben meg is volt győződ- ve reb Náchmán a jerida és hitehagyás veszélyéről, úgy később be kellett lát- nia, hogy ez irányú félel- mének nincs és talán nem is volt alapja.

A szülők még a Fränkel rabbi döntőbíráskodása előtt hozzájárultak ahhoz, hogy biztosítsák gyermekük val- lásos nevelésének folytatá- sát az országban. Jedidja Fränkel választott-bírószá- gi döntésével további megerősítést nyert ez a biztosítás, amennyiben a rabbi magá- ra vállalta a gyámságot a gyermek helybeni jesiva- nevelése fölött. Ezzel tel- jes megoldást nyert az a probléma, amelynek nevé- ben szakították el szüleitől Joszelet. A választott bíró tárgyalása során azonban új probléma került előtér- be, ami az egész ügy krimi- nális jellegét domborítja ki: az a követelés, hogy biztosítsák a gyermek rejte- getetőinek mentelmi jogát a törvény szigorával szem- ben, vagyis azt, hogy a rendőrség nem fogja üldöz- ni és a bíróság nem fogja megbüntetni őket.

A Joszele-ügy kezelésé- nek két célja kell, hogy le- gyen. Az első, a gyermek visszaadása szüleinek. A második: hasonló gyermek- rablások megismétlődésé- nek elhárítása a jövőben. A két cél között ellentét tá- madt, miután a Joszelet immár két és fél esztende- jű rejtegető fanatikusok- nak fontosabb most az ő saját biztonságuk, mint a gyermek és a nagyapja sor- sa együttvéve. Náchmán Starkesznek ugyanis azért kellett beteg (kisebbszív attack után) visszatérnie a börtönbe, mert ő maga nem tudja már, hol van Joszele, a gyermek rejtegető- től viszont saját börtöket féltik most elsősorban a tör- vény szigorától és vona- kodnak teljesíteni Fränkel rabbi felszólítását, hogy „azonnal” vezessék hozzá a gyermeket. Így nemcsak Joszele, hanem az öreg Náchmán sorsa is az ő kez- zükben van.

Mi ez, ha nem bűnös zsa- rolás, ami csak fokozza a gyermekrablás bűnét és büntetésének elkerülhetet- ségét az állam és a társad-alom részéről? Ugyanis, ha csökkenteni akarnák büntetésük szükségszerű- ségét, ha valóban könnyít- eni akarnának helyzetü- kön a törvénnyel szemben

és a Schuhmacher-család helyzetén, a beteg nagy- apát is beleértve, — nem haboznának, nem vonakod- nának a rejtegetők teljesí- teni Fränkel rabbi felszó- litását a gyermek vissza- adását illetően. Ha ezt ten- nek, nem lebecsülendő jó- akaratról tennének tanul- ságot a törvénnyel, az ál- lammal s a társadalommal szemben, amit az állam- ügyész sem hagyhatna figy- velmen kívül elvi és gyá- korlati mérlegeléseiben az egész komplexummal szem- ben.

A választott bíró dön- tésének való engedelmes- ség lehetővé tenné az ál- lamügyész számára e jó- indulat értékének mérlege- lését a törvény szerinti fel- tétlenül kijáró büntetés ér- tékével szemben. A gyer- mekrejtegetők konok vona- kodása azonban nemcsak a

családi bonyodalmat, ha- nem saját helyzetüket is súlyosítja a törvény és a hatóságok szempontjából.

Ennyire elvakultak vol- nának a rejtegetők fanati- kus kegyetlenségükben és önzésükben az állam, a törvény és a polgári er- kölc lebecsülésében? Vagy talán az állam határain ki- kívül és fanatikus ellenzői- nek körében volnának a rejtegetők és nem az volna a céljuk, amit reb Nách- mán tartott szem előtt: Jo- szele vallásos nevelésének biztosítása az ország hatá- rain belül?

Bárhogyan is alakuljon végső fokon Joszele drámá- ja, nem mondhat le az ál- lam arról, hogy elejét ve- gye hasonló esetek megis- méltetésének a jövőben. Erre csak a rejtegetők példás megbüntetése, vagy a ha- sonló esetekre vonatkozó törvény erejtettől megszi- gortása nyújthat lehetősé- get.

A Szovjetunió hódol Roosevelt emlékének

(Reprinted by permission from TIME, The Weekly Newsmagazine, copyright TIME Inc., 1962.)

A múlt héten Moszkva egy amerikai elnök emlé- kének hódolt: Franklin D. Rooseveltnél születésének 80-ik évfordulója alkalmából úgy a Pravda, mint az Izvesz- tia emlékképekben méltat- ták a néhai F. D. R. érde- meit, akit a szovjet-ameri- kai megértés és együtt- működés bajnokj címével tüntettek ki. Chruscsev me- leghangú táviratot küldött Roosevelt özvegyének, ma- gasztalva F. D. R.-t „a szovjet-amerikai barátság érdekében kifejtett erőfeszítéseiért”. A Hyde Parkban egy orosz kiállítás kórusát sorozot helyezték el F. D. R. sírjára és a moszkvai em- lékinnevezés, melyen Le- wellyn Thompson amerikai nagykövét elnököt, 250 orosz jelent meg, élükön Nina Chruscsevvel.

Amióta a bolsevisták ha- talomra kerültek Orosz- országban, az összes ameri- kai elnökök közül Roose- vel volt legközelebb ahhoz az ideálhoz, ahogy a Szov- jetunió egy amerikai elnök- ölt elképzelte. Elnyerte az oroszok halálját elsősorban azzal, hogy közvetlenül 1933-ban történt megváltá- sítása után felvette a diplomáciai kapcsolatokat a Szovjetunióval. (A demok- rata Wilson „interveniált” az új bolsevista rezsim ellen, Harding, Coolidge és Hoover republikánus elnö- kök pedig nem voltak hajlandók a Szovjetunió elis- merni). A 30-as években Sztalin F. D. R.-t „a köz- runkbeli kapitalista világ egyik legnagyobb kapitá- nyának” nevezte. De a szovjet sajtó általában le- kicsinyítőleg nyilatkozott a „New Deal”-ről és Roose- veltet „a burzsu politikust” idónként a nevelés tárgyává tette. Rooseveltnél természetesen akkor súly- lyedni mélypontra a Szov-

jetunió szemében, amikor 1939-ben elítélte az orosz agressziót Finnország ellen és „morális bojkottot” ren- delt el, hogy megakadályoz- za az amerikai repülőgép- ek és más hadianyagok el- adását Oroszországnak.

Miután Németország 1941 júniusában megtámadta a Szovjetuniót és Rooseveltnél az ostromolt oroszoknak felajánlta „minden lehetsé- ges anyagi segítséget”, tekint- télye ismét magásra szó- kötött Oroszországban. Mint Sztalin háborús szövetség- sége a fasizmus elleni harc- ban, Rooseveltnél úgy mu- tatók fel az orosz nép előtt, mint egyikét a nagy- gon kevés nyugatiaknak, aki igaz barátja a Szovjet- unióknak. A teheráni és jat- lai konferenciákon, Roose- velt legelbűvölőbb modorá- val akarta elnyerni Sztalin bizalmát és együttmű- ködését. („Az hiszem, szem- mélyesen jobban tudom ke- zelni Sztalint, mint a kül- ügyminiszteriumot.”) Ezek nek a találkozásoknak az eredményeként az orosz igé- retek ellenében, melyeket később cikluson módon meg- szegtek, nyitva állott az út a Szovjetunió előtte Kelet- európa elfoglalására. Amid- őn Rooseveltnél három héttel a németek megadására kény szeritése előtt 1945-ben meg- halt, az oroszok sírtak az utcákon. A kommunista- k sohasem akarták tudomás- ra venni, hogy közvetlen halála előtt Rooseveltnél kiab- rándult Sztalinból és a szovjet politikából.

F. D. R. halála óta, az oroszok gyakran hivatko- ztak politikájára, mint kö- vetendő példára a későbbi amerikai elnökök előtt. — Mint ahogy azt a múlt hé- ten a Pravda kertetés nél-kül leszögezte: „A jelenlegi nyugati államférfiak az egymás mellett élést kom- munista csapatának tekint- tik, jól tessék az emlékez- nének Rooseveltnél elnök bölcs tapasztalataira.”

Egy ember az utcáról...

Csődalatos dolog, szer- kesztő úr, milyen értetlenül és tanácstalanul állják kö- rül a hatósági emberek, a sajtó és a közönség nagy része is ezt a szerencsétlen Starkesz-Schuhmacher-affért. Pedig a megoldhatatlannak látszó probléma olyan egy- szerű, mint a pofon. A hé- ber lapokat, különösen a Häärecet levelekkel áraszt- ják el a dühös olvasók, sőt, már a külföldi lapok is a Schuhmacher-gyerek balsor- sán fenik a világnézetüket és a botrányhullámok egy- re nőnek, dagadnak, nem nagy dicsőségére Izraelnek.

Az első hibát akkor kö- vetették el a hatóságok, a- mikor Náchmán Starkesz normális, mindennapi lény- nek néztek. Érthető, ha csakugyan türethetlennék tartották, hogy valaki, még ha a nagyapja is, elrejtí szüleit, saját lánya elől az unokáját.

A további fejlemények egyre jobban elmérgesítet- ték a helyzetet... a kor- nati Frenkel rabbi, a választ- ott bíró ítélete tette föl rá. Micsoda abszurdum gyámot tenni olyan gyerek föl, a- kinek itt élnek a szülei, nem elmebeteg és nem félték el őket hosszú sza- badságvésztesre! — dühög- tek tovább a dühösek. Meg hogy jesivában benlakóként kell elhelyezni, ahol a gyám tudtával és ellenőrzése mel- lett látogathatják meg a szülei, de ő a szüleit nem. Érthető, hogy ilyen fejle- ményektől fálnak meg mindenki, ha ép a jogér- zése. Külön adag olaj volt a tűzre, hogy a fiatal Star- keszt az izraeli rendőrség kérésére Londonban letar- toztatták... az a gyanú ellene, hogy a fiút kicsem- pészte az országból és most ő rejteget.

Igy, a száraz tényállás csakugyan megtorlásért ki- állt. De senki nem érdekel az öreg Starkesz lelkiállaga, pedig ott rejlik az összeku- szált kérdés megoldása is.

Szeretném, ha szerkesztő úr, egy véleményen lenne velünk, akik itt lótnak-fu- tunk az utcán, ha figyelmét arra hívom fel, hogy a meg- szállottság, vagyis a fanati- zmus — mindenféle színű fanatizmus — közveszé- lyessé válik, ha eszmei tar- talmá „kedvező” talajra ta- lál. Az eszmei tartalom le- het politikai rögeszme, vagy akár túlbuzgó, bigott vallásosság is. A fanatiz- mus egyik legjellemzőbb mellékhatása a mártír-ü- nyványa, a mártír-sorsban való megnyugvás, sőt ab- ban a boldogságra való rá- találás. (Lásd Jordano Bru- no, vagy valamennyi szent mártír életét.) Az öreg Starkesz, de lehet, hogy a fia is ehhez az emberfajtá- hoz tartozik... az öreg egész biztosan, a fia talán csak engedelmes eszköz és áldozat a kezében. Ha áldozat, csak újabb bizonyít- ték az öreg vak fanatizmu- sa mellett, bár többek kö- zött már elég bizonyíték az is, hogy szerencsétlenségbe döntötte egész családját, a- nélkül, hogy törődne vele.

Az öreg egész eddigi éle- te a vallásba való belete- metkezés volt, idegen vilá- g- nézetük miatt ellenséges- nek érezték környezetben, a szovjet hivatalosan is val- lásátalan tengerében. Így érthető, hogy az öreg mártí- r-ü- nyáért érezi magát, tehát boldog is abban a tév- hitben, hogy Istennek tet- sző cselekedet miatt kell szentvednie. Vagy nem e tév- hitet igazolja az a ma meg- jelent hír róla, hogy nem akart a fogház cellájából átmenni a fogház kórházá- ba...? Minden rabnak ez a vágyálma, mert a rabkör- házban minden jobb, mint a cellában, kezdve az él- mezésen. Jobb az ágy, több a mozgási szabadság, ha- nem fekvő beteg és így to- vább. Még szabad volt, így bizonyosan ő is olvasta, vagy újságot látta neki, hogy a la- pok szerint különlegesen jó bánásmódban volt része a

fogházban és, hogy „am- már nem is fogház volt, ha- nem szanatórium”.

Látja szerkesztő úr, az a „szanatórium” nagyon fájlhatott Starkesznek, mert mártíromságát látta ve- szélyben. A fejezet tesz- me, hogy ezért nem akart átmenni a rabkórházba és azért bírkózt a fogház- örökkel, azért kapaszkodott meg az ágy vastáljába és azért kellett erőszakkal becipelni a „szanatórium- ba”, mert belelétte magát a mártíromságba és ez a bol- dog érzés betöltötte egész lényét... a boldogságot véd- te, mikor erőszakkal a fog- ház cellájában akart marad- ni.

Világos, hogy ez a bo- nyolult családi tragédia nem szimpla vallási kérdés. Sa- ját meggyőződésemem kívül van rá jó tanúm is. Egyik fiam néhány hónappal ez- előtt magyar anyanyelvű szomszédot kapott, gyáva- nyúnyű, vallásos családot. Meg is neveztem: Jóna Fisch. Van egy kislányuk is, Tová. Jósomszédi vi- szony támadt közöttük, s Ju- dit unokám összebarátko- zott a kis Továval. Azonkí- vül, hogy magyarul kezdett tanulni fölük, más változ- sán is átesett. Továt a szü- lei Agudá-iskolába járát- ják, így nem csak otthon, az iskolában is a vallás em- lőin csügg. Az apa Továval péntek este és szombaton is templomba jár, Judit péntek esti kidust is látot náluk és — mit tesz a ma- gasságos Jóisten — elké- redkedett ő is Továékkal a templomba. Az istentisz- telet is tetszett neki és örömmel újságot nekem is, hogy egyik-másik ima milyen szép... Judit föl- fedezte a vallást. Azzal a kívánsággal állott elő ott- hon, hogy gyűjtsanak pte- tek este gyertyát. Velele- niül hallottam „nudnykol- ni”, fogtam magam és meg- lettem kétágú gyertyatár- toval. Azóta a menyem pént- tek esténként gyertyát gyújt, emondja az áldást és Judit boldogan néz a fénybe.

Ezt azért meséltem el, hogy az olvasó maga előtt lássa a Fisch-család. A minap szóba került náluk a Starkesz-ügy. Fisch úr is a fejét esőváltta Frenkel rab- bi ítélete fölött és azon a véleményen van, hogy a gyereket vissza kell adni szüleinek, mert szerinte is ezt követeli a jog és az igazság és a vallás egy tör- vénye sem ad alapot arra, hogy a gyereket elvessék az anyjától.

Mind ezekből az a tanu- ság, hogy a hatóságok ne nézzék egyszerű bűnügy- nek a Starkesz-Schuhma- cher-ügyet és ne egyedül a bűn megtorlását tartás- szem előtt, hanem azt a szempontot, hogy a gyerek mielőbb visszakörüljön — talán a béke kedvéért előbb a jesivába — de azután minél előbb a szüleihez. Most az egész család szerencsé- len, az öreg nagyapja is, hármennyire élvezi is ugyan akkor a mártíromságát. Eb- ben az áldatlan ügyben vessenek számot a hatósá- gok azzal a különös jelen- séggel, hogy rendkívül em- berekkel és rendkívül kö- rülményekkel állanak szem- ben. Ez nem bünvádi rutin- ügy. Mindenütt a világon az lenne, de nekünk mó- dukban volt — különösen a neturó kártán keresztül — megismerni, milyen vég- leti lehetnek a vallási fanatizmusnak. Nem éri sem a rendőrséget, sem a bíróságot presztizs-sérelem, a jogrend is kibirja, ha sal- vus conductust, büntetlen- séget biztosítanak minden- kinek, akinek része van a Schuhmacher-gyerek rej- tegetésében.

Minden fanatizmussal szemben a józan észre kell hallgatni: ki kell előlé- terni.

Faragó Miklós

UJ JIDDIS OPERETT SZÍNHÁZ

SZARÁ FELDMAN

a
„BÁR MICVÁ”

2 felvonásos, zenés vígjátékban.

NAHARIA

február 16-án, pénteken Galil — 6.45 és 9.15-kor

GIVAT-ALIJA

február 17-én, szombat, Gal-Ron — 6.30 és 9-kor

AFULA

február 19-én, hétfőn Kol-Ron — este 8.30-kor

TEL-AVIV

február 20-án, kedden Mugrabi, este 8.30-kor

BÁT-JAM

február 21-ikén, szerdán Bát-Jám — este 8.30-kor

HAIFA

február 22-én, csütörtök Ora — este 9.15 órakor

TEL-CHANAN

február 23-án, pénteken Kol — este 8.30 órakor

TEL-AVIV

február 24-én, szombat Ohel Sém, 6.30 és 9-kor

JIDDIS OPERETT- ÉS KOMÉDIA SZÍNHÁZ. Igazgató: J. LICHTENBERG

DOSZ PINTELE JID

magyar nyelvű, zenés, halhatatlan népszínmű

G A L A - B E M U T A T Ó J A

Szövegét írta: ISRAEL AVIGAD. Vezényel: MARCEL KREISLER. Rendező: DAVID LEVI.

G I V A T A J I M NOGA Szombat, február 17. 2 előadás, 6.30 és 9	15 szereplő 17 zeneszám humor tánc	TEL - A V I V MUGRABI - 8.30 hétfő, február 19. és szerda, február 21.
RECHOVOT BÉT-HAAM kedd, febr. 20.	PETACH-TIKVA csütörtök, február 22.	NAHARIA péntek, február 23.

Figyelem! Tisztelet- és kedvezményes jegyek érvénytelenek.

19.

A homályos világításban Morgan kolosszális figurája tehetetlenül botladozott, nyilván nem tudta pontosan, merre keresse ellenfelét, mert mikor támadásra készült, egyenesen előrelépett. Philip kinyújtotta a lábát és amikor Morgan repülve átesett rajta, minden maradék erejét összeszedve, jól kiszámított, erős ütést mért a bordái közé és ezzel véget vetett a küzdelemnek. Tompa puffanás, éles üvegcsörömpölés, Morgan teljes hosszában elterült a földön és estében szétzúzta a lámpát, melyet röviddel ezelőtt Philip letett a földre. A lámpának tehát vége lett és Morgannak is, — Philip legalábbis azt remélte, mert az, mint sötét, mozdulatlan rongyhalmaz elnyulva feküdt a lába előtt.

Philip győzedelmesen, de szédülten és émelyegve támaszkodott a falnak. Egy percen át meg sem mozdult, aztán egy-két tétova, bizonytalan lépést tett a gyertya felé. A feje fájt, a halántéka lüktetett és a szűk kis lépcsőtérseget betöltötte szive hangos zakatolása. Lehunyta a szemét és nem akart semmi mást, csak csendben, nyugodtan lélegzeni. Egy fénysugár azonban arra kényszerítette, hogy kinyissa a szemét. Margaret volt, aki karjával átölelte a arcát, az arcát magához szorította és ezzel a mozdulattal visszajött hozzá, magával hozta a régmúlt emlékeit: megsokszorozott villanásait, hajának örökkévalóság óta elveszett illatát. — Én vagyok... Philip... — szökött Margaret Ez is milyen ismerős... és most visszatért hozzá a többivel együtt... a sivatagból.

Margaret újjai gyengéden simogaták az arcát. — Megsebesített?

Philip kerekre nyitott szemmel megrázta a fejét. — Nem, legalábbis nem komolyan. Csak egy ütést kaptam... szerencsém volt. — Rámosolygott a feleségére, aztán Morganra nézett, aki még mindig mozdulatlanul feküdt a lába előtt.

Margaret követte a pillantását. — Csak nem halt meg... ugye nem?

Philip elvette a gyertyát az asszonytól. — Ne félj csak elájult. — Megrendülve lépett az eszméletlen alakhoz. Milyen masszív tömeg, milyen hatalmas alak, remélhetőleg nem érte semmi komolyabb baj. Nézzük csak... A gyertyát a szétterült Morgan teste fölé tartotta, aki most megfordult és hangosan lélegzett. Margaret odalépett és férje vállán keresztül vetett egy pillantást rá. — Elájult, — mondta Philip, — de percekkel belül magához tér, ha csak el nem alszik, de valószínűleg elalszik, mert tökrészeg.

Margaret kételkedő pillantással emelte fel a fejét. — Tegyük fel, hogy újra kezd... ?

— Ne aggódj, nem kezd. — Philip megfogta felesége karját és továbbvezette Morgantól. — Ha magához tér, nem emlékszik semmire, de nem is lesz kedve újabb támadáshoz.

Margaret megszorította férje kezét. — Nem is tudom elhinni, hogy sikerült, Philip, hogy csináltad?

A férfi nevetett. — Ez a leghelyesebb megjegyzés ilyenkor, drágám és a megfelelő hangsúly. Látnom, büszke vagy rám. Sajnálom, nem tehetek róla, de úgy érzem magam, mint Hüvelyk Matyi, aki legyőzte az óriást. És be kell vallanom, fogalmam sincs róla, hogy csináltam.

Margaret hirtelen megállt. — Figyelj csak egy pillanatra, Philip. Látod ezt az ajtót, ahol álltam?

— Igen. (Mi volt ez, a sötét ház ismét körüljárja... ?)

— Ebben a szobában van valaki, azt hiszem egy férfi, amikor az ajtó mellett álltam, tisztán hallottam, hogy kiáltott, nagyon gyenge hangon.

— Femm van idebenn, valamelyik szobában, — magyarázta Philip. — Engem itthagytál a lépcsőn, ő maga pedig gondosan bezárkózott a szobájába. De az valahol hátrább fekszik, ez nem az ő ajtaja. — Philip gondolatai visszatértek a felső emeleti ajtóhoz... a másikhoz, úgy látta maga előtt, mint egy lidércálomban. Vajon megmondja Margaretnek? Nem... legalábbis, egyelőre nem.

— Határozottan hallottam valami emberi hangot, mint aki kér valamit. Talán ez az a másik.

— Miféle másik? — Philip teljesen meglepődött mindenről és egy pillanatra elveszett az álmofolyosó útvesztőiben, melyek nem adtak mást, csak misztikus ajtókat, melyeken át kihallatszanak a sikoltozások az éjszakába.

— A legöregebb, az öregúr, a ház ura, Sir Roderick, — súgta Margaret. — Nem emlékszel? Azt mondták róla, hogy nagyon öreg és beteg? Biztosan tudom, hogy akar valamit. Azt hiszem, ebben a szobában fekszik és mindent hallott. Valószínűleg teljesen tehetetlen.

— Igen, bizonyára ő az, az öreg Sir Roderick, akinek a házában oltalmat kerestünk és kaptunk. Micsoda ház... micsoda oltalom...! — Határo-

zatlan, kételkedő szemmel nézett Margaretre, aztán újra az ajtóra. Már ott álltak előtte és a fényes deszkán megcsillant a gyertya fénye.

— Figyelj csak... — Margaret keze felemelkedett s amint előrehajolt, vállának hófehér iver ki-világított a kék selyem ruhából, ott, ahol az leszákadott róla. A feje ragyogó aranymedália... Philip ránézett és szíve nagyot dobott. Margaret visszafordult és a szeme csillogott. — Most hallod...? — suttogta.

Philip bólintott és szemöldökét egy ki nem mondott kérdés ráncbavonta. Mintha nagy távolságból érkezett volna, úgy hangzott a kiáltás, gyenge, elhaló hangon, ahogy Margaret leírta. Philip az asszony arcáról leolvasta a szilárd elhatározást és nem lepte meg, hogy Margaret keze végigcsúszott az ajtón és gyengéden bekopogtatott. Másik kezével Philip karját szorította magához.

— Szabad. — Fülük úgy fogta fel a gyenge, elhaló hangot, mint a szem a távoli fényjelzést, éjfélkor a tengeren.

Habozva, egyik kezében a gyertyával, másik kezével Margaret karján belépett a szobába. Arnyékuk imbolyogva hullott szét a padlón...

TIZEDIK FEJEZET

Ők ketten kényelmesen befészkelődve még mindig ott ültek az autóban és beszélgettek. Társalgásuk már Sir William Porterhouse személye felé közeledett. Gladys elhatározta, hogy őszintén elmond mindent róla és Penderel nagy megrökönyödéssel észlelte magán, hogy kiváncsi rá.

— Persze, hogy szeretem, — mondta a lány — különben nem járnék vele. Elhíheti, ha gondolom. De csak annyira vagyok szerelmes belé, mint az öreg Banks bácsiba, az Alsatia-színház portásába. Nem akarom magának az előkelőt adni, ezen mi már túl vagyunk és nincs rá semmi szükség... nem igaz? És milyen mulatságos, ha elgondolom, hogy alig ismerjük egymást.

— Igaz, igaz, de ne felejtse el, hogy egy sötét, viharos éjszaka közepén találkoztunk először — vetette közbe Penderel. — Ez a különbség. Ilyen éjszakán az ember nem is próbál felválni... Nincs rá idő.

— Mit jelent az, hogy nincs rá idő? Rengeteg idő van. Idő mindig van. — Gladys kissé megbántva érezte magát. A fiú bizonyára úgy érti a megjegyzést, hogy nem szándékszik többé találkozni vele, s Gladys — maga sem tudta miért, — azt remélte, hogy sokat fognak még találkozni.

— Nem tudom, hogy értettem — felelt Penderel. Maga sem vette észre, de ezen gondolkodni kezdett. Furcsa érzések fogták el. — Hadd magyarázzam meg magának az ismert költői formulával, „olyanok vagyunk, mint a virágok, reggel üdék és lankadtak estére...” Bizonyára hallotta már ezt a verssort.

— Óh... hát így értette? — Gladys szívesen elvetette az ábrándos, régimódi képzelődéseket annál is inkább, mert hihetetlen óriási megkönnyebbülést érzett. — Óh, ezek a formulák csak látszatra igazak. De ha az ember megfelelően gondolja az arcát és törődik az alakjával... akkor egyáltalán nincs sok értelme. Mindenkinél sokkal több az ideje, mint amennyi kell, nem is tudják sokan, mit csinálnak vele. Itt van például Sir William, az öreg Bill, a kábeljeivel, távirataival, titkárnőivel, a folytonos rohanásával... neki is több a szabadideje, mint amennyire szüksége van. Tudom én azt jól. Azok az öregurak, akik a templomban ezeket a dolgokat felolvassák, azok aztán alaposan értik a dolgukat.

— No igen... bizonyára... egy bizonyos fokig mindenesetre — hagyta rá a fiatalember. — De mit akart mondani az előbb, mielőtt kijelentette, hogy nem áll szándékában adni az előkelőt... ?

— Ja igen, magamról és Billről. Erről van szó, röviden és velősen. Nagyon egyszerű dolgok ezek. Mint az előbb már mondtam magának, igazán kedvelem őt, jó volt hozzám és nagyszerűen megférünk egymással. Nem mintha állandó, rendszeres kapcsolatban állnék vele... Nem rendezett be nekem egy takaros kis lakást, ilyesmiről szó sincs, egyszerűen meghív néha és elvisz magával, amikor eszébe jut. Egy pár hétvéget már együtt töltöttünk, de ilyen nagyszabású kiránduláson, mint a mai, még nem voltam vele. Most véletlenül én nem is akartam jönni, de ő erősen kitarított mellette, mert szeretett volna golfozni Harlechben. Sir William egyáltalán nem olyan, mint némelyek, akikkel nem lehet elmenni sehova, mert folyton fogdoszák az embert, meg hizelegnek... Nem, nem, ő egészen más. Tulajdonképpen csak azt akarja, hogy legyen mellette valaki, akihez szólhat egy-két szót délben, vagy este. Szeret az ágy szélén ülve eldicsékedni azzal, hogy mit végzett a nap folyamán. Magányos ember, akármennyit beszél... Ujra meg kellett volna nősi-
nie, a felesége fiatalon halt meg és nem tudja

elfelejteni. Erre hamarosan rájön maga is, én már kiszámítottam, hogy...

— Látom a mérleget a kezében — mondta Penderel. — Elég rémes, de folytassa csak.

— Óh, maga most persze kinevet — kiáltott a lány. — Nem mesélek többet!

Milyen különös, gondolta Penderel, hogy milyen egyszerű, szinte gyermekes ez a lány, így kettesben, amikor csak neki mesél.

— Kérem, kérem, meséljen tovább. Meg akarok remélni. Milyen kár, hogy Porterhouse nem hallja... bizonyára észbekapna, pedig nem is olyan öntelt bolond, mint az anekdotájából gondoltam volna, amit az asztalnál mesélt. Nos, mondjon nekem még valamit róla, áruljon el valami férfititkot.

— Óh, ez megint valami más. Azt hiszem, más férfiokról is el lehet mondani ugyanazt. Amikor meghív, hogy menjek vele szórakozni, vagy utazom el vele, voltaképpen nem is engem akar... — Gladys egy pillanatra elhallgatott, hogy átgondolja a mondókáját. — Tulajdonképpen azt akarja, hogy ne kelljen neki más valakire gondolnia. Érti, mit akarok mondani? Mert a kettő nem ugyanaz.

— De nem ám, egy egész világ van közben — helyeselt Penderel.

— No látja, hát ez a helyzet vele... többnyire. Mindent akar, amit meglát, vagy elképzél. Ha egyedül van a városban, vagy valamelyik divatos tengerparti firdőhelyen és látja azt a sok, csinos, elegáns fiatal nőt maga körül, megőrül... felrobban. De ha vele is van valaki, aki hozzátartozik, akire ránézhet, s aki visszamosolyog, akkor minden rendben van. Állandóan szüksége van valakire, akivel beszélgethet, akinek dicsekedhet... Hát ezért vagyok én most itt vele. Látja, ő azt hiszi, hogy elégans vagyok, jómegjelenésű és csinos. És mi a maga véleménye rólam?

— Kedves Gladys, én azt hiszem, hogy maga meglepően csinos, (pedig nem így gondolta), — sőt, ebben a pillanatban rájött, hogy sok csinosabb lánnyal találkozott már, a saját ársadalmi osztályából, akik — ahogy az emberek mondani szokták, — egyáltalában nem érdekelték, s ezt a lányt itt különösen vonzóknak és érdekesnek találja.

Nos, akármilyen vonzza is hozzá, az nem csupán a külseje, jóllehet, azt is kellemesnek találja.

— Ugy érzi, hogy kötelessége ezt mondani, ugye? És azt hiszi, hogy tisztességes? Egyáltalán nem képelem magamról, hogy jóképű vagyok — mondta komolyan a lány. — Szégyellje magát!

— Miért? Mi a baj?

— Hogy az elején kezdjem, túl széles az areom és az orrom sem jó. Nem jó az alakom sem, legalábbis nem a mostani divatnak megfelelő, amikor minden lány magas, karesú és fiús alakú.

— Tévedés, maga ne akarjon olyan lenni — jegyezte meg Penderel könnyedén. — En gyűlölöm azokat a halálfejú, csontváz asszonyokat, amelyeket mostanában mindenfelé láthat az ember — Penderel kedvét lelta Gladys szilárd felépítésű alakjában, ami most oly kellemesen melengette. De még mindig azon tételődött, mi az, ami annyira vonzza hozzá? Természetesen az egyénisége is, bátorsága, józansága, vidám szentelensége, mely mély, gazdag hömpölygéssel árad belőle, akárcsak maga a Temze. S nőies életereje. Mellette Margaret Waverton mesterségesen felrészített, életrekellett mumia csupán. A Temzét, úgy látszik, nem tudta kivenni a fejéből, mert egyfajta fura módon Gladys személye azokhoz az érzésekhez kapcsolódott, melyek Londonat jelentették számára. Mintha egész idő alatt folyton Gladys táncolt volna London háttérfüggőnye előtt a város embermorájától hangos utcái, a zsúfolt autóbuszok, ujság- és osztrigaárusok, teaszalonok, zenés mulatók és kintornászok kaleidoszkopjának forgatagában. Egy ilyen éjszaka már egymagában is mindent megmagyaráz, de Penderel mégis úgy érezte, hogy nem magyarázta meg.

A lány most azt kérdezte tőle, hogy figyel-e rá?

— Néha határozottan hallom — tette hozzá.

— Mit hall határozottan? — kérdezte a fiatalember. Kissé előrehajolt s belenézett Gladys sápadt arcába, mely a szemek és a száj apró, sötét foltjaival maga volt a titokzatosság és elragadtatás.

— Ezt a csapkodó zajt, odakünn...

— Kishiján teljesen megfellekedtem róla, hogy van „odakünn”. De most már hallom és egyre hangosabban.

— Én is azt hiszem. Mintha egy folyó víze zúdulna felénk. — A lány megrázkódott. — Mit csinál?

Penderel kinyitotta a kocsi ajtaját. — Kimegyek, megnézem, mi történik?

— Ugy beszél, mintha várná, hogy történjen valami, sőt, számít rá. És az lesz a vége, hogy csakugyan történik valami. — Gladys hangjából őszinte neheztelés érzett.

(Folytatás vasárnap)

STEFAN ZWEIG megbillent ősiség-tudata

Ebben a hónapban lesz 20 éve, hogy Stefan Zweig Petropolisban öngyilkos lett. Az önmagáért és az örökös szabadságjogokért aggódó „citoyen du monde”, aki sorban előbb szűkebb osztrák otthonát, aztán művészete termőföldjét, a német nyelvterületet, majd szellemi hazáját, Európát vesztette el, a távoli Brazíliában, önkéntes vándorlásai végállomásán, angol ex-gratia-passzussal a zsebében, rájött arra, hogy mint hazátlan világpolgár képtelen idegenben új életet kezdeni. Megrázó bucsulevélben barátai körének „új hajnalhasadást kíván a sötét éjszaka után, míg ő maga türelmetlenül előresiet.”

Zweig tragédiájának felmérsénél három gondolat vetődik fel. Először: vajon ő személyesítette-e meg azt az áldozat-típust, amit az élettel való tényleges kapcsolatának elvesztése arra készítet, hogy a méregpohárhoz nyuljon? Aztán, vajon az otthon kényszerű felszámolását követő új életkörülmények által biztosított testi védetség nem nyújt-e lehetőséget arra, hogy a számkivetett ott találja meg szellemi körzetét, ahová a sors éppen sodorta? Végül: vajon Thomas Mann, vagy más, emberi méltóságot eltipró méltóság ellen küzdő géniusz feladta-e önmagát és humanista világnézetét akkor, amikor lakhelyétől, vagy vele nyelvi közösgéiben élő olvasótáborától — átmenetileg, — eltávolodott?

Bizonyára nem! Zweig ott tévedett, amikor azt hitte, hogy színtézist fog találni szűkebb hazájának vélt lakóterületére zsellemi áramlatai és az egyetemesség világ megváltozó látomása között. Benne két elem mondott esődöt: az idegen röghöz ragaszkodó polgár és az absztrakciók után futó világpolgár, akit a lelki találmánysággal párosult hontalanság örvénye menthetetlenül elsodor, amikor sikeretlen önámítására rész-mélt.

Martin Buber még államiságunk meghirdetése előtt kinyilatkozta, hogy minden zsidónak önmagában kell felfedeznie, hordoznia és megújítania Izraélt, mert a testvérlánc erre kötelezi azokat, akik zsidónak születtek. Kétségtelen, hogy az ősiség-tudat állandóan megkönyökezi és krízisidőkben állásfoglalásra kényszeríti a Biblia népének fiait. A két világháború közötti német-izsídó irónmezdeknek is színt kellett valania, mert a fajtörvények kirekesztették a szigorú végrehajtási utasításai erre kötelezték a megbélyegzeteket. Csak a legismertebbeket ragadom ki:

Jakob Wassermann még 1934-ben öngyilkos lett, mert rájött arra, hogy a „Mein Weg als Deutscher und Jude” című könyvében felvetett probléma, amely az elhatároltság és kiközösítés kérdésében lelki egyensúlyhelyzetet volt hivatva teremteni, elviselhetetlen belső emigrációba kényszerítette volna. Stefan George legtehetségesebb epigonja, Karl Wolfskehl 10 éves újšeländi számkivettségében érezt meggyőződéses zsidóvá, ahol, — szemévilága és javai elvesztése után — önmagáról már csak mint „Hieb”-ról beszélt. Ezzel szemben Joseph Roth, a habsburgi dinasztia nagyképességű epikusai, akik gazdasági környezetéből szölitott el a csábító Napnyugat. szentéletű zsidókból vedlett hitetlen katolikussá. Amilyen bizarr volt az élete, olyan volt az elmúlása is. Habsburg Ottó koszorút küldött az egyik Páris melletti temetőben megtartott végtiszteltetésre, amelyet egy pap celebrált, míg a barátok

Irtá: Naschitz Frigyes

— Kádist mondtak a sírnál... A lelki mentőöv után kapkodó hajótöröttek nem válogattak az eszmei mentőcsónakokban, amelyek hivatva voltak őket révbe segíteni. Arnold Zweig például, aki egykor térdig gázolt az előjelmentes humanizmusban, a törzsi megkülönböztetés első fázisában Haifán kötött ki, majd óvóhelyén eszébe jutott, hogy neki a kollektív életforma jobban fekszik. A „Grisa őrmester” és a zsidótárgyu „Caliban” című ismert regények szerzője most, hirtelen felfedezett vonalulhúsi jutalmául, a Keletnémet Akadémia elnöki tisztjét tölti be. A harmadik, csak névrolonk Zweig — Max — a bibliai tárgykörök feldolgozó dramairó, és Max Brödt itthon, az újjáéledt izraéli valóságban találta meg azt az „élan vital”-t, amely alkotásai erőforrást képezi. Ők azok kevesek közé tartoznak, akik idejében levonták az asszimiláció kilátástalanságából folyó következtetést és engedelmessé váltak a vérségi kötelék Buber által definiált sugallatának, elkerülték a fikciók után való futkosással járó kockázatos kétkelakásokat.

Azért Stefan Zweig szédületes magasságokat ért

pályafutásának kezdetén voltak mozzanatok, amelyek a zsidósággal való azonosítási szándékát sejtették. Ezt az álmós ébredést, Herzl-lel való első találkozására váltotta ki, 20 éves korában, 1901-ben, amikor a Neue Freie Presse tárcarovat-szerkesztőjének felajánlotta egyik novelláját. Ebből a kacérkodásból nem lett semmi, mert — amint azt a „Welt von Gestern”-ben kifejté, — egy külső, jelentéktelen epizód eltérítette a mozgásban való részvételtől. Zweig azonban is szívesen nyult zsidó témákhoz, anélkül, hogy a főleg bibliai tárgyú alkotásokban valamelyes eszmei identifikációt lehetne felfedezni. Így legismertebb, „Jeremiás” című színpadi drámája sem ténylegesített zsidó érzéseket és inkább színpadi hatást kereső ötletek közé sorolható, mint annak a profétának a tragédiája, aki megélt látomása bekövetkezését. A két végét közt lengő inga első számú alternatívája: a zsidó ősiség tudatosítása villant fel Zweig „A daloló vér” című 1906-ban írt klasszikus veretű versében, de az érzéseit elküldött határozatlanság nem hagy kétséget afelel, hogy a költő már akkor, a második számú eshetőség, a nemzeteken felüli kötelesség délibábos igazetének búvkörébe került. Ime a bizonyíték:

A DALOLO VER

Félféren és árudó sötétben
félg alélty érzékemmel mértem,
amint az éj kapuján keresztül
kristálytiszta dallal csörgedez a vérem.

Mi vagy te? — Egy vértelen kis szár csak,
melyen parázsló lelkem átragyog. —
Engem a föld őserije kellett,
sötétség, melyből menekülöm kellett,
s amelyhez vissza, haza-áradok.

Az életakarát messze elsodor,
amíg a tünő árny-raj lelkembe merül,
én az anyámba vágyódom megint.
Utam hosszú. Téged meglegyint,
magadhoz kötőd már nem sikerül...

A kelyhe, mely élted ömszetartja,
rőborul a sötétség palástja.
Minden lehetetlen lehell egy-egy csepp,
reszkette megvillan, aztán leperog
a végtelen, az örök hallgatásba.

A vér megszólal és a biborhang
önkivületbe ringat engem vissza,
míg az álm fekete hulláma
dallamát sötétben kortyoként kiűszia.
(Ford.: N. F.)

Stefan Zweig egyszerű tehetségének szíkrázása és időelőtti önkéntes eltávozásának drámai feszültsége husz év távlatában sem vesztette el jellegzetes sorszerűségét. Zweig, akit saját „daloló vérenek biborhangja” nem ejtett meg, a világirodalmat káprázatos

művekkal gazdagította ugyan, de ő maga elbukott azon a fronton, amelynek ingadozó akaratu, jellemileg gyengén vértezett zsoldosává szegődött.

Hiába: a „citoyen du monde”-nak is tartoznia kell valahová!

Régi zsidó humor

NEM VOLT REKLAMÁCIÓ

Az öreg pesti szabót, aki évek óta varrja a szentegylet számára a halotti ruhákat, bepanaszolták az előljároságnál, hogy nem varrja meg azokat alaposan, csak felületesen férceli össze őket. A szabó az előljároság előtt így védekezett: „Kérem, elnök ur, 50 év óta varrom a halotti ruhákat, de még egyszer sem jött vissza senkiesem arra panaszkodni, hogy az általam varrott „táchrichem” nem tartott volna elég hosszú ideig.”

FELT, HOGY GENERALIST CSINÁLNAK BELŐLE

A csortkovi rabbi egy napon azt vette észre, hogy reb Jankel, a gabeja elnök. A gabe két nap múlva előkerült. Kérdi tőle a rebe: „Hol voltál?”
— Elbujtam, — mondotta a 60 éves reb Jankel, — mert a csendörök összefogtak azokat, akik a sorozás elől elbujtak.
— De hiszen te már öreg vagy a katonasághoz.
— Igaz, rebe lében, — felelte halálos komolysággal az öreg gabe, — de a múlt héten az utcán egy öreg generálist láttam és féltem, hátha belőlem is olyat csinálnak.

FORDITOTT VILÁG

Az egyik kis városkában egy vándor snorrer érkezik és mindjárt a város szélén vad kutyák támadják meg. Szorultságában lehallik, hogy egy követ vegyen fel, szerencsétlenségére az uttest kövei közül egyet sem tud mozgósítani. A szegény koludus dühösen kel ki magából:
— A fene látott ilyen fordított világot. A követek megkötik, de a kutyákat futni hagyják.

SHAKESPEARE ÉS JEZSAJÁS PROFÉTA

Hermann Cohénnak, a zsidó filozófusnak azt mondta valaki: „Mit szólsz hozzá, van aki bebizonyítja, hogy Shakespeare zsidó volt.”
— Nekem elég, hogy Jezsajas zsidó volt, — mondotta mosolyogv Hermann Cohén.

TÉVEDES

Chájim odalép Májsehoz és a szakállából egy szem főtt babot szed ki. — Ugy látom babot ebédeltél.
Mire Májse:
— Számár vagy. A bab a sóletből való, azt szombatban eszik, ma pedig szerda van...

AZ Ő Pihenése

— Mondd, Hersl, mikor szoktál te pihenni?
— Ebéd után, amikor a feleségem alszik.

Beér-Séván nyerték a Pájisz legutóbbi főnyereményét

Váradí Arturt nem kell bemutatni a beér-sévaiaknak. Jól ismerik őt, ha máshonnan nem, a „Maszk” színjatszókör kabarélőadásairól. Egyéni humorával, amelyet számtalan komikus szerepben csillogtatott meg, mindig megnéveltette a közönséget. Rendszerint kis slemil, az életlőt megtaposott figurákat alakított, akik a kabaré törvényei szerint végül is felülkerekednek a nehézségeken és a darab végén győztesen kerülnek ki a bonyodalomból.

Az élet a legjobb kabaréiro: Váradí ezuttal nem a darab végén érkezett el a happy-endhez, hanem az élet juttatott neki sikeres főszerepet!

Öt évvel ezelőtt alijázott Budapestről, ahol a könyvnyári minisztériumban a bőrellátó vállalat anyag-gazdálkodási ügyeit vezette: a bőripari termelést irányította és a cipőgyárakat látta el anyaggal. Beér-Séván telepedett le feleségével és kislivával és mivel mint bórós nem tudott elhelyezkedni, „rokonzakmát” tanult ki: balatnizó lett a Szolel Bonenál. Ő rakta le az épülő házak lakásaiban a kis kőlapokat és csempéket. Szépen keresett, míg egy szép (?) napon a sok térdelésből krónikus reumát szerzett és abba kellett hagynia munkáját. Ez tavaly történt. Kis megtakarított pénzéhez, a barátok segítségével bankkölcsönöket vett fel és egy használt tendert, magyarul könnyű teherautót vásárolt. Kocsijával a telefonközpontban vállalt munkát és a hibajavító részleg technikusait szállította az elromlott telefonok megjavításához. Ebben a munkakörben is megállta a helyét és jól keresett volna, ha nem kell a használt autót, állandóan javításba adni.

A postán, munka közben ismerkedett össze jelenlegi sorsjegyársával, Jicchák Smuel telefonteknikussal, akivel közösen vették meg a szerencsés számot a 461006-ost, amellyel a Mifál Hápájisz legutóbbi húzásán megnyerték a 30 ezer fontos főnyereményt.

Váradí — aki még mindig a váratlan szerencse hatása alatt áll — így meséli el a nagyjelentőségű eseményt:
— Jicchákkal már három hónapja, hétről-hétre közösen veszünk sorsjegyet. Már több ízben nyertünk kisebb összegeket, husz fontot, de a sorsjegy árát rendszerint visszanyertük.

Ő kabalás sorsjegyvásárló: csak ő választhatja ki a sorsjegyet és azt idegen kéz nem érintheti meg. Az elmúlt héten is így történt. Találomra benyult a sorsjegy halnyába, kihúzott egyet, amelynek rejtett száma két fontot nyert. Abból vettünk még egyet: ez volt a szerencsés szám. A két sorsjegyet átadta nekem, eltettem a levéltárcámba és csütörtök este, amikor a rádió bemondta a húzás eredményét, előkerestem a sorsjegyeket. Azonban meg lepetésemre csak egy sorsjegy volt a tárcámban, a másik, szórén-szállan eltűnt. (Egyébként, még most sem került elő.) Annyira ideges lettem az eltűnt sorsjegy miatt, hogy nem tudtam megjegyezni a nyerő számokat és csak annyit tudtam, hogy a főnyereményt 4-es számmal kezdődő sorsjegy nyerte. Egész éjjel nem aludtam, az elveszett sorsjegy járt az eszemben. Nagyon kellemetlen volt: mit fogok mondani Jiccháknak, hová lett?

Mély lélegzetet vessz, után ily folytatja:

— Reggel a technikusokkal kimentünk munkába és utunk első állomása az Alef üzletház volt, ahol a telefonokat kellett felülvizsgálnunk. Itt van a Menáchem papirkereskedése is, ahol egyébként a sorsjegyeket vettük. A húzás eredménye már ki volt függesztve. A megmaradt sorsjeggyel a kezemben izgatottan léptem a táblához. A harmincezeret nyerte: 4-6-1-0-0-6! Azt hittem, káprázik a szemem, amikor rá néztem a sorsjegyre és láttam, hogy egyikik a főnyeremény számával.
— Jicchák! Jicchák! Megnyertük a főnyereményt! 30 ezer fontot! — ugrottam a nyakába és jobbról, balról összecsoholtam.

Jicchák nagyon blazírt, mosolytalan ember:
— Ha megnyertük, hát megnyertük! Má jés? Ezért még nem kell ilyen nagy zajt csapni!

— Azonban láttam rajta, hogy elszápadt és egy pár percre leült a járda szélére, hogy összeszedje magát. A hir aztán percek alatt elterjedt a városban. Mire beértünk az óvárosba, a fősorsjegyárusítóhoz, hogy átvegyük a két 15 ezer fontos csekket, már ismerősök, ismeretlenek örömmel gratuláltak. Délfelé már az egész város ujjal mutogatott az autómra: — Ze Váradí!... Aki megnyerte a harmincezer fontot!

Miután befejezte izgalmas elbeszélését, megkérdeztem tőle:

— Artur, mit akarsz csinálni a pénzzel?
Egy percre elkomolyodik, gondolkodik, majd mosolyogva válaszol:
— Természetesen tovább dolgozom, mintha semmi sem történt volna!... A lakást rendbehozatom, bútorok veszek és frizsidert... No és valószínűleg veszek egy új kocsi, ehelyett az öreg „hrenté” helyett!... Ja igen, holnap templomba megyek (Váradí nem vallásos ember) és „snöderolni” fogok!... Te... azonban igérd meg, hogy nem fogsz kiszerkeszteni!
Ezt nem ígértem meg!
Boros György

A S O F Ő R

Kedd reggel, már 8.30!

Kilenczor állásomban kell lennem! Remek állás és állítólag nem fognak felmondani. Dedunokáimnál, minden kedden bébisitter vagyok. A legfontosabb és legbájosabb foglalkozás. Állandó mosoly derül arcomon.

Gyorsan, gyorsan, összeszedem dolgaimat, késztyű, zsebkendő, erszény és neki a fővisnek, mely még nekem is — híres gyorsfutónak — 16 perc. Szerencsém van, már integetek az autóbuszoknak. Megáll, felszállok, üdvözölöm a sofőrt egy állomással, melyet ő egy sálom uvrácsvával viszozoz — és eszembe jutnak az összes panaszok:

A sofőr türelmetlen!
A sofőr udvariatlan!
A sofőr goromba!
Ki kell jelentenem, hogy soha egy udvariatlan sofőrrel nem volt dolgom és amit most el kell mondanom — az egyenesen megható.
A rámléi-bét-dagoni főtt egyik kis állomáson — Talmé Mendésen — szálltam fel. Előveszem erszényemet és megdöbbenlen állapítom meg, hogy a nagy sietségben elfelejtettem pénzt magamhoz venni. Huszonkét piaster volt egész vagyonom. No, most mi lesz?
Megmondom a sofőrnek, mi történt velem. Kérdi, hová akarok utazni. — Bét Dagonig — válaszolom.
Gondoltam, hogy jogosan leszállt. De nem ez történt. A sofőr leszállt egy jegyet és a jeggyel együtt átad huszonkét piastert, mintha én egy fél fontot fizettem volna és megkért, hogy küldjem

el a félfontot az Egged-állomásra, a nevére, Rám-léra. Nagyon megköszöntem és fellélegezve robotunk tovább. Meg voltam lepve ennyi emberi érzés láttán.

De most következik a megható rész:
Két-három perc múlva hozzám fordul új hitelezőm és kérdi, van-e pénzem hazautazni. — Nincs pénzem, csak az, amit ő adott. — Erre átad nekem még egy fontot és mondja, ezek szerint küldjem be az egy és másfél fontot Rám-léra. Megigérttem, sok hállalkodás mellett.

Meg voltam hatva, mert hisz, nemcsak, hogy nem szállított le az autóbusról, amit jogában lett volna megtenni, nemcsak, hogy nem hagyott egy idegen táchnádn, az országúton állni, ahol messze körzetben még ház sincs, hanem — bíztalma hoztam és adott egy félfontot kölcsön. Már ez is elég lett volna — dájéni! De foglalkoztatta gondolatait, hogy fog ez az asszony hazakerülni és felajánlotta a további fontot, hogy ne kerülhessek újra ily kényes helyzetbe.

Téhat, ez a sofőr — Dávid Ben Arci a neve (14084) — volt, nézetem szerint, az év legember-ségesebb sofőre! En neki adnám ezt a címet.
Eddig csak udvariatlan, goromba soförökről hallottam, számtalan panaszt olvastam.
Téhat álljon itt ez a kis történet bizonyítékkal annak, hogy olyan soförök is vannak, mint Dávid Ben Arci — Isten éltesse — pedig nem csinos, fiatal nőről volt szó, hanem egy őszhajú ded-nagymamáról.

Silón József né

LUDTALPBETET
gipsz-mintára, gyermekbetétek,
SÉRVEKÖTÉS, amerikai rendszerű,
BÍJEL-NAPPAL VISELHETŐ,
nagy sérvekro is.
HASKÓTÓ, GUMIHARISNYA,
vizsgázott orthopaed-specialista
Vámos Béla
155 I.-A. Dizenoff 155
(azelőtt Epesten). Tel. 227284

EMLEKEZÉS BÉKEFFIRE

Békeffi László Zürichben meghalt. Vannak emberek, — mint amilyen Békeffi is volt, — akik az élettől két kézzel kapják az izgalmakat, a veszélyt, de jutalmuk a hírnév, a dicsőség és sokszor a gazdagság is. A művészi pályán nem akadnak senki, aki többet keresett volna nála, de a muzsák aránya elolvadt, szétfojt a kezében. Ha tízezer pengőzt keresett, akkor húszéret költött, minden megnyilvánulásában fedelem volt.

Szegeden született a nagy Tisza-parti metropolisban. Ennek a városnak nagy a történelmi hagyományai. Látott törököt, tatár hordát, kurucot, labancot, római zsoldost, itt volt a fészeke Horthy sastollasiának, de a macskaköves utcákon nyitotta el életét Dankó Pista, Móra Ferenc, Juhász Gyula, Tömörkény István, akik a Békeffi Antal által alapított „Szegedi Napló” elnevezett egy magyar szellemiséget. Hosszabb-rövidebb ideig ennél a lapnál dolgozott Mikszáth Kálmán, Gardonyi Géza, Pósa Lajos, Cserzy (Homok) és Szalay a híres-nevezetes literatúr-főkapitány, a Dugonics-társaság megalapítója és Szigethy Vilmos a későbbi főlevéltárnok. Itt volt Szeged aranykora.

A „Szegedi Napló”-t Békeffi Antal alapította. A „Szegedi Napló” külön rangot, tekintélyt jelentett az újságírótársadalomban. A 30-as években e nagy nevek kis utódjaként magam is szerkesztője voltam ennek az újságnak. Az én időmben még őrizte a kegyelet az íróasztalt, a karosszékeket, az öregre kopott fényképeket s a kicsorbult tollakat, amikkel ezek az írófélistenek írtak. Mikszáth Kálmán itt adta a szavát, illetve ő mondta el I. Ferenc József helyett az egész országot bejárta mondatot, a nagy tisztai árvíz idején, hogy „Szeged sebb lesz, mint volt...” S minthogy zseni jóslta meg, valóság lett... Ez a jövőbe mutató mondat tette nagyra Szegedet.

Békeffi anyja színészno volt: Kükemezei Vilma. Töle örökölte a színészi tehetséget, míg édesapjától az írói készséget kapta ajándékba. Igen korán, még nem volt 21 éves, mikor már rámosolygott a szerencse. Ferenczi Károly szerződtette Budapestre, s ezzel elindította művészi karrierjét. Innen szerződtette Medgyaszai Vilma a Modern Színpadhoz. Itt a művészeti igazgató Bárdos Artur volt. Hosszabb-rövidebb ideig az „Polló, Imperial és a Papagáj” kabarékban is fellépett. Évekig játszott Bécsben, a Royal Orfeumban, majd megalapította kis színházát, a Pódiumot, amelynek közel három évtizedig az igazgatója volt. Szerzője több kabaré-tréfnak, de irt egész életét betöltő színdarabokat. Ezek közül híres a Bazsaróza, az Aranypatkó és a Város, amelyet Forró Pállal közösen írtak.

Horthy Miklós rajongója volt Békeffinek. Evente többször meghívta a Várba, ahol Békeffi viccekkel, villám-tréfnakkal szórakoztatta a nagy urat és meghívte társaságát. Ezekre az estekre magával vitte barátait és partnereit, a régi Pest nagy kabaré-színészeit: Komlós Vilit, Simay Edét, s egy kisebb kválitászú színész: Anday Bélát. Magyarország halálos tragédiájának idején a művészirtsadalom legbátrabb embere Békeffi volt. Hiába kérték barátai: „ne csinálj ilyen merészen, mert karóba húznak”, ő a küldetését, művészi hitvallását abban látta, hogy a gúny fegyverével hívja fel a figyelmet

12 Uj Kelet 1962 II 16

a mindent letipró halálos veszedelemre, ami az árkinzásokhoz, s végül az ország elvesztéséhez vezetett. Kis színháza mindig a préselésig tömve, az igazságtalanságot, a törvénytelen séget kizsigerelő, sósavként maró bemozdások közszájon forogtak az egész országban. Bátorították, erősítették azokat, akikre rájárat a rúd.

Bemutatunk egy-két Békeffi „tréfát”:
 Endresz György és Magyar László az amerikai magyarok áldozatkészességéből „Igazságot Magyarországnak” nevű géppúllal átrepülték az óceánt. Lindbergh után övük volt az óceán-átrepülés pálmája s ez óriási szenzáció, nagy propaganda volt, a határok revíziója mellett hírvérés volt. E szenzáció révén a magyar ügy az érdeklődés központjába került. Ezt a propagandát pénzért nem lehetett megvásárolni. Békeffi diszleádon ünnepelte a hős repülőket. A jobb oldali pályában ült az akkori miniszterelnök: Gömbös Gyula, a baloldali pályában a repülő.

— Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uram — csendült Békeffi hangja. — A kormány, az ország, s minden felelős tényező tudatában van a nagy dicsőségnek, amit ezek a hős repülők azzal érdemeltek ki, hogy átrepülték az óceánt. A kormány részéről a hála nem is maradt el. Magyar, aki hadnagy volt, soronki-vül főhadnaggyá, Endreszt pedig, aki zászlós volt, ugyancsak soronki-vül, hadnaggyá léptették elő. Óriási kitüntetés ez, amit kellőképpen mérlegelni kell... (csend, feszült várakozás.) Képzélmék, mi kellett összerakni egy olyan miniszterelnöknek, akit századosból egyszerre tábornokká léptették elő! (A színház dűbörgött, harsogott, Gömbös majd kiestt a pályából, úgy nevetett.)

Az öregebb korosztály még emlékezik Klébelsberg Kunó grófra, a Bethlen-kormány volt nagyhatalmú kultuszminiszterére. A gróf a szegedi egyetem felavartására egy arany étkészletet ajándékozott, ami fantasztikus pénzbe került a kormánynak. E pazarló gesztusért még a kormány lapok is erősen támadták Klébit. Békeffi egyik este kijött a színpadra és így beszélt: „Fel vagyok háborodva, amiért ilyen méltatlan támadás éri ezt a szegény Klébelsberg kultuszminisztert, akinél kitűnőbb minisztere még nem volt az országnak. Mert Klébelsberg szanálta az egész mérmőki kart, szanálta az orvosi kart, szanálta a gyógyszerészi kart, már pedig egy olyan embert, aki minden karban szanál, nem lehet így támadni...”

Ahogy szaladt az ország a végzte felé, úgy szűkült, kisbedett Békeffi lehetősége a szabad megnyilvánulásra. Kiss Ferenc, a színészdiktátor, leparancsoltta a színpadról, majd az örvongók tapsai közben bezáratta a Pódium kapuját. S csak természetes, hogy az akkori hazaárulók Békeffire tölték ezt a vádat. Letartóztatták, bezárták a Vig-utcai katonai börtönbe, ahol úgy megkínózták, hogy egyetlen éjszaka megöszült.

Hogy mindenki lássa, mit jelentett Békeffi, milyen ellensége volt a nácioknak, álljon itt egy kis tréfája abból az időből. Szavai mindig céba találtak, s ezekhez a gúnyos tatlán magyarok lemeszárálásához, bitófákhoz, barbár mondatokhoz a vitriol is csak enyhe mázaszörp volt. Békeffi szavát egy ország népe várta, mint a kinyilatkoztatást: hitt, bízott benne és szájról-szájra terjesztette.

Békeffi kijön a függöny

Irtá: SZÉKELY IMRE (Toronto)

el. Ize-g-mozog, hol oldalt néz, hol a zsinórpadlásra, majd a közönségre veti a tekintetét és jóslatszerűen megszólal: „Ne féljenek, fel fogják húzni...” Falrengőt taps, hiszen az ország nagyobb felének a kívánságát mondotta el... Békeffit halálra itélték, de Horthy tekintélye még akkor elég volt arra, hogy barátját, szórakoztatóját megmentse a bitófától. Az ítéletet életfogytig tartó fegyházra „könnyítették...”

A németek első dolga volt Békeffit Dachaubá deportálni, mert a pusztá jelenlétének az ereje áttörte a börtön falait s gyújtó, robbantó szellemisége még így, hidegre téve is, tudott lázítani. Mégis életben maradt. Leleke történetül, teste azon ban betegesen került ki a náci pokolból. Az amerikaiak Davaosba, a tüdőbetegnek Mekká-jába vitték gyógyulni. Már lábadozott, mikor

Következett Hollywood, Los-Angeles. A filmmel szerezte volna elhelyezkedni. De részvéltenségek, közöny, keserítette meg az életét.

Megszólal néha a német lelkiismeret is

A VAROSI KÖZLEKEDÉS SÜLYOS PROBLÉMÁT JELENT mindenütt, ahol az életnivó emelkedése folytán a járművek gyorsabban szaporodnak, mint ahogyan a város terjeszkedett, azaz, szinte minden nyugati országban. Bár túlzás lenne azt hinni, hogy a kapitalista jótételekben élő polgár egyetlen problémája, hogy hol parkirozza kocsiját, kétség-telen, hogy a nagy városok életét megmérgezik a közlekedési kérdések.

Annál sajnálatraméltóbb, hogy az európai fővárosoknak a közeljövőben, ha minden jól megy, le kell mondaniok annak az embernek a szolgáltatásról, aki Berlin, Róma, Zürich, Hágga, Basel, Athén és Ankarára közlekedését tervezte és megoldotta. Dr. Kurt Leibbrand — ha van a földön igazság — az elkövetkező éveket nem a zürichi technikai főiskola tanári katedráján, hanem egy német börtön fenekén fogja folytatni.

„Európa legnagyobb közlekedési szakértője” ellen, már több, mint két évvel ezelőtt feljelentést tettek a berlini dokumentációs központ amerikai munkatársai, mert olyan adatok nyomára bukkantak, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy a neves professzor lelkiismeretét sulyos bűnök terhelik. Hogy a német igazságszolgáltatásban nincs még minden rendben, azt bizonyítja a hosszú huzavona, amely után a hatóságok végre rászánták magukat, hogy a tanárt letartóztassák. Nem hosszú időre: 250.000 márka óvadék ellenében szabadlábra helyezték, hetenkinti rendőrségi jelentésekre kötelezve. Leibbrand ma Stuttgartban várja tárgyalását.

Milyen bűnök terhelik a tudóst? Miért csinálnak olyan nagy esetet belőle, hogy állitogal huzsonhat embert megölt, amikor ezer szeres tömeggyilkosok már régen szabadlábra kerültek amnesztiával, vagy még nem is bűnhődtek? A válassz egyszerű és nyilvánvaló: Leibbrand nem zsídók, lengyeleket, szerbeket, vagy oroszokat végzett ki, hanem a nyugati közösséghhez tartozó Olaszország polgárait.

Kurt Leibbrand mérnök a háború vége felé, Dél-Franciaországban egy olasz munkaszolgálatosokból álló országot vezényelt. Az amerikai csapatok közeledésekor — a mérnök állítása szerint — az olaszok kijelentették, hogy nem haj-

Korda Sándor irt neki és meghívta magához Londonba. Békeffi elutasított Korda-át, aki a barát szereteteivel fogadta:

— Nézd, Lacikám, — monda, — mivel egy kukkot sem tudsz angolul, adok neked heti 100 fontot, később, ha már beszélsz is valamit, szerepekre is szerződtettek. Nálam megmaradhatsz életed végéig... Korda állta a szavát, három évig fizette a szerződést.

Békeffi azonban nyilvánosságra, színpadra vágyott és ezért feláldozta a kényelmet biztosító árát és áttelepült New Yorkba.

Ott fejedelmi fogadtatásban részesült: több mint 4000 ember várta a kikötőben; diadalmenetben vitték a szállására. Első fel-lépésére megtelt a Barbi-zon Plaza színházterme és külön 400 pótszéket kellett berakni.

Következett Hollywood, Los-Angeles. A filmmel szerezte volna elhelyezkedni. De részvéltenségek, közöny, keserítette meg az életét.

landók „weiter mitmachen” a németekkel. A főhadnagy (Leibbrand) ekkor parancsot adott katonáinak, hogy az erdei tisztásan falatozó olaszokat, lesből gépfegyverezze ki. A sortűz után huzsonhat holttest és öt sulyos sebesült maradt a helyszínen.

A professzor tagadja a vádat. Nem azt, hogy le-lövéldözötték a munkaszolga-latosokat, hanem azt, hogy ez az ő ötlete lett volna. Tudjuk, ugy-e, mi a hely-zet: parancsot teljesített. Mint Eichmann.

De ez még nem minden. Leibbrand nem csupán parancsot teljesített, de utasításait helytelenül hajtoták végre. Igaz, ő közölte katonáival, hogy az olaszokat ki kell végezni, de esse ágában sem volt, hogy ilyen alávaló módon hajtsák végre a parancsot. „Ebben a disznóságban” — mondja a városrendező a sajtónak — „én nem vettem részt. Legyenek róla meggyőződve, ha a helyszínen vagyok, a katonai törvényeknek megfelelő, szabályos kivégzésre került volna sor”.

Rend a lelke mindennek.

A NÜRNBERGI ITELETEK SOHASEM VOLTAK NÉPSZERŰEK Németországban és ebből senki sem csinál titkot. Hogy ne legyen ok a haragra, amerikaiak és németek kerültek a témát, amikor összejönnek. A „Nürnbergi ítélet” című film berlini világbemutatója, éppen ezért, olyan bátor politikai tett volt, amilyen bátor, becsület-es és szökimondó az egész film.

Vannak azonban estek, amikor szívesen történik hivatkozás a szövetséges megszállók bírskoására. Különösen szívesen hivatkoznak ezekre az ítéletekre Schleswig-Holstein szövetségi állam igazságügyi hatóságai, midőn német, vagy külföldi újságírók megkérdik tőük, miért tekintik ezt az államot a náci- legfőbb menedékhelynek és miért vádolják, különö-sen az igazságszolgáltatá-rumot azzal, hogy kesztyűs kézzel bánik a volt náci bírakkal és ügyészekkel.

Amikor az igazságügy-miniszternek szegeztek a kérdést: mi van a náci-kkal — latinul válaszol: „Ne bis in idem”. Ami annyit jelent, hogy senkit sem lehet egy bűncselekményért kétszer elítélni.

A klasszikus jogelv furcsa módon nyer itt alkalmazást, kikötötték, hogy a

Senki sem vett tudomást róla, még a magyar származású művészek sem segítettek. Ilyen körülmények között nem csoda, hogy elvesztette a kedvét s telje sen letörve, „állást” vállalt. A felesége főzött, ő pedig inaskodott, autót vezetett, füvet nyírt, hasznosította magát a ház körül.

Barátai később meghívták Torontóba. Keserűen, csalódottan érkezett meg, de tele volt munkakedvvel; élni akarta az életet. Hét hónapi maradt ott. Egy demokratikus klubot akart csinálni, de ez a terve sem sikerült. Mindössze azt érte el, hogy itt jelent meg utolsó munkája: „A Száműzött Pódium”... Azonban már ez sem jelentett anyagi sikert. Az utolsó időben valóságilag tengődött. Néha meglátogattott. Volt egy kis vendéglőm, szívesen hívtam meg vacsorára. Így következett el 1955 karácsonya. Egyedüli látogatója én voltam, más senki nem nyitott rá ajtót. Ideje volt hát elgondolkozni könyvé- nek ajánlósorain, ami egy-

német bíróságoknak nem szabad hozzányulniok olyan ügyekhez, amelyeket ők már egyszer letárgyaltak. A kikötésnek az volt a célja, hogy megakadályozza a nem egészen megbízható német bírakat abban, hogy újra tárgyalják náci ügyeket és esetleg enyhébb ítélettel, vagy felmentéssel kivonják a bűnöket a megérdemelt büntetés alól.

Csakhogy Schleswig-Holsteinben éppen az ellenkezőjére használják fel a rend delkezet. Ismeretes, hogy az Egyesült Államokban az amnesztiarendelekek rendkívül nagylelkűek. Ezeket a törvényeket alkalmazták a háborús bűnöskére is, megfeltevést rőla, hogy azok nem ilyen esetekre készültk. Ennek tulajdonítható, hogy ma már valamennyi szabadlábon van. Jó. Ne legyünk vérszomjasak. Nyugodjunk bele, hogy Hessen kívül ma már senki sincs rács mögött, azok közül, akik... hiszen tudjuk.

Az azonban megint más kérdés, hogy például Schlesgelberger, Hitler volt államtitkára, aki döntő szerepet játszott minden náci törvény megszerkesztésében és akit Nürnbergben életfogytiglani fegyházra ítélték, Schleswig-Holsteinben nyugdíjat kapott — államtitkari nyugdíjat.

Az amnesztiával szabadult Schlesgelberger ellen fejedelmi eljárást folytattak le. Keresztülesett a náciitanítási eljárás. A szövetségi kormány belügy-minisztériuma, amelyől adatokat kértek az államtitkár multjára vonatkozólag, azt válaszolta, hogy „nem ismeretesek olyan tények, amelyek fejedelmi eljárást indokolnának”.

Ezekután mi maradt hátra? Schlesgelbergert a szolgálatba visszavenni, az ötödik fizetési csoportba sorolni és — még szép — nyugdíjazni.

Természetesen, a dolog nem maradt ennyiben. A német sajtót ma nem Goebbel irányítja és nem lehetett megakadályozni, hogy írtózatot botrányt csapjanak az ügy körül. Ez mit sem változtat azon a tényen, hogy vannak még olyan magasrangú német közhivatalnokok, akik nyugdíjat ítétek meg egy embernek azon tettei- kenységéért, amelynek következménye százezrek törvénytelen legyilkolása volt.

AZOK KÖZÜTT, AKIK KÉZFELÉMLELÉSSEL SZA VAZTAK, 1961. januárjában, a kieli parlamentben

Jászai Mari idézet: „Kétféle ember érdemi meg az ember nevet: a művészek és a rajongók...”

Könyvből idézzük az alábbi megrázó, de egyben nagyon jellemző sorokat: „Az Idő nevű kegyetlen és pedáns tisztogató, néha rövid néhány év alatt lemosa az emigránszt az élet táblájáról. Vagy kimossa belőle a multat, a reményeket, az álmokat és igen sokszor a meggyőződést is.”

Karácsonyi, keserű hangulatában csinálta ezt a kis tréfát: „A gazdag emberek szívják a nagy, karvastagságú Havanna-szi-vart, mégis a szegény ember pusztul el nikotin-mérgezésben...”

Utolsó vágyként emlegette, hogy ellátogat Izrá- elbe, Oda megyék — mondta, — mert ott van az én igazi közönségem... Nem tudom, hogy ez az utolsó kívánsága miért nem teljesült?

A német jóvátétel mentette meg az életnek. Egy-két évre nyugalmat, anyagi biztonságot nyújtott ez a szomorú váródj...

Ez év januárjában az Idő nevű tisztogató őt is lemosa az élet táblájáról. Pótolhatatlan űr maradt utána.

(Schleswig-Holstein állam képviselőháza) egy határozatot, amely tiltakozik a német sajtóban és közvéleményben elterjedt nézet ellen, mintha Schleswig-Holstein a náci bűnöskök menedékhelyé vált volna (egy-bek között, mert Schlesgelbergernek menedéket adott), volt egy honatyá, aki magasabbra emelte a kezét, mint bárki más. Jobbkezőnek felemelésében, egyébként is nagy gyakorlata volt: Heinz Reine-fahrt, kieli képviselő és Westerland polgármestere, tizenhárom éven át szolgált az SS-nél és nem, mint holmi közkatona: tábornok rangja volt.

A tábornok, akit, midőn parlamenti mentességi jogá nak felemelését kérték végül is (mégint csak a sajtó és közvélemény nyomásá-ra), így vett védelmébe a „Deutsche Einheit”. Több bátorságról tett tanúságot, mint némelyek, akik ma ellenállási hőstetteikkal hengegnek — olyan SS egy-séget vezérelt, amely még ma is sokaknak visszatér lidéres álmaiban: ukrán emigránsokból rekrutáló-dott önkéntes csapatokat. Ezek voltak a legbuzgóbbak a kivégzéseknél, rablásoknál és részegségükben néha olyan messze mentek, hogy lengyel nők helyett tévedésből német tisztjeik feleségeit erőszakolták meg.

Tizenhat évnek kellett elteltetnie, hogy Reinefarth volt parlamenti képviselőből és polgármesterből háborús bűnös váljék. A tábornok, aki ezt jelentette a főhadiszállásra: „Mit csináljak a foglyokkal? Több a lengyel, mint amennyi löszem van. Nincs elég, hogy mindet elintézzem” — egy-bek között, felelés a var-sói felkelés leverése után elrendelt tömegkivégzése-ért.

Mennyi cinrosságra, ma-gas helyen való kapcsolata-ra, opportunizmusra volt szükség, hogy Leibbrand, Schlesgelberger vagy Reine-farth sorsa tizenhat éven át úgy alakuljon, ahogy alakult?!

Valamennyit németek lep lezték le, németek követelték, hogy elnyerjék méltó büntetésüket és németek helyezték működésbe az igazságszolgáltatás gépezetét. Németországnak van lelki- ismerete és megérdemli, hogy tudomásul vegyék ezt.

Ami azonban nem feleltetheti el velünk sem a multat, sem azokat, akik még ma is bukkálnak, sem azokat, akik bujtatták őket. LANG LASZLO

HETI FILMLEVÉL

L'ITALIANNE ET L'AMOUR — CHEN MOZI

(Az olasz nő és a szerelem)

Tavaly hatalmas sikerrel mutatták be Izraelben is „A francia nő és a szerelem” című keretfilmet, amelyben hét kitűnő francia rendező egy-egy jelenettel szerepelt. Ugy látszik, az olaszok megirigyelték a francia filmművészetet és sikeres alkotásait és elkészítették ugyanennek a filmnek a technikai keretében és mondanivalójában a követeléseivel a maguk filmjét az olasz nőről és a szerelemről.

Számos jelenet sorakozik egymás után, valamilyen más-más problémát tárgyal, de mindegyiknek a középpontjában a szerelmes olasz nő áll, aki a szere-

lem nagy harcában mindenkor a vesztes fél. Fájóan realista mű ez, minden kockája a valóságot leleli és ez a valóság kiábrándító. A film alkotója pesszimista, ismeri az élet sokrétűségét és mélysegesen együttérző azokkal, akik megaláztatnak, akiket becsapnak és kigúnyolnak.

Ez a film korántsem olyan szórakoztató, olyan szellemes és fordulatos, mint francia elődje volt, de sokszor elgondolkotatóbb. A néző feldúltan hagyja el a termet és úgy érzi, hogy megint közelebb jutott az élet mélységeihez és megértőbb lett az emberi szenvedés iránt.

BRINK OF LIFE —

MAXIM MOZI

(Az élet küszöbén)

Most már a nyolcadik Ingmar Bergman filmet mutatták be Izraelben. Fél óva óta a nyolcadikat. Végláthatatlanul árad, hőmpolyog felénk a svéd csodarendező életműve, megismerjük, végleges áttekinthetést kapunk képességeiről, mondanivalójáról, művészi törekvéseiről. Nem kevesebbet akar, mint feleletet adni a lét nagy kérdéseire. Legalábbis ábrázolni akarja az emberiséget órák óta foglalkoztató elvont problémákat. Történetesen, líkűtök elvontsággal akar elénk állítani filozófiai gondolatokat.

Nem alkuszik, nem pepecsel. Nem ismer társadalmi problémákat, emberi kapcsolatok szövevényét, viszszaszás helyzetekből adódó konfliktusokat. Csak a véges nagy kérdéseket, az élet és halál kérdéseit. Egyik filmjében a mágia erejével ismert meg, a másikban a halállal, egy harmadikban az erőszakkal, majd a férfihivatás a témája, utána meg a szerelmé, most pedig a születés nagy misztériumát veszi bonckés alá.

A filmnek három asszony a hőse, mindhárom születés előtt áll. Az egyik elvetél, önmaga fordul magzata ellen, mert érzi, hogy férje nem szereti, a másik halott gyermeket szül, a harmadik pedig leányanya, aki a társadalom minden szigorját vállalja, hogy életre hozza gyermekét. Az egész film egy kórházi szobában játszódik le. Scha, egyetlen percre nem hozza ki a cselekményt a rendező a kórházi szobából és ezt abból a megfontolásból teszi, nehogy elvonja a fi-

gyelmet az egyetlen, az általa most tárgyalt kérdéstől, a születés nagy csodájától. Kétségtelen, hogy a figurák megteremtése és a probléma tárgyalása művészi fokon történik és egy-egy jelenet markáns hatást gyakorol a nézőre. Csak éppen olykor az az érzése az embernek, hogy kultúr-filmét szemlél, olyan részletes, körültekintő és szakszerű a szülés és kisérő jelenségei. Minden tünet, mely a szülést előzi meg, történetesen megelevenedik és beavatottan a néző elé tárul. Ingmar Bergman rendezői koncepciójához tartozik, hogy minden filmjének van egy hosszantartó jelenete, amely az alkotás kupoláját képezi. A „Szülésség forrása”-ban ez a jelenet a megerőszkölés, a „Hetedik pecsét”-ben a nagy körmenet, „Az arc” című filmben a mágnus előadása. A fenti film legnagyobb súlyosabb jelenete egy szülés, melynek minden fázisa látható és csak a fényképezés technikája áll a rendező segítségére, hogy visszatartsa a naturalizmus teljességétől.

Ingmar Bergman minden művében sok rusztikusság és határozott naturalista tünet fedezhető fel. Ebben az alkotásban minden eddigig felülmutat és a naturalizmus sok visszataszító, borzolóan durva megelevenítésétől sem riad vissza. A naturalizmus túlhaldott műfaj, de Ingmar Bergman rendkívül igényességére jellemző, hogy felemeli, kiszajátítja, hiszen ha Shakespeare fegyvertárában fellelhető, miért kellene neki nélkülöznie, az magától a brit óriás reinkarnációjának tekinteti?

Milyen sajnálatos, hogy hiába veszi sorra Ingmar Bergman a lét nagy kérdéseit és hiába is kísérel meg azok ábrázolását, mégsem viszi közelebb az emberisé-

MAI TITKÁRNOK

Főnök: Kisasszony, magának itt kellett volna lennie reggel 9 rakor!

Titkárnő: Miért? Történt valami érdekes?

OLVASSA MINDEN

SZERDAI
SZÁMUNK 5-İK OLDALÁN

„Mi ujság a filmvilágban”
EGESZ OLDALAS ROVATUNKAT

get a nagy kérdések megértéséhez. Nem tudunk többet sem a halál, sem a születés, sem a szerelem, sem a mágia örök titkairól. Hiába áll elénk egy lobogó sörényű nagytehetségű alkotó és dobpergés, harsonaszó mellett toboroz sátrába, hogy nézzük meg művét, mit is alkotott, miképpen kívánt feleletet adni arra, amire nem jöhet mar embertől válasz.

Ez a film nem tartozik a mesterrendező legjobb alkotásai közé, de lehet, hogy régebbi műve, mint azok a nagysikerű és nagyhatású filmjei, melyek az értő nézősereg oly egyöntetű elismerését érdemelték ki. A fenti film azért nem tud elég hatást gyakorolni a nézőre, mert a rendező nem alkudott meg, nem vette figyelembe a közönség teherbíró képességét, beidegződését, megszokottságát. Oldottabb, a játék több elemét tartalmazó filmek látványát szokta meg a néző és nem szívesen veszi, ha egyetlen kérdésre koncentrálat az alkotó és tömény állapotban adagol. Lehet, hogy a naturalista jelenségek viszont, ha nem is az értő közönség, de a szélesebb rétegek részére gyakorolnak vonzást és ezért ez az alkotás is hosszú ideig műsoron tartott darabja lesz a mozinak.

z. d. kaptam, és feleségem kü-

Négyszáz példány kelt el a női élőlújságból

Valóban ujság és tényleg élő volt a női élőlújság, amelyet négyszáz fónyi, mindkét nembeli közönség tapsolt végig a tel-avivi HOH-ban. Derűs, hangvételű volt az est, de helyes arányban épültek be a műsorba a komoly, meggyőző könnyekig megható pillanatok is.

Földi Márton dr. megnyitotta beszéde az élőlújság fejlődését jelezte, majd a főszervező, dr. Weissburg Chájimné másfél hasábnyi programadó cíkkel köszöntötte az olvasót. A munkatársak váltották ezután egymást a mikrofon előtt, s a különféle rovatok egymásutánját versbe-szedett kereskedelmi hirdetések tarkították. Wellis Erzsébet kedves, az üzleti jellegű elkövető színességű előadásában.

Az irodalmi rovat került az élőlújság nomloktérébe: Gács Teri mondta el a szobrászról és szerelméről írott allegorikus novelláját. A képzőművészeti és tárcarovatot egybetördelték, ugyanis Patai Éva a Jeruzsálemben most fölavatott M. Chagall üvegfestmények kapcsán a tegnapi Jeruzsálemét elevenítette fel, ahol még Chagall művészi ablakainál is színesebb volt az élet.

A tárcarovatban Kaczer Ara kapta meg a következő hasábot. Szípközön szellemes írásában körvonala azta egy remete-feleség jogállását.

A divatrovatban feleletet kaptunk egyik égető problémánkra. Princz Joli kifejtette, hogy az új divatvonal szerint a szoknya elől rövidebb, hátul kicsit hosszabb lesz, s a divatszínnek: fekete, zöld és orange.

Lévai Jenő ép és egészséges

A magyar-zsidó vészorszak világhírű kutatója az Uj Kelethez intézett levelében „megcáfolja” saját halálhírét

Néhány nappal ezelőtt Jeruzsálemben az a hír terjedt el, hogy Lévai Jenő, a kiváló író, újságíró és történész, a magyar zsidó katasztrófa avatott szakértője Budapesten elhunyt. Minthogy a hirt semmilyen hivatalos helyről nem értesítették meg, a külügyminisztérium a budapesti izraeli követségtől kért sürgős információt.

Most örömmel közölhetjük, hogy a hír valótlannak bizonyult. Az Uj Kelet szerkesztősége szerdán levelet kapott Lévai Jenőtől, amely 1962 február 6-án kelt Budapesten. Levelében Lévai a következőket írja: „Fél év is eltelt, amióta Izraelben olyan feledhetetlen napokat töltöttem. Azóta sok minden utat megjártam, egyik-másikról úgy emlékszem, lapot is küldtem. Jelen levelem célja elsősorban, hogy szószertint értelemben is „életjele” adjak magamról. Itteni követségi barátaim figyelmeztettek, hogy Izraelben halálhírem terjedt el. Ők ilyen értelmű érdeklődő táviratokat kaptak. Azóta én is már több aggodó levelet z. d. kaptam, és feleségem kü-

lönösen ottani barátainktól, mondván, hogy „a rádióban hallották”. A magyarázatot még nem tudom: az izraeli rádió mondta volna be, vagy a budapesti értették volna félre. Nem vagyok babonás ember és ezért nem hiszem, hogy „hosszú életet lenne csak azért mert halálhíremet költik”. Ez nem is az első eset, mert Jacques Sabille Párisban már könyvében is megírta, hogy „az elhunyt” Lévai írta meg először Wallenberg történetét.

A bevezető után Lévai levelét így folytatta: „Egyelőre egészségesen és igen szorgalmasan dolgozom. Minden más munkámat lemondtam: magyar és berlini rádiót, televíziót, stb. és kizárólag egynek szentelem minden erőmet: az Izraelben, a tárgyaláson és a Jád Vásem remek könyvtárában és okmánytárában szerzett hatalmas anyagot dolgozom fel. Két könyvem készül: 1. A magyar antiszemizmus története. 2. A magyarországi zsidóság szenvedései Horthy ne gyedszázados uralma alatt. (1919—1945.) Azt hiszem, hátralévő életemre elegendő munka ez. Hiszen április 26-án, ha megérni engedik izraeli barátaim, 70 éves leszek, és ez egyben 50 éves írói és hírlapírói jubileumomat is jelentené. Mondom, egészségesen, telve munkakedvvel dolgozom. Kérem tehát, cáfolják meg a kőszá híreket.”

MI, NŐK

színmű 3 felvonásban

ANNY LITON

közismert művésznővel.

JAHUD, február 16., péntek, Jahud, 8.30-kor

TEL-AVIV, febr. 17., szombat, ZOA 6.30 és 9-kor.

HERZLIA, febr. 19., hétfő, Hájchál, 8.30

LUDD, febr. 20., kedd

NATANJA, febr. 21., szerda, Sáron

RAMAT-GAN, febr. 22., csütörtök, Rámá.

CHEDERA, febr. 23., péntek, Chof.

TEL-AVIV, febr. 24., szombat, ZOA, 6.30, 9-kor.

Benedek Pál

LICA ABRAMOVI CI AVRON

bemutatja:

Lamir ále zingen!

jiddis revüt

Szombat,

febr. 24.
két előadás
6.30 és 9.15

Hétfő
febr. 26.
8.30

Te!-Aviv
Mugrábi

Vasárnap
febr. 25.
KIRJÁT ONO
Or-On

Kedd
febr. 27.
HERZLIA
Tiferet

Szerda
febr. 28.
RÁMLE
Ajálon

Csütörtök
márc. 1.
NATANJA
Sáron

Péntek
márc. 2.
NAHARIA
Galil

Szombat
márc. 3.
RAMAT-GAN
Rámá

APRÓHIRDETÉSEK

ADÁS - VÉTEL

Ingym EKSZER-beesítés
VADNAI Óras-ékszerész
vétel-eladás
Kulcs K Ö L Ö S Ö N-ostály
Tel-Aviv, ALLENBY-U. 72.

VARROGEP KÖZPONT. Fordítómunkák, varrások, feladatok, csapok - kedvező feltételekkel. (Magyarul beszélünk.) - Tel-Aviv: Béth Lechem 8. (King George-nál). Telefon 65232.

AMÉRIKAI FRIGIDÁIREK (Pierce, General Motors) családok. 61 év teljes garanciával, mesterséges áramon, kedvező feltételekkel. - Magyarul beszélünk. - Kiruv Aviv, Tel-Aviv, King George 29.

Megvételre keressék: 60-100-as mosógépet. Cím: Hartmann, Natania, Ben Clon 11/10.

VESSZÜNK EZÜSTTARGYAKAT magas áron! „Sakum”, T. A. Nachlat Benjamín 8.

BUTOR ALKALMI VÉTELEK: hálószoba, négyajtós szekrénytel: 475.- fűtő; ruhaszekrények: két ajtó: 50.-tól, 3-ajtós: 100.-tól. Kombinált búfélé: 75.-tól, fotelek: 40.-tól, könyvványok: 50.-tól. Wagenberg, Tel-Aviv, Rambam 8.

RADÍOKÉSZÜLEKET, gramofont cserélünk, régít újra. „Kivir Aviv”, Tel-Aviv, King George 29.

KÜLONFELE

MÚFOGORT javított legelőszobán, 30 perc alatt, garanciával, a legújabb módszerrel. Tel-Aviv, Keren Majemet huszonkilenc. Ben Jehuda sarok.

HIRDETÉSEK az Új Kelet és az összes luréll és külföldi újságok részére eredeti árakon felvétel: Gershon Ben, Tel-Aviv, Allenby-út 51. Telefon 62810.

MÚFOGORT javított legelőszobán, 30 perc alatt, garanciával, a legújabb módszerrel. Tel-Aviv, Keren Majemet huszonkilenc. Ben Jehuda sarok.

A. ZUCKERMANN FOGASZATI LABORATORIUM, expressz javítások Mú 6ra alatt. T. A., King George 2, telefon 62429.

VILLANYBOILEREK, vízvezetékcsatlakozások, garanciával. Gyenes, Tel-Aviv, Sheinkin 61. Tel. 67080.

JÓLSZABOTT ÖLTÖNY, elegáns kosztüm készítés INDIG D. szabóságánál. Tel-Aviv, Allenby 21. 1. (Mugribánál).

Levelezés ♦ Házasság

„ZENITH” iroda gyors, megbízható, diszkrét. Jó partik minden kategóriából, turisták és vállalkozók is. Tel-Aviv, Geula 47.

„FORTUNA” házasságközvetítő iroda, Haifa, Pevner 13. Telefon: 2495.

Amerikai HÁZASSÁGKÖZVETÍTŐ Iroda. Fiatál orvosok, nők, férfiak, akadémiások. - Közvetítés a gyermekek tudta nélkül. Ovadia Miller, T.A., Jehuda Hátévi 139.

Egyedülálló asszony, lakással, szerény nyugdíjjal, férjhezmenne fiomlelkű, meghittéssel bíró férfire. 58-65-ig. - „No 5087”. Gershon Ben hirdetőiroda, T. A., Allenby 31.

50-es, kulturált, közepmagas, egyedülálló libucnyik nősléne. 48-ig. Jidda, vagy héber nyelvtudás szükséges. „No 5087”. részere, Gershon Ben hirdetőiroda, Tel-Aviv, Allenby 31.

JÓLKÉPES SPAROS megismerkedne házasság céljából szombat-tartó lánnyal vagy özvegyasszonnyal. 49-ig. „Tavaszi” jellegre a jeruzsálemi flóklidobba, Javec 7.

„DISZKRÉCIO” haifal házasságközvetítő iroda ajánl: ittélvő milliomos turistát, minden kategóriához tartozó férfiakat, asszonyokat, lányokat. Fogadás dél-utánoként. Moria 115/2.

IGEN GAZDAG, művelte, 21-22 é. vallásos lányok, nagy hozományval; 55 é. textilyáros: 57 é. képzészetülő; 48 é. üzleti-é. képzészetülő. „Exclusive” házasságközvetítő iroda, Tel-Aviv, Ben Jehuda 11.

A BNÉ HERZL KÖZLEMENEI

Dr. Hermann Dezső előadása február 19-én, hétfőn este 7:30 órakor: „Demokrácia Oroszországban” című előadás. „Paiga” szálló nagyszalonban, Allenby 2. sz. 2. sz.

Dr. Hermann Dezső előadását a Bné Herzhben ünnepli programot jelentenek: tudása és a világ eseményeiben való jártassága úgy a belső, mint a külső világon nagy érdeklődésre tarthatnak számot. - Ebben az előadásban dr. Hermann Dezső a jelenlegi oroszországi viszonyok háttérét világítja meg. - Vendégeket szívesen látunk.

Kirándulásunk Hátába meg- felelő számu jelentkező esetén - február 27. és 28-án. Résztvételi díj személyenként 18.- IL, amely összegben a háltóhely költsége nem foglaltatik. Hátóhelyekről gondoskodunk. Jelentkezés: Heiden útletben, Allenby 96. és Lombard Tiferet (Rajna), Rothschild 31., valamint hétfői klubnapunkon a titkárságnál.

Miklós Marcell előadása: „A zsidóság két átka” február 26-án.

Gyors szakmai kiképzés:

hölgyfodrászat, pedikúra - manikűr a közismert EVA fodrászno vezetésével.

„DIANA” szalon, Tel-Aviv, Reines-u. 1. (Kikar Dizengoff-sarok). - Telefon: 26096.

ALLÁS DOGLALKOZÁS

FIATAL, INTELLIGENS, ügyes- kezű nő fejmanál állandó alkalmazásra keresek. - Ajánlközt: Tel-Aviv, P. O. B. 11221, „Ipar” jellegre kérek.

KERESÜNK ÜVEG-CSISZOLÓT

TÜKÖRGYARBA *
Ajánlközt: 8928 száma- ra, Gershon Ben hirdető- irodába, T. A., Allenby 51. sz.

CIPŐFELSŐRÉZ KÉSZÍTÉSÉH

felveszünk tűző - ragasztó, kivágó. - Tihanyi Slomo, Tel-Aviv, Chajim Vital-u. 17.

ASZTALOSZEM keres azonnalra két gépi munkást. Nagaria Welsz, Tel-Aviv, Hageser-u. 28.

ALLÁST KERES: szép tenor- hangú kántor, kitudó tora-olvasó és egyben baromfi-metsző. Recho- vot, Achád Háam-u. 4. Szejtrik, „Kor 43” jellegre.

ÓRASZEGEDET, önálló kismun- kást keresünk magas százalékra, vagy fixre, azonnali belépésre. - Komplettszerszám és forgatva áll rendelkezésre. Kitudó engesz- tenca. Perely, Tibériás, Rascot- tér. Telefon: 20-242.

PEDIKÜRÖS (nőt), elsőrendű munkaszakértőt keresünk telavivi főút- vonalon - pedikűrrel bővítlő - üzembe. „Diszkreció 2871” jel- legre, Dachaf, Tel-Aviv, Dizengoff 116.

VASALONÓT KERESÜNK

konfekcióhoz. Tel-Aviv, POB 2397

KÖZMETIKA

VEGLEGES SZÉRELVAVOLITAS, teljes garanciával aroról, karról, kézről a legújabb villanygépekkel. „Oradin”, T.A., Ben Jehuda 233. Telefon: 41883.

Könyvek - Könyvtárak

10 ES ÚJ KÖNYVEKET olvashat Hartstein (ezelött Jámhor) költészkönyvtáról. T.A., Allenby 34. sz. udvarban. - Könyveket a legmagasabb áron veszek.

BESZERZÉS

FÉRFIÖLTÖNYT, KÖSZTUMOT (szalammunka) készít INDIG A. Jaffa, Báál Sém Tov 29. Autó- busz: 43. 7.

OKTATÁS

NÉMET, FRANCIA nyelvtanárt ad tanárnő. - Vállal: forlást, másolást (saját írógépe van), esetleg idősebb személynek, vagy betegnek felolvasást. Tauszka, Cholom, Jeszi Cohen-u. 90.

KERESÉS

TANUKAT keresek, akikkel 1944 májusban Auschwitz „C” léger, 31-es blok, onnan Stuthoff, Nagesthal, Trunz, stb., páncélgádról kntünk, hosszú gyaloglás után Kokoshinban szabadultunk április hónapban. (Lux Fáni) Schwartz Fáni, Naharia, Amidar 47/2.

TANUKAT keresek 1944 március- től júniusig Celdómlák, János- háza és Keszeg munkatáborokból. Deutsch Miklós, Tibériás, Sikun Dálet 842.

KOHN EDITET (Debora), Lo- soneról, születe Kohn József és Hoffmann Julia (vendéglátó) volt) keresik unokatestvérrel, Kohn Ilona és Béla, Stockholmól. Válaszokat: Grünhut, Haifa, Hátisbi 16. sz.

LENKE MANÓ volt lugosi 6- rabbit és EPSTEIN MARTON volt lugosi kereskedőt keresem. Aki tud róluk, vagy Izráéli cím- lüket ismeri, kérem közölje Haifa, POB. 4266. címre. Lörinzi (Lewy) László.

102/14 MUSZOS bajtársakat ke- resek kölcsönös igazolásra: 1942 őszén Eszák-Komárom, Mátyas- föld, Sasalom, 1944 őszén Ber- gen-Belsen, felszabadulásig. - Sonnenschein Mihály, Ejn Ajálá.

BEREGSZASZIAK! Kahan Wolf és Brancera Rószl lányát (érje neve ismeretlen, 1939-ben férje- zett, keresi Tabak Lázár Szejtről (Belgium). Aki tud róla, kö- zölje: Dávidovits, Haifa, David Pinsky 39. Tel. 83138.

Rikkancsok világnézeti háborúja

Páris (Reuter). Eredeti verekedés színhelye volt tegnap a francia főváros San-Vest munkásnegyede, ahol a kommunisták és a trockista újságírók támadták egymásra. - A L'Humanité című kommuni- sta lap rikkancsai meg akarták akadályozni, hogy a kommunista vezetés alatt álló munkásfederáció trockista szekciójának újsá- gírói terjessék a trockis- ták röpiratát. A szovált- tás csakhamar tetleges- séggé vált és a két tábor emberei minden kezük- ügyébe akadó holmit fegy- veril használva „indíták támadásra” és többek kö- zött személadákat boritot- tak egymásra. Mire azon- ban a rendőrség kiérke- zett, mindkét tábor nyom- talanul eltűnt.

HAMETAVECH

A. DRORI, BNÉ-BRAK Sderot Rabbí Tarfon 2, Rabbí Akiba-utca sarok. Telefon: 74846.

ELADOK BN-BRAK központja- ban luxuslakások: 3 szobás, triszollal, 27.000.-; 2 1/2 szo- bás 20.000.- kp., 2000.- jel- zálog; kettő-szobás 16.500.-; 3-szobás, nem vallásos kör- nyéken 17.500.- kp., 1.500.- jelzálog; szoba - komplet 10.000.- kp., 2000.- jelzálog. KIADÓ: 2-szobás, oszlopokon, 5.000.-.

LAKAS-BERLET

LAKASOK: vétel, eladás, kölcsön. Üzletiügyletek. Existenci- ák: Weinberger köztetvítő iroda, Tel-Aviv, Merkász Báál Melché 42 sz. Tel. 64923.

LAKAS, CZELETHELYISÉG a kös- lomsert „EXPRESS” iroda útján, Tel-Aviv, Merkász Báál Melché 5. sz. Telefon 65276 (10-1. 4-6)

LAKASAT bérbeadás, eladja gyors- an és kedvezően Münz Ellenberg és Tsa útján. Tel-Aviv, Javne 34. Tel. 62514 „Maldan”.

BUTOROZOTT SZOBA KIADÓ. Herskovits, Cholom, Mifde, Dub- nov 1. (D. u. 4 órától.)

KÜLSZENZERT 2 szobás komplet, terasz, front. Oshora. Tel-Aviv, Ussiskin u. 6. Oshora- goff vége - kiállítás terület.)

PEFACH-TIKVAN 2 szobás, hallos lakás alkalmi áron eladó. Azonnal beköltözhető. „Dachaf” Pefach-Tikva, Montefiore 13.

HAIFAI APRÓHIRDETÉSEK

PERZSA- és BELFÖLDI SZO- NYEGEK, Mészékelt árak. Jacob Ezra, Haifa, Khayat-u. 6., tele- fon: 3238.

ESKÜVÖRE, BAR-MICVARA, összejövetelekre szép 700 2000- kölcsonöz Slinger, Haifa, Geula 49.

HALLÓKÉSZÜLÉK (Zenith) 1962 legújabb modellei

F. ROSEN, Haifa Hánevim 26. Tel. 65068

Betegség miatt az üzlet három hétig zárva

NOI SZABÓSÁGHOZ fiatal varró- lányt felvesz: Weisz, Kirját-Blauk, Sderot Háamákim 13/III.

KARPITOS MUNKAST keresünk állandó munkára. Haifa, Balfour u. 13.

Veszünk

- modern fényképezőgépet, hozzávaló kellekeltet, to- vábbá mindenféle foto- clikket; jó árakat fizetünk.
- Irattmasolás (kivánságra megvárlható).
- A szép teli napok külön- sen alkalmasak a fény- képezésre. Aki fényképez, gazdagabbá teszi életét.

ELSŐRENDEÜ KISZOLGALONÓT harlsnva, tritkozás anró-üzletbe felvesz: Stempel, Haifa, Nachum Dobrin 3.

FÉNYKÉP RETUSORT (mót) keres Kleinmann foto szalon, Haifa, Jaffa u. 8.

KERESZTREJT VÉNY 946

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16						18			20			21		
22	23		24			25		26		27				
28			29			30		31				32		
		33	34		35		36	37			38	39	40	
41	42		43		44		45			46		47	48	
49				50		51				52				53
54				55				56						57
58				59				60		61				62
		64				65			66	67		68		
		69				70				71		72		
	73					74				75		76		77
						79				80		81		82
83				84	85	86			87					88
89										90				

Vízszintes: 1. Az olyan államterület, amelyet minden oldalról ugyanaz az ide- gen állam vesz körül, pél- dául Monaco. 6. A napok- ban elhunyt francia-zsidó író és történész, akit 1960- ban Páris irodalmi díjjal tüntettek ki, teljes név. 16. Arab fiúnév magánhangzó. 17. Vissza: bádög (ék. hi- ány). 19. Kitudtetsés fele. 20. Állami jövedelem ma- gánhangzó. 21. Egyiptomi isten. 22. Magyar-zsidó író, teljes név. 26. A tapaszalat határan túli, érdekeinkkel fel nem fogható kérdések filozófiája. 28. J.A.I. 29. Ékezettel az uralkodó hely- lyett az országot ideiglene- sen kormányzó személy. 31. Csont-bőr ló. 32. Vissza: éke- zettel a kétélűek családja- ba tartozik. 33. Mikes Ke- llemen monogramja. 35. Vissza: héber képviselő (de- legátus). 36. Csúcspont, csúcs latin eredetű szóval. 38. Testrészt mássalhang- zó. 40. Vérszegénység fele. 41. A nomád népek egyi- ke. 44. Héber fiúnév. 46. Háltóság. 48. Szláv helyes- lés. 49. Átvitt értelemben légvár, délibáb. 51. Sánc. 52. Hamita keveredési ban- tunéger nép Délnyugat-Af- rikában. 54. Két szó: 1) megváltoztat, 2) zamatos trópiai gyümölcs. 56. Min- denféle védekező és táma- dó eszközt megengedő sza- badtilus birkózás. 58. Ékezeteltesítő jó lap a kártyá- ban. 59. Vissza: Angliában elhunyt magyar zsidó film- rendező. 60. Jólait kereszt- neve, ékezet felesleges. 61. Kevert szárvasfajta. 62. Főuri rangröf. 63. Tekint magánhangzótlantul. 64. Hé- ber számértékben a.m.: 80- 300-1-7-6. 65. Angol, me- ghatározott útvonalon közle- kedő gyors járatu nagy utas és áruszállító oceaán- járó hajó, eredeti angol fo- netikával. 67. Magyar író „Futóhomok” stb. 69. Vissza: a legnagyobb proféta (n- s). 70. Mindenki között a legbőlcsebb volt. 72. Svájci fővárosa, 1-2 betű felcserél- ve. 73. Két szó: 1) nagy né- met filozófus, 2) angol író „Via Mala” stb. 75. pia, rövidlátás. 77. Csonthéjú gyümölcs. 78. Hulló csillag. 79. Nagy olasz zeneszerző.

1567-1643. 82. A. C. 83. Vissza: izráéli börtön. 84. Olasz én. 86. ... Angeles, 87. Olasz kikötőváros a sa- lemoi öböl partján. 89. Két szó: 1) arab diktátor, 2) athéni törvényhozó. 90. Mü- kedvelő.

Függöleges: 1. Izráéli bí- ró, a napokban neveztek ki a felsőbbiróság tagjává. 2. A Dodekanesz egyik szig- rete. 3. Az UNO első főtít- kére volt. 4. Német zene- szerző „A bűvész vadász” (N=W), 5. Költői műfaj. 7. Nép héberül. 8. Tagadás. 9. Külföldi. 10. Bála betűi keverve. 11. A gyermekme- sek kedves alakja. 12. Nem szoros. 13. Elbeszélő költé- szet. 14. Hétvégi kirándu- lás, fonetikus. 15. Két szó: 1) francia király, 2) délamériai folyó. 18. Orosz szocialista teoretikus 1856- 1918. 23. Olasz névelő. 24. Ri mássalhangzó. 25. Európai nemzet kezdete. 27. ... t. szöveg idegenül. 30. Izráéli körzet. 34. Betű- vel a végén másolat. 37. A rovarok szövözmestere. 39. Angol író. A fantázia-re- gény mestere. 42. Múszaki katona. 43. Japán bakterio- logus, a pestis bacillusának felfedezője. 45. Szeszesital. 46. ... club. 47. vissza: .. humanum est. 50. Marokkói szabadsághős, a spanyol uralom ellen küz- dönt, teljes név (A=E). 52. Női lakosztály a mohame- dáknál. 53. O.C. 55. Erő- sen mérgező vegyi elem. 56. Bírság, büntetéspenz latin eredetű szóval. 57. Európai félsziget. 60. Gö- rög kikötő és kereskedelmi város Kis-Azsiában. Virág- kora a rendes időszámítás elötti 7-ik században volt. 6-7 betű felcserélve. 64. Fordély, fufang, francia eredetű szóval, fon. 65. Pró- féta. 66. Jeruzsálem egyik negyede. 68. D.B.D. 69. Vissza: ördög. 70. Papi il- leték. 71. Kvuca a gázai övezet északi részével szem- ben. 73. Héber szakasz rész- let. 74. Utánzó első betű. 76. Vissza: ékezetel atko- zó ellentéte. 78. Az ópium készült belőle. 80. Francia menji. 81. Betűvel az elején felvonó. 85. Vissza: skála- hang. 88. Olasz személyes névmás.

NYEREMÉNYKÖNYV

Salomon Mihály: KERESZTYÉN VOLTAM EURÓPÁBAN

A BRIT-RISONIM PURIM-NESEFJE

hagyományos PURIM-NESEFJE ezidén a „Lév Hadar”-ban (a Liberális Párt termé- ben), Hánevim-utca 32. (Herzlia-utca sarok) lesz szombaton, 1962 március 17-én, este 8.30-kor.

Műsor, tánc, meglepetések. Konferál: FREDY DURRA, a közönség kedvence. Jövedeladás naponta d. u. 4-6-ig a Brit Risonim irodájában, Hánevim-utca 32; a Werner kölcsön- könyvtárban, Herzl-u. 36, továbbá az esti pénztárnál.

Haifai mozik műsora:

ARMON — EGY, KETTŐ, HÁROM, NÉGY
EN-DOR — szombat, vas., hétfő
AZ ALARCOS LÁNY
Kedd, szerda, csütörtök
AKIK NEM ISMERTÉK KEGYELMET
ORION — Nappal: péntek, vasárnap
TARZAN, A MAJMKOK KIRÁLYA
Hétfő, kedd — GOBBIA
Szerda, csütörtök
A HIDROBANTÁS ÉJSZAKAJA
Este: — A KOBRA
MIRON — A KÖZELLENSÉG
ACMON — ADA
GAL-OR — Nappal: péntek, vasárnap
A FEKETE BOSSZU
Hétfő, kedd — A FEKETE LOVAG
Szerda, csütörtök — COWBOYOK
Este: — TELEFONGÖRLÖK
MAY — A NURNBERGI ITÉLET
ORAH — TAMY ELSŐ CSÖKJA
AMFITEATRUM — LAZÁDÖ NEMZÉDEK
RON — NAVARRONEI AGYUK

A 943. SZÁMÚ KERESZTREJT VÉNY MEGFEJTÉSE:
Vízszintes: 1. LATABAR. 6. ABRAHÁM STERN. — 22. NEMES OPAL. 26. RASID KUAVA 56. DOLOMITOK 73. GOLEM ARAGON. 78. SELENE. — 79. SKO- LASZTIKA. 89. BABI JAR. OLEIN.

Függöleges: 1. LENGYEL VERA. 2. TIMOSENKO. 15. NYASSZA, KABAROK, 43. DOBROVEN, 52. RONAY 56. DIMONA. 60. KÁROLYI. 64. HALEVI.

REJTVE NYALYAZAT- SZELVÉNY 946

Uj KELET

Név:
Cím:

HIRDESSZEN

AZ UJ KELET - BEN

Ujra indul a küzdelem a pontokért

A labdarugó bajnokság holnap ismét teljes üzemmel indul meg. Mind az NB-1-ben, mind az I-5-ös osztályban valamennyi csapat a pályára lép. Az NB-ben a következő mérkőzések lesznek: Hápoél Tel-Aviv—Hápoél Jeruzsálem, Két olyan csapat, amelyek sikeresen küzdött az őszi félévben, a Hápoél Tel-Aviv 15 pontot gyűjtött és a második helyen áll, a Hápoél Jeruzsálem 13 ponttal a hatodik helyen. Mindkettő jó formában van és nagy küzdelem várható közöttük, amely valószínűleg a telavivi csapat kis arányú győzelmével fog végződni.

Makkabi Petach Tikva—Makkabi Tel-Aviv. Elérkezettünk oda, hogy a Makkabi Tel-Aviv a kiesés ellen küzd. Az a csapat, amelyik az izraeli labdarugas kezdeté óta mindig az élen járt. Ma utolsó előtti, öt pontja van. Ellenfele a Makkabi Petach Tikva 8 pontot szerzett és ezzel a kilencedik helyet foglalja el. Papirforma szerint a Makkabi Petach Tikva győz, de ezuttal talán felébred a Makkabi Tel-Aviv szunnyadó harci szelleme és megszerzi a két pontot.

Hápoél Haifa—Hápoél Petach Tikva. A Hápoél Haifa első helyen áll. Tizenöt pontja van, a Hápoél Petach Tikva, a hatodik-hetedik helyen tizenhárom ponttal. Elég a Hápoél Petach Tikvának a győzelem ahhoz, hogy behozza a Hápoél Haifa előnyét. Vajon megszerzi-e ezt a győzelmet? Mi azt hisszük, hogy nem. A Hápoél Haifa erős csatárossal bír és védelme is kitűnő. A Hápoél Petach Tikva védősora gyenge.

Simson Tel Aviv—Hápoél Tibériás. A papirforma a Tibériás mellett szól. Tizenhárom ponttal az ötödik helyen áll. Simson Tel-Aviv hét ponttal a tizedik, Tibériás csatárosa egyike a legeredményesebbnek, Simsoné vérszegény. Aligha fogja Simson mindkét pontot hazavinni.

Makkabi Natanja—Makkabi Jaffa. A legutolsó a bajnoki sorrendben a Makkabi Natanja, mindössze 3 pontot gyűjtött össze. Ezzel szemben a Makkabi Jaffa a táblázat nyolcadik helyén áll tizenkét ponttal. Kevés a valószínűsége annak, hogy Natanja el tudjon banni Jaffa csapatával, amelyik ezen a héten is győzelmesen játszott a Makkabi Tel Aviv ellen. De futballnál nem lehet tudni.

Bné Jehuda—Makkabi Haifa. A szezon meglepetését a Bné Jehuda szolgáltatta, mely a második-harmadik helyen áll tizenöt pontjával. Hosszú ideig vezetett a bajnokságban és most is csak gólaránnyal maradt le. A Makkabi Haifa tizenhárom pontot gyűjtött és ezzel a negyedik helyen áll. Ha megnyeri a mérkőzést, esetleg helyet cserél a Bné Jehudával. Mindkét csapat erősen fogadkozik, de győzni csak egyikük fog. Hogy melyik, azt csak szombaton fogjuk meglátni.

Az NB mérkőzései (elől a pályaválasztó): Hápoél Tel Aviv—Hápoél Jeruzsálem, Makkabi Petach Tikva—Makkabi Tel Aviv, Hápoél Haifa—Hápoél Petach Tikva, Simson Tel Aviv—Hápoél Tibériás, Makkabi Natanja—Makkabi Jaffa, Bné Jehuda TA.—Makkabi Haifa.

Az I-5-ös osztályú labdarugó mérkőzések rendkívül érdeklődést váltanak ki. Ezen a héten a Makkabi Säärájim—Hákoach Tel-Aviv mérkőzés lesz a figyelem középpontjában, mint hogy ez a két csapat vezet

Moszkva nagyon szerényen ünnepelte a Kinával kötött barátságot

Peking a barátság komoly jelentőségét hangsúlyozta a 12-ik évfordulón

Moszkva, (Reuter). — A szovjet-kínai barátság szerződés aláírásának tizenkettedik évfordulóján a „Pravda”, a szovjet kommunista párt hivatalos lapja, csak szerény keretek között emlékezett meg erről a dátumról. Tavaly a lap megelső oldali cikket hozott arról, míg most ez a tárgy a negyedik oldalra szorult és mindössze két hasábra terjedt és míg a múlt évben az évfordulóról szóló cikk címe „örök barátság” volt, most „Nagy népek barátsága” cím alatt jelent meg az emlékeztető méltóság.

Tavaly nagyarányú fogadtartottak a kínai

Kongóban be akarják vezetni a hadkötelezettséget

Meggyilkolták az amerikai nagykövetség katonai attaséját Leopoldvilleben

Leopoldville (UPI). — A hadseregről szólva, Cyril Adula, a központi kongói kormány miniszterelnöke az Egyesült Államokból hazatérve, sajtófogadást adott, amelynek során azzal vádolta Moise Csombet, hogy úgyszólván semmit sem tett Katanga visszacsatolása érdekében. Csombem nem kaphat jelentős képviselőt a kongói kormányban, amíg nem teljesíti a múlt év december 21-én aláírt egyezményt Kongó visszacsatolásáról.

Adula bejelentette, hogy hivatalos látogatást fog tenni a Szovjetunióban, Gánában és Guineában és hajlandó segítyt elfogadni a kommunista blokk államaitól, ha azt az UNO keretében nyújtják. Adula közölte, hogy néhány ezer katonával növeli a hadsereget, végül pedig, hogy két helyettes miniszterelnököt nevezett ki, az egyiket Antoine Gizenga helyébe, amit Christopher Gamanier belügyminiszter fog betölteni. A második helyettes miniszterelnök Jean Bokikango.

Felhívás magyarajku testvéreinkhez!

Az új magyar alijja két-százalékos nehézz helyzet elé állítja jisivu szervezeteket, különösen a magyar szektorhoz tartozó intézményeket. Felmerül a kérdés: mi a tennivaló az új helyzetben? A magyarajku jisivu áldozatkészsége négy évvel ezelőtől létrehozta a CHOMA, Magyar Nyelvetértéktől Elszármazott Olékat Támogató Szervezet-et, amely, működése alatt többszázat magyar olé-családot juttatott kenyérhez. Miután a segélyre szorulóak száma egyre növekszik, a Choma feladatköze is túlnyomórészt azokon a kereteken, amelyek között elindult.

A magyarajku jisivu már országosan is számottevő tényező, amit igazol az a tevékeny közösségi élet, amelynek legfontosabb társadalmi feladata: a rászorulókat megsegítése. Ezt a felhívást aláíró jisivu magyar szervezetek képviselői e közösség minden tagjának a lelkiismeretéhez fordulnak: A Choma intézményét széleskörű, országos segélypénztárrá kell kifejlesztetni!

A Choma-hoz forduló testvéreinket késedelem nélkül segítséghez kell juttatni! Reméljük, hogy a behírdetett országos megmozdulás, amelynek támogatására az egész magyarajku jisivu mozgósítani kívánjuk, be fogja tölteni hitványát és az olé-kérdés rendezéséhez nagy segítséget fog nyújtani.

Bizunk abban, hogy felhívásunk minden magyarajku zsidó szívében visszhangra fog találni. Szent kötelességévé tesszük szervezeteink összes tagjainak és az egész magyarnyelvű közösségnek a Choma-akció minden erejükkel való támogatását. Tel Aviv, 1962 február 15. Az izraeli magyarnyelvű Bné Brit páholyok munkaközössége: Kántor Miksa Hitachdut Olé Hungária országos szervezete: Spiegel Jehuda

Bné Herzl: Dr. Herskovits Fábán Makkabea országos szervezete: Dr. Grotto Mose Wizo tel-avivi szervezete: Dr. Weissburg Chájimné

A Hitachdut Oléj Hungária közleményei

TEL-AVIV

KAPITÁNY ANNY

jótékony-célú búcsúhangverseny a tel-avivi HOH-ban

Nagy esemény lesz a telavivi HOH közönségének Kapitány Anny a világhírű magyar dívoz búcsúhangversenye, melyet 1962 február 25-én, vasárnap este 8 órakor tartanak meg a Hajarkon 61. sz. alatti Ohel-Jochanak kultúrteremben.

A művész, aki Amerikában is állandó vendége a Magyar Zenei Világ szövetsége szociális rendezvények, melyeken díjtalannul lép fel, válogatott műsorral bücszik izraeli közönségét.

Az est íránt érhető nagy érdeklődés nyilvánul meg és ezért a rendezőség arra kéri a közönséget, hogy mutasson csak korlátozott számú jegyet bocsáthat ki, mindenki idejében biztosítsa helyét. A jegyelvételt febr. 15-én kezdődik a telavivi HOH irodájában a délelőtti hivatalos órák alatt: 10-1 óráig, péntek kivételével. Belépőjegy 3 font. A jegy árán egy sorsjegy is bennfoglaltatik. A rendezőség ugyanis Kapitány Anny 10 longplay lemezét sorsolja ki a közönség között. — Jegyek — korlátozott számban — a Rokokónál is kaphatók.

HAIFA

A H. O. H. haifai csoportja, február 21-én, szerda este 8-kor, a Pevzner-u. 2. sz. a helyiségében társadalmi törvényszékert rendez:

„A vátik és az új olé a vádlottak padján” címmel. A törvényszék elnöke: dr. Kertész Andor. Lóránt Klári, Székely István ügyvéd. dr. Árje Kaddar. Védő: dr. Kauders Ben-Cion. Részt vesznek a vád és a védelem tanúi. — Bevezető megnyitót tart: dr. Deutsch Ferenc. Költséghozzájárulás: 1. — font.

CHOLON

A choloni HOH február 21-én, szerda este 8 órakor a „Savoy” kávéházban tartja baráti összejövetelt.

Felkérjük a hölgytagokat a március 17-iki „Bál a Savoyban” című nagy purimi mulatság előkészítése végett, azon önkvetlen résztvenni szíveskedjenek.

NATANJA

A HOH kultúrbizottsága f. hó 19-én, hétfőn este 7-9 óráig kezdettel ismeretterjesztő előadást rendez az Ohel Dávid mozdóban, Soham-u. 6.

Saroni Simon, középiskolai tanár, archeológus: „HA ELFELEDNÉLEK, JERUZSALEM” címmel vitetett képes előadás keretében mutatja be az óváros nevezetességeit, ismerteti múltját és szembeállítja a fejlődő, életeli liktető újvárossal. Költséghozzájárulás: 75 ágorár.

Rehovot és környéke

A rehovoti H. O. H. kerületi csoportja szeretettel meghívja az egész magyar jisivut a f. hó 21-én, szombaton este 8 óráig kezdettel, a „Bét Gordon” kultúrteremben tartandó KULTUR-ESTRE. SCHÖN DEZSŐ az Új Kelet felőlés szerkesztője és Dr. KUNDA ANDOR A HET belső munkatársa tart éreklésztető előadást. Rehovot és környéke magyar jisivujának felejtethetetlen elményben lesz része, ha előjn kultur-estünkre. A rehovoti HOH vezetősége

BEER-SEVA

Hétfőn, febr. 19-én este 7-kor nyílik meg a beer-seval „Beerl” iskolában a HOH ulpánja. Mind-azek, akik eddig még nem jelentek és érdeklődnek az ulpán iránt, a helyszínen beiratkozhatnak.

ARANYKOR KLUB

T. A., Zamenhof 16. - Tel. 221195 A készárial kirándulásra minden hely elkelt. F. hó 21-én, szerdán este 8-kor irodalmi- és zene-est a Jachdav mozdóban. Tel-Aviv, Hajarkon-u. 81. sz. a Szereplők: Friedmann Rachel koncertnékesnő operátrákkal és Irvit dalokkal, zongorán kíséri: K. Pollák Aranka. Bergmann gyermektró új műsorral. Krausz Edith zongoratanárnő kíséretével. Nima Glass zongoraművészné klasszikus műsorral. — Hammer Mose 10 éves hegedűművész, akit Anna Misslor amerikai zongoraművészné kísér. — Lieblit Motke, a kiváló pantomim művész. Oziment Imre tanár és Karmel Jochanan az irodalmi műsor keretében előadást tartanak. Bevezetőt mond Smuel Ben-Cvi, az Aranykor Klub elnöke. Beléptidij nincs!

PÁRHUZAMOS MŰSOR

17: Megnyitó, 17.01: tarka műsor, 17.30: könnyű zene, 18.02 Dallam és ének, 21.31: izraeli dalok, 21.54: hangverseny-naptár, 22.02: zenei egyveleg, 22.30: tánczene, 23: hírszefoglalás. A hadsereg műsora 18.05: Kedvelt melódiák, 18.15 Jiszraél Jicháki és az Ajalon együttes műsora, 19.30: zenei mozaikok, 20: Sávuá tov, zenei egyveleg, 20.30: sábbat kimene-telek, 21.15: tánczene. Egyetemes gyógszertárak Tel-Aviv-ban 8-19 óráig Moskovitz, King George 75, tel. 62-650. Seldenwehr, Achad Háam 51, tel. 63-851; Kitebitz, Hajarkon 22, tel. 55-566; Nohu, Ben Jehuda 183, tel. 42-673; Tamar, Schumat Hatikva, tel. 34-110. Briut, Jaffa, Mored u. 8, tel. 57-533.

PENTEK

8: Má tovú, 6.05: rövid hírek 6.10: zenélő óra, 6.30: torna, 6.40: hangmezek, 6.77: műsor-ismertetés, 7: hírek, 7.17: hangmezek, 7.45: izraeli dalok, 11.03: az elemiskolások rádióoktatása, 11.45: izraeli népdalok, 12: művészeti hangverseny kívánásműsora, 12.20: Sibellus Festive; Schumann; Romance; Chabrier; Lengyel Ünneplő; Schubert; Im-promptu; Bizet; „Carmen” Svit; Massenet; Navarraise a Le Cid-ből, 13: hangmezek, 13.30: hírek, 13.45: könnyű zene, 13.58: rövid hírek, 15.06: sábbati melódiák, 16: ifjúsági műsor, 16.30: asszonyrovat, 17: rövid hírek és jóvájárásjelentés, - 17.06: Glück; Nyitány és tánc az „Orpheus és Euridice”-ből; Brahms; Hegedűverseny, D-dúr, 18.10: sabbati melódiák, 19: hírek, 19.20: Jákob Ben Herzl műsora, 21: hírek, 21.16: péntekesti hangverseny No. 1; Brandenburgi verseny No. 5; Mozart; Litanie Lauretana, - 22.30: „A kullisszák mögött”, - 23: hírszefoglalás.

PÁRHUZAMOS MŰSOR

8: Rövid hírek, 8.02: reklámok és hangmezek 10 óráig, 18: „Jeruzsálem hangja” (francia-és angolnyelvű adás), 17: rövid hírek és jóvájárásjelentés, - 17.06: hangmezek, 18.30: a hét művésze, 18.35: „Egy sláger több változatban”, 21.31: Jichák Simoni műsora, 22.02: könnyű svéd melódiák, 22.32: tánczene, 23: hírek.

A hadsereg műsora

18.03: Kívánásglemez, 18.15: operarészletek, - 19.40: kedvelt melódiák, 20: Beethoven: Leonora 3. - nyitány; Frank; Szmofnikus variációk; Borodin; Szmofonia No. 2. Dimitrij Mitropoulou vezényelével, 21.15: „Erev tov” Nechama Händel műsora, 22: tánczene. Úgyetemes gyógszertárak Tel-Avivban 17-24 óráig Abrámsky, Alenby 42, telefon 57-526; Seldenwehr, Achad Háam 51, tel. 63-851; Zwickler, Sheinkin 27, telefon 63-685; Szántás, Tbn Gvitol 83, tel. 232-060; El Kemál, affa, Rehov Jettet 65, tel. 83-381 (23 óráig).

SZOMBAT

7.30: Adon olám, 7.37: Glaznov: Concert-Valse; Sphor; Fantásie, hárfára; Moussorgsky: A perzsa rabszolgák táncai; Beethoven: Szonatina, C-dúr, mandolin és zongorára; Dvorák: Szláv tánc, No. 4; Rimszki-Korsakov: Naphimnusz; Auber; „A portiel néma” - nyitány, 8.30: hírek, - 8.45: Pergolesi: Oboa versenye; Kare Salamon; Svit görög témákra, 9.20: könnyű zene, 9.50: hangos hett híradó, 10.55: „Hangok a multhó”, Selma Kurz (szoprán), Giovanni Martinelli (tenor), Riccard Stracciari (bariton), Marcel Journet (basszus) hangmelezeiből, 11.30: „A flügöny felebrü”, 12.20: hangmezek, 12.30: izraeli dalok kívánásműsora, 13: a Kol Jiszraél szalonzenei-karnak műsora, 13.30: hírek, 13.40: cházánadalok, 13.58: rövid hírek, 13.33: Weber: „Büvésavadsz” - nyitány, Kreisler: Liebesleid és Liebesfreud, Adam: Részletek a „Giselle”-ből; Rameau: „Tambourin”, 16: „Bidur 62”, 16.40: „A művésztró”, 17: modern zene: Joan Couthard; Két esthangon, bariton, zongora: Les Tentations de St. Antoine, bariton és vonóshangszer, 18: George Enescu: „Oedipus”; III. felvonás, 19: hírek, 19.20: Hámvil és Melave Malká műsora, 19.50: keleti népdalok kívánásműsora, 20.20: sporthírek, 21: hírek, 22: népi zene, 22.15: Ippoltov, Ivanov: Kaukázusi emlékek; Chaussov: Poéme, hegédi és zenekarra; Russian és Ludmila - nyitány, 23: hírszefoglalás.

PÁRHUZAMOS MŰSOR

17: Megnyitó, 17.01: tarka műsor, 17.30: könnyű zene, 18.02 Dallam és ének, 21.31: izraeli dalok, 21.54: hangverseny-naptár, 22.02: zenei egyveleg, 22.30: tánczene, 23: hírszefoglalás. A hadsereg műsora 18.05: Kedvelt melódiák, 18.15 Jiszraél Jicháki és az Ajalon együttes műsora, 19.30: zenei mozaikok, 20: Sávuá tov, zenei egyveleg, 20.30: sábbat kimene-telek, 21.15: tánczene. Egyetemes gyógszertárak Tel-Aviv-ban 8-19 óráig Moskovitz, King George 75, tel. 62-650. Seldenwehr, Achad Háam 51, tel. 63-851; Kitebitz, Hajarkon 22, tel. 55-566; Nohu, Ben Jehuda 183, tel. 42-673; Tamar, Schumat Hatikva, tel. 34-110. Briut, Jaffa, Mored u. 8, tel. 57-533.

HABIMA H

Tel-Aviv, febr. 17., szombat Puntilla úr és szolgálja Mati Haifa, február 17., szombat „Hod”, (Karmel), 6.45 és 9 GIGI A Habima Ifjúsági Köre Szombat, február 17., d. u. 5-kor, Frug-u. 25. a Ada Tal.

IZRAELI OPERA

Szombat, febr. 17., este 8.30 CARMEN 1962 II 16 Új Kelet 15

RÖVIDESEN MEGJELENIK!

GATI DEZSŐ kiadásában KAPITÁNY ANNY 2 LONGPLAY LEMEZE (Hi-Fi)

- No. 1. Szép esténk lesz 2. Jozsef-Jozsef 3. Te vagy a fény 4. EXODUS 5. Magyar egyveleg: Aikacos út - Egy kottás Lári fári - 32-es 6. Nincs más dalom 7. Baracknyílás 8. Gyöngyhalász No. 2. 1. Lehoznám néked 2. Bocsásd meg nekem 3. Amikor először megláttalak 4. Hava-Nagila 5. Szerelmi ABC 6. Magyar egyveleg: Imádóság már az ist Semmi babám; Vörös bort ittam Samu bácsi; Az a szép; Jó estét kívánok 7. Elfújta a szél 8. Még néhány pere

Az eladási helyeket rövidesen közöljük.

A már megrendelt lemezeket a jövő hét folyamán továbbítjuk utánvétellel. További megrendelés: „Hanglemesz” jeligére, Haifa, P. O. B. 4094.

A sikunlakások vevői ellenzik a drágasági indexhez való rögzítést

Vasárnap este tiltakozó gyűlést hívtak össze Jaffára — A magánpénzért vásárolt lakások tulajdonosai tüntetést rendeztek Tel-Avivban

A népsikun és a takarékosági sikunakció keretében lakást vásárlók központi akcióbizottsága szerdán este rendkívüli ülést tartott Tel Avivban a jeruzsálemi, haifai, chiloni, báltami és rámát-ávi sikunvásárlók megbízottjainak a részvételével és elhatározták, találkozózt kérnek Lévi Eskol pénzügyminisztertől, hogy megtárgyalják a leértékelés nyomán őket ért sérelmeket.

Az akcióbizottság, amely főleg az államtól kapott rögzített kölcsönök által lakást vásárlókat képviseli, tegnap sajtófogadást tartott Tel Avivban és bejelentették, hogy a lakásvásárlókat vasárnap este tiltakozógyűlésre hívták össze Jaffán a Bál Sém Tov fasorban. A bizottság ezenkívül kétórás figyelemztető-sztrájkot tart az olyan munkahelyeken, ahol sikunvásárlók dolgoznak. A legtöbb sikunvásárlónak nincs pénze a különbözet kifizetésére, mert többségük szegényes havifizetésből él — mondotta a szóvivő, aki hozzátette, hogy a kölcsönök dollárhoz rögzítésében eszékelt láttak a lakás értékének biztosítására.

A lakásvásárlók ellenzik a dollárhoz rögzített kölcsönöknek a drágasági indexhez való rögzítését is, mert ez sem szolgálja a kisemberek érdekeit. Példaként említették, hogy aki több, mint öt évvel ezelőtt Rámát Avivban sikunt vásárolt és akkor ötezer font kölcsönt kapott 15 évre, az 58 havi részlet által kifizetett 2800 font törlesztése után még mindig 4935 fonttal tartozik a drágasági indexhez kötött kölcsön feltételei szerint. Mászóval — a rögzítés és a kamat teljesen elnyelne az eddigi törlesztéseket.

Ugyanakkor dr. Giora Jozseftál sikunépítési miniszter tegnap Jeruzsálemben megmagyarázta, hogy a jelzálogkölcsönök áirndexhez való kapcsolásának lehetősége nyomán a lakásvásárlók körében mutakozó nyugtalanság jóformán teljesen elmúlt. A miniszter ismét figyelemztette a közönséget, hogy az előző nap felvetett javaslata csak a kormány vasárnapi ülése után és bizonyos módosításokkal lép érvénybe.

Dr. Jozseftál cáfolta, hogy a kölcsönrögzítést felcserélő lakásvásárlóktól 3 százalék jutalékot szednek. A miniszter rámutatott arra, hogy a dollárhoz kapcsolt kölcsönök után csak 8 százalék kamatot, míg a drágasági indexhez rögzített kölcsönök után 11 százalék kamatot szedtek. Annak tehát, aki a dollárról az indexre váltja át a rögzítést, meg kell fizetnie a 3 százalék kamatkülönbözetet, még akkor is, ha a háromhónapos határidő alatt a kölcsönt teljes egészében, vagy részben kifizeti.

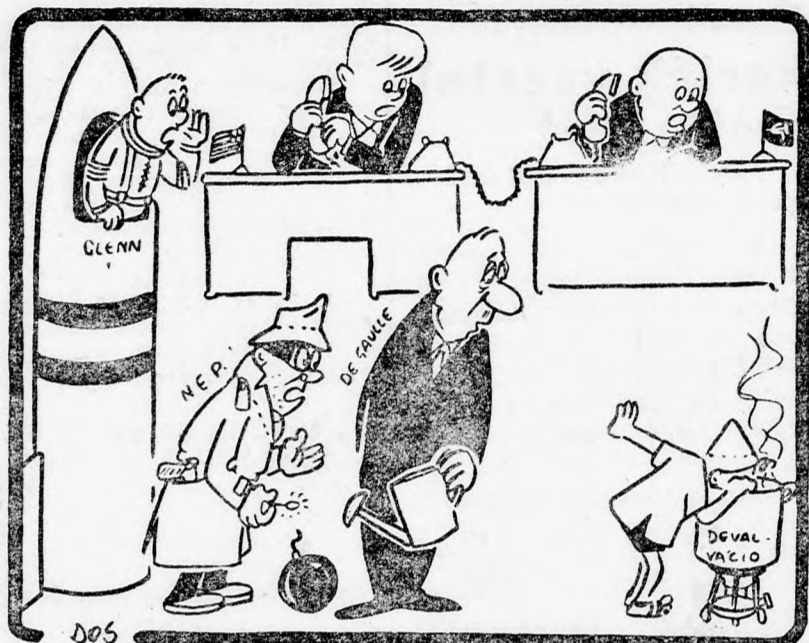
A miniszter elmondotta, hogy a takarékosági és nép-sikunok vásárlására a kor-

mány 170 millió font összegű dollárhoz rögzített kölcsönt, míg a bankok ugyanakkor 31 millió font dollárhoz rögzített kölcsönt folyósítottak. A drágasági indexhez rögzített kölcsönök kormányforrásokból 35 millió fontot tesznek ki.

Azok a lakásvásárlók, akik magánforrásokból javarészt bankoktól vettek fel dollárhoz rögzített kölcsönt, tegnap este tiltakozó tüntetést tartottak Tel-Aviv-

ban az Allenby passzázsban. A Jaszur bank fiókja előtt rendezett tüntetésen több mint ezer személy vett részt, akik követelték, hogy magánforrásokból felvett kölcsönöket is a dollárhoz rögzített állami kölcsönökkel való egyenlő elbénésban részesítsék. A tüntetők akcióbizottságot választottak, amelynek feladata lesz hogy 12 ezer megáforrásból felvett jelzálogkölcsön ügyében járjon el.

LEHET FOLYTATNI?

(„COPYRIGHT BY MAARIV“)

Megindult a politikai küzdelem a drágasági pótlék frontján

A hisztadruti pártok egyrésze ellenzi az üzemi bizottságok által kezdeményezett tüntetéseket és pótlékemelési sürgetéseket

Tel-Aviv, (Az Uj Kelet tudósítójától). — A Hisztadrut ügyvezetése vasárnap tárgyalja a drágasági pótlék kérdését. A kulisszák mögött komoly versengés indult meg az Achdut Há-ávodá és a Mápáj között ebben a kérdésben. A Mápáj vezetők a Hisztadrutban nehezmenyezik, hogy

a közönség körében az Achdut Ávodának sikerült azt a látszatot keltenie, mintha ennek a pártnak politikai nyomására adtak volna bizonyos könnyítéseket az alkalmazottak és kisemberek számára a font leértékelése után.

A hisztadrutbeli Mápáj-vezetők biztosra veszik, hogy a drágasági pótlék kérdése a közeljövőben egyre sürgetőbb lesz és így nem akarják a kezdeményezést ezen a téren újra az Achdut Ávodának átengedni. A Hisztadrut nyomást gyakorol kormánykörökre annak érdekében,

hassanak oda, hogy az árak stabilizálódjanak, különben záros határidőn belül követelni fogják a

drágasági pótléknak márciusban való újra megállapítását.

Felmerült az az elképzelés is, hogy drágasági pótlék helyett az összes kiszűrt alkalmazottak egy-szeri összeget kapnának drágasági pótlék gyanánt, anélkül, hogy az a gyáriparosok és a Hisztadrut között fennálló drágasági pótlékégyezményt érintené.

Megbízható értesülések szerint az Achdut Ávodá is támogatja ezt az elgondolást.

Lévi Eskol pénzügyminiszter, valamint Pinchász Szapir ipar- és kereskedelemügyi miniszter

a legélesebben ellenzi a drágasági pótlék elszámolási időpontjának előbbre hozatalát,

mert szerintük ez megsemmisítené a fontleértékelés összes eredményeit és a hozzá fizűtött reményeket. Ujabb drágasági pótlék állítják kormánykörökben — jelentős fokozás az inflációs nyomást.

Hillél Seidel, a Liberális Párt hisztadruti frankciójának vezetője a rison-lecioni üzemi bizottságokkal tar-

Befejeződtek a titkos tárgyalások a francia kormány és az FLN között

A küldöttségek ma este indulnak haza — A hónap végén hozzák nyilvánosságra a megegyezés részleteit

Páris (Reuter, IFP). A francia kormány és az FLN vezetői között a svájci határnál folyó titkos tárgyalások, a jelek szerint, ma este fejeződnek be.

Louis Joxe azonnal vissza fog térni Párisba, hogy jelentést tegyen De Gaulle elnöknek a megbeszélések eredményéről. Ugyanakkor az FLN vezetői Tuniszba repülnek, ahol összehívják az algériai ideiglenes kormányt, később pedig a parlament jellegű betöltő nagytanácsot.

Párisi politikai körökben úgy tudják, hogy a titkos tárgyalások voltaképpen már véget értek és a megállapodást kezdbetűkkel parafálták. A hivatalosan még meg nem erősített hír szerint a megállapodás magában foglalja a fegyverszünetre vonatkozó és Algéria átmeneti kormányának összetételéről szóló megegyezést is.

A siker jelének tekintik II. Hasszan marokkói király párisi megbízottjának nyilatkozatát, mely szerint Mohammed Ben Bella, a Franciaországban fogvatartott algériai lázadó vezér „részlet fog venni a közeli hivatalos tárgyalásban a francia kormány és az FLN vezetősége között. Ben Bella és társai elégedettek a tárgyalások jelen-

legi menetével és optimisták” — mondotta a marokkói megbízott.

Ha a francia kormány és az FLN vezetősége jóváhagyják a svájci határon folyt tárgyalások eredményeit, még e hónap végén Páris közelében összeül a tényleges békekonferencia, amelyen kihirdetik az algériai fegyverszünetet.

Közben Algériában tovább folynak a zavargások amelyeknek szerdán 33 halottja és 86 sebesültje, míg csütörtökön délig három halottja és kilenc sebesültje volt. Párisban tegnap délután negyedórás időközben hét plasztik-bomba robbant. Ezek közül három a Le Monde szerkesztőjének, a negyedik a L'Humanité kommunista lap vezércikkírójának, az ötödik pedig a katolikus vezetés alatt álló szakszervezetek titkára lakása mellett robbant fel. A hatodik

és hetedik bomba címzettjeiről nem érkezett jelentés.

Oránban nyolc vámelembri egyenruhába öltözött európai betört a vámraktárba, ahonnan 205 különböző fegyvert és nagymennyiségű municiót rabolt. Három ember megtámadta az őrség vezetőjét és fogvatartotta, míg társai kihordták a fegyvereket és a municiót a pinceraktárakból. A támadás nyolc résztvevője a zsákmánnyal együtt autón elmenekült.

De Gaulle tábornok az FLN-nel való megállapodás jóváhagyása után át fogja alakítani a kormányt és új politikát vezet be — közölte tegnap a France Soir. Olyan hírek keringenek, hogy Michel Debré miniszterelnök is lemond, mert De Gaulle más politikusra akarja hárítani a kormányzás felelősségét az algériai kérdés megoldásának idejére.

A 180296 számú sorsjegy nyerte a 30.000 fontot

A Mifál Hápájisz tegnap húzásán a 30.000 fontos nyereményt a 180296 számú sorsjegy nyerte meg, míg 10.000 fontot a 039054 szám nyerte.

Az 5000 fontos nyereményekkel a 199045, valamint a 476959 számokat húzták ki.

1000 fontot nyert: 479769 305633 291999 260893 356065 311089 466269 465074 041216 160402

500 fontot nyert: 484758 083324 251135 061052 210647 361039 227856 403529 409034 096646 204639 069622 169541 394249 103041 347089 071908 185043 125346 134589

200 fontot nyertek: 074596 437094 218663 298979 420867 456166 160777 396525 030379 090161 190149 482451 244400 144828 441399 087325 018343 341259 290643 133861 399857 332440 323579 277333 229949 109032 088827 053911 214496 420260 362827 188635 191895 290674 096993 494449 470330 177008 037480 221808 168854 253466 290670 078639 409883 437643 036372 406567 250109 139106 320454 334032 245147

A vígaszdíjakból 125 fontot nyert a 180297 és 180295 számú sorsjegy, a 039055 és

039053 számú sorsjegy 15 fontot. 7552 3873 4648 1158 8237 6297 8509 9444 9439 0455 4934 4280 9105 4888 3509 8742 3560 végződéssű sorsjegyek 40 fontot, a 0361 3139 és 6601 számok pedig 100 fontot nyertek.

A 3 és 7 végződésű sorsjegyek visszanyerték a két fontot.

Ujraavaszották Kekkonen finn elnököt

Helsinki (Reuter). Kekkonen finn elnököt tegnap további hat évre újrávasztották. Kekkonen a 300 elektor közül 199-nek a szavazatát kapta meg, mint az egyetlen nemszocialista jelölt. Fabio Aitio, a kommunista jelölt 62 szavazatot, Rafael Passio szociáldemokrata 37 szavazatot kapott. Az összes nemszocialista pártok egy-sültek, hogy biztosítsák Kekkonen megválasztását, ami megfigyelők szerint a mérsékeltabb baráti kapcsolatok folytatását jelenti a Szovjetunióval.

A kormány az áremelkedés ellen

(Folytatás az 1-ső oldalról) és az egész világon kialakuló helyzet mellett ez volt az utolsó perc, hogy Izrael is hozzáigazítsa a nemzetgazdaságát a világ-gazdasági adottságokhoz. A font leértékelése a legszükségesebb jelensége az új gazdasági tervnek, de csak egyik láncszeme hosszabb folyamatnak, amelyen az ország nemzetgazdaságát fog menni a következő években, hogy szilárd és önálló alapokra helyezkedjen. Meggyőződése szerint a három fontos dollárárfolyam mellett az izraeli nemzetgazdaság végig meg tudja állni a helyét és lehetővé teszi a világgazdaságba való bekapcsolódását. Dr. Arnon szerint lesznek cikkeik, amelyek a következő évben 10—14 százalékkal fognak megdrágulni, de majdnem biztosra vehető, hogy az ésszerűzűnön felüli árdragulás nem lesz, sőt bizonyos gazdasági ágakban olcsóbbodásra lehet számítani.

AZ ÁRAK STABILITÁSA

A. Weissglas, a Gyáriparosok Szövetségének alelnöke arról beszélt, hogy a legtöbb iparág betartotta vállalt kötelezettségét és nem emelte az árakat a harag és elkéseregés ellenére, amelyet a nyersanyagokra kivett többletadó és az üzemanyag megdrágítása okozott, amely az egész stabilizációs irányzattal alapvető ellentétben van. Véleménye szerint az élelmezési, vegyszeti, textil, gyógyszer és fémpipari ágakban az árak a legstabilab-bak maradnak, illetve a drágulás fokozatos lesz és hosszú időre fog kinyulni. Az összes iparvállalatok február 24-ig lesznek kötelesek erre vonatkozólag jelentést tenni és árukézle-teiket bejelenteni. Azokat a gyárosokat, akik fel akarják emelni az árakat, kö-jelezni fogják a valutadifferencia megfizetésére.

Este dr. Jákov Arnon pénzügyi államtitkár sajtó-konferencián magyarázta meg, hogy az Európában

Letartóztatták a hadirokkantak gondozó-hivatalának egyik főtisztviselőjét

Összejártszott két orrossal, akikől jutalékot kapott a hozzájuk irányított betegek után

A hadügyminisztérium jelentése nyomán a rendőrség szerdán letartóztatta Smuél Smuélit, a hadirokkantakat gondozó osztály egyik főtisztviselőjét, akit megvesztegetés elfogadásával vádolnak. Ugyanakkor őrizetbe vették dr. Mose Borochov 50 éves és dr. Dávid Caliker 48 éves tel-avivi orvosokat, továbbá két gyógyszerészt, akik közül az egyik dr. Caliker felesége. Dr. Rubin tel-avivi járásbíró tegnap 15 napi vizsgálati fogságot rendelt el Smuél ellen, ugyanakkor dr. Borochov nyolc napig marad vizsgálati fogságban. A másik orvost és a két gyógyszerészt óvadék ellenében szabadlátra helyezték.

A rendőrség képviselője elmondotta, hogy Smuél hadirokkantakat irányított kezelés céljából a két orvoshoz, akik ennek ellenében a kezelési költségek egyharmadát juttatták a tisztviselőnek. Ugy az orvosok, mint a gyógyszerészek ugyanakkor magasabb számlákat nyújtottak be a hadügyminisztériumnak és a különbözőzen osztottak a tisztviselővel. Dr. Borochov bevallotta, hogy az elmúlt három évben havonta rendszeresen fizetett megvesztegetést Smuélnek.

A rendőrség tovább folytatja a nyomozást, mert úgy hiszik, hogy további tisztviselők és orvosok is résztvettek a megvesztegetési botrányban.

Keresnek
újszes, 36
szakácsnőt
Tel-Avivhoz közeli,
kóser penzióba.
Ajánlkozás:
T.-A., POB 3164 címre.

שולם
147
דל אביב-י
P. P. TEL-AVIV
JAFFO 147